

DOLENSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

STUDIJSKA KNJILNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtak — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje — TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Stev. 49 (507) Leto X.
NOVO MESTO, 10. DECEMBRA 1959

UREJUJE UREDNIŠTVO, glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice), Poštni prejemnikovo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Delo« v Ljubljani

5. DECEMBRA JE BILA SEJA OBEH ZBOROV OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Osnovno: dohiteti!

Odborniki OLO Novo mesto so minulo soboto sprejeli petletni plan perspektivnega razvoja, ko smo časovno še v drugi polovici uresničevanja tega plana. Številni vzroki opravičujejo to zakasnitev, vendar naj omenimo le dva: predvidena teritorialna razširitev okraja je bila uresničena šele konec lanskega leta, drugi vzrok pa je gradnja avtomobilske ceste Bratstva in enotnosti Ljubljana—Zagreb, ki je lani v znatni meri zaposlila naše strokovnjake.

Petletni plan je sistematično obdelal gospodarstvo in splošno družbene dejavnosti ter bo lahko, delna osnova za izdelavo tako okrajnega plana kot občinskih družbenih planov za leto 1960. Z njim uvajamo enotni sistem planiranja. To nam bo omogočilo mnogo bolj kot doslej izkoristiti vse možnosti, ki jih gospodarstvo nudi. Vse panoge, vsi sektorji lastništva in vse občine bodo odsele po enotnem sistemu družbi oddajale in od nje prejemale.

V planu je že upoštevano to, kar smo v skoro treh letih dolejšje uresničili. Naloge so kljub temu velike. Zaradi zaostalosti našega področja plan odstopa od nekaterih splošnih smernic zveznega, posebno pa republiškega petletnega perspektivnega plana v tem smislu, da jih presega. Republiški petletni plan na primer predvideva 47% porast družbenega bruto proizvoda, naš pa 86,4%. Enako je pri porastu nar. dohodka, kjer je v republiki predviden 46,5% porast, v našem planu pa 78,1%. Vse panoge gospodarstva ter splošno družbene dejavnosti: solstvo, zdravstvo in družbeni standard moramo zato hitreje razvijati ter skušati odpraviti vse neskladnosti, ki smo jih občutili v sedanjem razvoju.

Težišče plana je v razvoju industrije in kmetijstva. Ti dve gospodarski panogi bosta

morali izpolniti največje naloge, saj mora industrija povečati bruto proizvod za 87,7% in kmetijstvo za 104,9%, oboje v primerjavi z letom 1956. Nove industrijske zmogljivosti bodo prilele dajati družbi in v celoti proizvajati šele v drugem polletju leta 1961. Prav zato je plan močno napet. Dosedanji uspehi so veliki in nam omogočajo prekoračiti mnoga predvidevanja, posebno v industriji. Vendar se ne smemo usipavati, ker nas kljub dosedanjim uspehom čakajo še težke naloge. Le s skupnimi napori, z združenjem sredstev, z varčevan-

njem in z disciplino bomo uspeli. Pri razporejanju in uporabljanju sredstev moramo uveljavljati čvrsto ekonomsko politiko. Lastna sredstva gospodarskih organizacij so doslej pogosto ostajala neizkoriščena. Kljub temu smo se hkrati pogajali za uporabljaje republiških, zveznih in drugih bančnih sredstev v investicijski politiki. S takšnim načinom moramo prenehati. Z drugimi besedami, ne smemo biti enotni le kadar zahtevamo, ampak tudi takrat, kadar dajemo. Šele ko do skrajnosti izrabimo svoja sredstva, imamo moralno pravico iskati jih in zahtevati od drugih. Združevanje sredstev naj poteka v dveh oblikah. Gospodarske organizacije morajo združevati sredstva v okviru občin, občine pa nato v okrajnem merilu. Okrajno združevanje je pomembnejše. Konkretno je in z večjim trudom kot do-

je danes zastrašujoče. Če pogledamo, kako smo uresničili petletni perspektivni plan na gospodarskem področju, ugotovljamo, da smo ga v mnogih primerih dosegli z več kot 70%. V solstvu in zdravstvu pa smo naloge uresničili le s 27%. To pomeni, da bomo morali v naslednjih dveh letih, če hočemo naloge petletnega perspektivnega plana uresničiti tudi v splošno družbenih dejavnostih, investirati v njih vsaj eno milijardo dinarjev.

Tega občine same ne bodo zmogle. Spet bo potrebna stvarna pomoč gospodarskih organizacij, torej združene sile. Nasploh pa bomo morali, da bi petletni plan izpolnili, odpraviti ozko zagledanost vase, lokal-patriotizem, in vse potrebe moramo ocenjevati iz širše perspektive. Le kot celota povezane gospodarske organizacije, občine in OLO so jamstvo, da bo plan uresničen.

Sevniška delavska univerza

Novoustanovljena delavska univerza je v kratkem času pridela v Sevniči dvoje zanimivih predavanj. »Slovenija v barvnih silkah« in »Lepote sevniških dežel«. Obakrat je bila dvorana TVD Partizan nabito polna. To je najboljša propaganda za delo nove izobraževalne ustanove.

Z II. RAZŠIRJENEGA PLENUMA OKRAJNEGA SVETA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Vsebinska poglobitev

V soboto in nedeljo je v Čateških Toplicah zasedal II. razširjeni plenum Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev Novo mesto. Poleg močne udeležbe zastopnikov občinskih svetov in posameznih društev so plenumu prisostvovali podpredsednika OLO Novo mesto inž. Vilma Pirkovič, podpredsednik okrajnega odbora SZDL Martin Žugeli, načelnica ideološke komisije pri OK ZK Ema Musar, upravni in politični predstavniki občine Brežice in kot gostje predstavniki kulturnih društev iz Karlova. V raspravo je tehtno posegel tudi tajnik republiškega sveta Svobod in prosvetnih društev Vinko Trinkaus.

Sobota popoldne je bila namenjena — razen uvodne besede predsednika sveta Federja Tomlička — dvema referatoma. Jože Bogovič je v daljšem in temeljitem referatu obravnaval naloge in program Svobod in PD, tajnik sveta Janez Gartnar pa je kritično analiziral doslej opravljene občinske skupščine Svobod in prosvetnih društev (PD). Po referatih je Franc Pavlinič obrazložil predlog o spremembi pravilnika o podelitvi Trdinovih nagrad.

Program ZKJ — je uvodoma naglasil predsednik Fedor To-

trebne tudi intenzivnejše »investicije« na področju vsestranske vzgoje in izobrazbe delovnih ljudi. Razvoj družbe in trdnost družbenega sistema sta odvisna od enakomernega razvoja in medsebojnega vsklajevanja in dopolnjevanja vseh področij. Poudariti je treba samostojnost občinskih svetov pri urejanju kulturnega življenja na njihovih območjih. Okrajni svet je dosegel najožjo povezavo z občinskimi sveti. Vendar nihče ne more reči, da so občinski sveti absolutno podrejeni okrajnemu svetu. To velja posebej za programe dela svetov. Isti odnos naj velja tudi do društev. Izraz lastne pristojnosti in s tem samostojnosti društev pri doletnem delu predstavljajo društveni programi, ki se sprejemajo na občinskih zborih članstva.

Značilnost letošnjega našega dela je, da smo končali z organiziranjem Svobod in PD, okrajni svet in občinske svete pa smo okrepiili z vsemi potrebnimi

mi svetovi. Tako je dana trdna organizacijska hrbenica za delo v bodočem letu, ko bomo lahko vse sile posvetili vsebini dela.

Stanje in delo Svobod ter PD je že mnogo boljše

O stanju in nalogah Svobod in prosvetnih društev je obširno govoril Jože Bogovič. V okraju deluje 11 Svobod in 86 prosvetnih društev. V teh 97 organizacijskih enotah je vključenih 6450 ljudi, kar predstavlja 4 odstotke vsega prebivalstva okraja. V okviru društev in Svobod deluje 91 dramskih odsekov, 41 pevskih zborov, 24 instrumentalnih skupin, 18 zobraževalnih odsekov, 7 lutkovnih in 14 folklornih skupin. Na tej osnovi lahko zaključimo, da število društev zadostuje krajevnim potrebam, razen v Suhki krajin. Na 1680 prebivalcev pride po eno društvo, vendar je vanj vključenih povprečno le po 66 prebivalcev, kar je odločno premalo. Socialni sestav in odstotek mladine je ugoden. (Nadaljevanje na 5. strani)

Gostje iz Karlova v Črnomlju

Preteklo soboto je gostoval v Črnomlju možki pevski zbor KUD »Dr. Dragomir Drakulič« iz Karlova pod vodstvom dirigenta — hrvaškega komponista Stahuljaka.

Koncert, ki je v treh delih obsegal borbene, partizanske in umetne pesni, je zelo dobro uspel. Številni gledalci so nastopajoče nagradili z navdušenim pioskanjem.

Članom SZDL občine Sevnica!

13. decembra bodo na področju občine Sevnica volitve novih vodstev osnovnih organizacij SZDL. Volitve bodo vodili volilni odbori na vsakem volišču.

Člani SZDL! Z udeležbo na volitvah dokažite svojo člansko zavest in pripravljenost za nadaljnjo izgradnjo socialistične družbe. Izvolite v odbore SZDL najboljše in najbolj delovne člane na vaseh. Močne organizacije SZDL so najboljše poročilo za čimhitrejši razvoj slesherne vasi in kraja.

Delavci iz podjetij! Udeležite se volitev na vaših vaških odborih in s tem dokažite svojo zavest, Mladina! Pridite na volišče skupno, s pesmijo in smehom, bodočnost je vaša!

Vsem članom SZDL! Pohitite z volitvami in jih zaključite v jutranjih urah.

13. decembra — VSI NA VOLITVE VODSTEV SZDL!

Občinski odbor SZDL Sevnica

Naše čestitke!

Za dan republike je bilo za izredne zasluge v socialistični graditvi odlikovanih v novomeškem okraju 59 delovnih ljudi. Med imeni, ki jih navajamo, bomo našli rudarje in učitelje, delavce in uslužbence, skratka, ljudi vseh poklicev. Vsakrter izmed njih se je trudil dati skupnosti in družbi kolikor je največ mogel. Zato smo na odlikovance upravičeno ponosni.

Odlikovani so bili:

Z Redom bratstva za enotnosti I. stopnje: dr. Leopold Edgar, prior Kartuzije Pleterje.

Z Redom dela II. stopnje: Jože Butara, šef odseka Tajništva za notranje zadeve OLO Novo mesto, in Gvido Marušič, tehnični vodja v Jugotanju Sevnica.

Z Redom dela III. stopnje: Alojz Berkopec, referent pri ObLO Žužemberk, Joško Drener, direktor Splošnega trgovskega podjetja Sevnica; Marija Gale, učiteljica na osnovni šoli Sevnica; Zvonimir Hanzelj, šef odseka ObLO Metlika; Jože Jankovič, kopač, Rudnik rjavega premoga Kanižarica; Avgust Jazbinšek, upokojenec iz Novega mesta; Alojz Kovatič, lesni manipulant v Kopitarni Sevnica; Tone Majcen, upravnik KZ Sentjanž; Franc Mirt, poslovodja v Rudniku rjavega premoga Krmelj; Zinka Nuntič, referentka pri ObLO Videm-Krško; Janex Oven, šef odseka pri ObLO Trebnje; Mihael Preskar, jamski nadzornik v Glinokopu Globoko; Franc Racman, delavec v Kopitarni Sevnica; Francka Slak, upravnica Okrajnega zavoda za pospeševanje gospodinjstva Novo mesto; Franc Sladič, skladiščnik pri DANI, Mirna; Slavko Vute, ravnatelj osnovne šole Žužemberk; Mihael Zeme, delavec v Kopitarni Sevnica; Ludvik Golob, direktor podružnice Narodne banke Novo mesto, ter naslednji uslužbenci Tajništva za notranje zadeve OLO Novo mesto: Vlado Avsec, šef odseka, Mirko Cvar, kom. postaje LM, Matija Ivančič, kom. postaje LM, Milan Maležič, uslužbenec, Ivan Rešetič, uslužbenec, Branislav Suhý, šef odseka, Jože Štemberger, kom. postaje LM, Alojz Turk, uslužbenec, Alojz (Matije) Konda referent, Jože Vinter, kom. postaje LM in Peter Gluhar, šef odseka.

Z Medaljo dela so bili odlikovani: Franc Cencelj, delavec v Jugotanju Sevnica; Ignac Gole, kopač v Rudniku rjavega premoga Krmelj; Franc Horvatič, mizar v Podjetju za popravilo voz Dobova; Anton Imperi, delavec v Kopitarni Sevnica; Valentin Jamnik, mojster v Rudniku rjavega premoga Kanižarica; Drago Kolar, referent pri ObLO Brežice; Franc Kos, kopač v Rudniku rjavega premoga Kanižarica; Marija Lavrič, učiteljica na osnovni šoli v Žužemberku; Alojz Lužar, kopač v Rudniku rjavega premoga Krmelj; Peter Majerle, delavec v BELT Črnomelj; Leopold Metez, kopač v Rudniku rjavega premoga Kanižarica; Andrej Mrvič, vodja brusilnice v Kopitarni Sevnica; Anton Fanjan, delavec v BELT Črnomelj; Rihard Planinc, obratovodja v Kopitarni Sevnica; Anton Rogina, kopač v Rudniku rjavega premoga Kanižarica; Miro Vovk, mizar v Splošnem mizarstvu Dvor; Nedeljko Vrličin, strojnik v Rudniku rjavega premoga Kanižarica; Franc Zorko, mizar v Tovarni pohištva Brežice ter naslednji uslužbenci Tajništva za notranje zadeve OLO Novo mesto: Valentin Dobnikar, namestnik komandirja postaje LM, Jože Ficko, komandir postaje LM, Jožica Hrovat, administratorka, Alojz (Janeza) Konda, uslužbenec, Terezija Kralj, uslužbenka, Ignac Prijatelj, komandir postaje LM, Justina Sturm, uslužbenka, Miroslav Valant, uslužbenec, ter Jože Zorko, uslužbenec.

Vsem odlikovancem priskrbo čestitamo!

slej moramo uresničevati sodelovanje med podjetji ter odpravljati vsa lokalistična gledanja, ki so bila mnogokrat naša slabost.

Praktično bomo te načine lahko uporabili v obrti, ki je še vedno zelo odprto vprašanje. Zelje in potrebe so znane. Vsak dinar, investiran v obrt, bi nam leta 1961 vrnil 4 dinarje, kar je zelo mnogo, če upoštevamo, da republiški povpreček predvideva vračanje 0,99 dinarja. Ker za obrt ni investicijskih natečajev, si moramo prav tu pomagati z združevanjem sredstev.

Drugo problematično vprašanje so splošno družbene dejavnosti, predvsem solstvo in zdravstvo. Če si ogledamo vzroke, bomo ugotovili, da smo mnogo krivi sami. Res je, da je bilo naše področje med vojno razdejano in da v splošno družbenih dejavnostih nismo mogli slediti naglemu povojnemu razvoju. Toda stanje na področju solstva in zdravstva

Z LOČENE SEJE OKRAJNEGA ZBORA PROIZVAJALCEV

Združujmo sredstva

Seje zbora proizvajalcev OLO Novo mesto v petek, 27. novembra, so se udeležili tudi člani okrajnega sindikalnega pleuma. Med gosti smo opazili podpredsednika Republiškega sveta sindikatov Jožeta Borštnarja. Dnevni red je predvidel tri točke: poročilo o izvajanju družbenega plana v prvem tričetrtletju ter osnove za izdelavo družbenega plana za l. 1960, poročilo Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje in poročilo upravnega odbora sklada za kadre v gospodarstvu.

Dobro obdelano gradivo je pri pomogli k živahni razpravi, saj je v njej sodelovalo precejšnje število odbornikov. Podpredsednik OLO Viktor Zupančič je na kratko orisal izpolnitev nalog družbenega plana v prvem tričetrtletju. Proizvodnja je razen nekaj izjem dohajala predvideno dinamiko. — Da bi odpravili zastoj tudi v takih primerih, je OLO na seji septembra predvidel potrebne ukrepe. Za to so jih prizadeli slabo izvajali. Posebno lepe uspehe smo letos dosegli v gradbeništvu in v kemiji industriji. Ko opazujemo nihanje izpolnjevanja planov v gospodarskih organizacijah, se nam vsiljuje vprašanje, kako je z našim planiranjem, v začetku leta težko gospodarske organizacije za čim manjšimi plani in utemeljujejo to na razne načine. Ko na koncu leta pogledamo izpolnitev, vidimo, da

VREME

ZA ČAS OD 10. DECEMBRA DO 20. DECEMBRA:

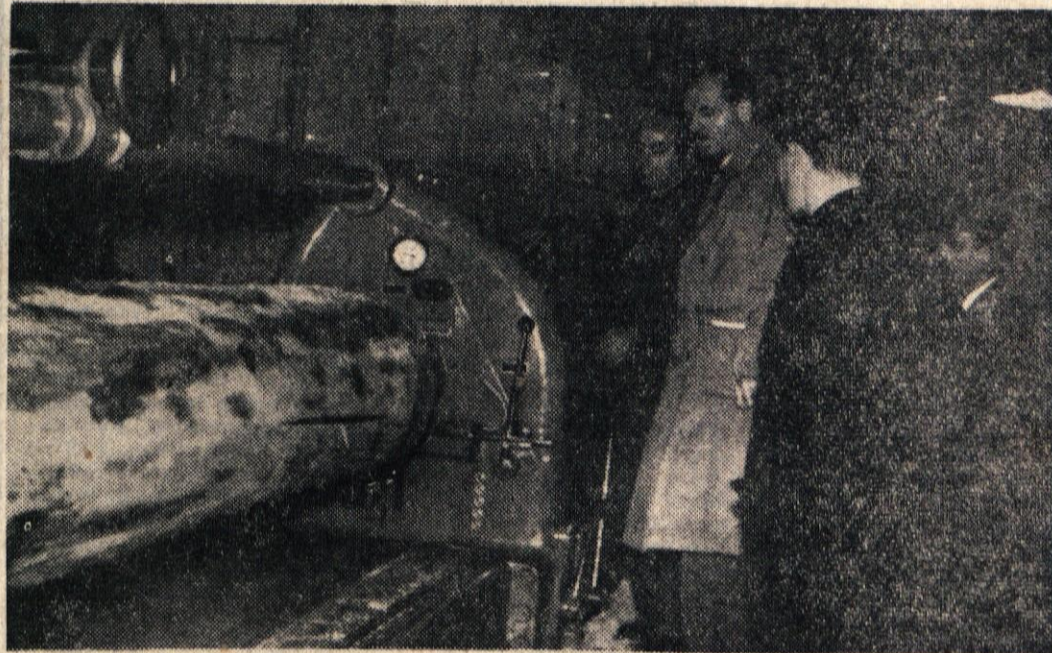
Pričakujemo vđor mraza iz Rusije. Približno do 17. decembra bo skoraj vsak dan snežilo, z burjo in temperaturo pod ničlo. — Po 17. decembru pretežno jasno in hud mraz.

Dr. V. M.

so plani marsikje znatno preseženi, največje tam, kjer je bil zaradi javljanja prizadetega kolektivna plan preizek. Gospodarske organizacije si pušajo preveč skritih neizkoriščenih rezerv. Ko predstavniki OLO zbirajo podatke za sestavljanje družbenih planov. — Zato bodo morali odborniki zbora proizvajalcev v bodoče posredovati in praktično pomagati, da bomo to slabost odpravili.

Investicijska izgradnja tudi letos ni potekala tako kot bi lahko. Posebno v prvem polletju, pa tudi v drugem, so se ponavljale stare napake. Ena milijarda 105 milijonov dinarjev razporejenih prostih sredstev v gospodarskih organizacijah, ki so bila predvidena za investicije, je še vedno neizkoriščena! Pri investicijah v osnovna sredstva so plani marsikje znatno preseženi, največje tam, kjer je bil zaradi javljanja prizadetega kolektivna plan preizek. Gospodarske organizacije si pušajo preveč skritih neizkoriščenih rezerv. Ko predstavniki OLO zbirajo podatke za sestavljanje družbenih planov. — Zato bodo morali odborniki zbora proizvajalcev v bodoče posredovati in praktično pomagati, da bomo to slabost odpravili.

Realizacija proračunskih dohodkov občin ne poteka v skladu z izdatki. Le dve občini imata izdatke nižje od dohodkov. Kmečka dohodnina je bila do 30. 9. izterjana

Teško bi lepše in pomembneje počastili letošnje jubilejno leto ZKJ kot smo ga z veliko delovno zmago minulo soboto, 5. decembra; v Straži pri Novem mestu je stekla proizvodnja v novem obratu vezanih plošč podjetja NOVOLES. V veliki dvorani nove tovarne, kjer se je zbralo več sto ljudi, celoten kolektiv podjetja, ljudski poslanci in odborniki obeh zborov OLO Novo mesto, je ob navzočnosti projektantov, investitorjev in graditeljev začel slavje predsednik delavskega sveta Stane Pezlič, za njim pa je govoril o uresničitvi dolgoletnih načrtov podjetja direktor Novolese Jože Knez. Toplo se je zahvalil republiki, okraju in vsem tistim kolektivom, ki so pomagali zgraditi ta moderni obrat. Toplo pozdravljen od navdušene množice je nato spregovoril član izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tovariš Tone Bole, ki je čestital k novi delovni zmagi našega okraja — dograditvi obrata vezanih plošč. Opisal je gospodarsko pomembnost, ki jo predstavljajo ti proizvodi za našo industrijo pohištva, gradbeništva, lajdjedništvo in ostale gospodarske panoge. V našem gospodarskem razvoju je tak obrat najboljša oplemenitev lesa, proizvodi nove tovarne v Straži pa bodo tudi najbolj neposredno služili resničnemu dvigavanju naše življenjske ravni. Delo s tem še ni končano, ker se bodo taka podjetja še obnavljala. Tovariš Bole je začel kolektivu Novolese, da bi vzgojila kadre v odlične delavce za dobrobit kraja in skupnosti. — Na sliki: Tovariš Bole je pravkar pognal najmodernejši luščilni stroj, ki je zrezal prvi hloh v furnir, že čez 15 minut pa so se »rodile« prve vezane plošče. 170 ljudi je dobilo kruh, skupnost pa bo imela od novega obrata vsako leto 4.000 m³ najkvalitetnejših vezanih plošč, tega tako iskanega in dragecena materiala.

»MOJ DOM« v Kanžarici

Kanžarski rudarji so ustanovili stanovanjsko zadrugo, ki ima že 18 članov — živahne razprave o novi stanovanjski reformi

Organi delavskega samoupravljanja v rudniku Kanžarica so že predčasno razpravljali in ugotovili, da bo možno znatno povisati proizvodnjo premoga po odobrenem investicijskem programu v prvi vrsti z različnimi ukrepi za povečanje delovnega učinka, v manjši meri pa s povečanjem števila ljudi v ugotovljeni delovni sili. V podjetju je danes primanjkuje 25 rudarjev, kar zmanjšuje možni obseg proizvodnje ter hkrati onemogoča popolno izvajanje planiranih jamskih investicijskih del. Podjetje ima priložnost, da bi pridobilo manjkačo število rudarjev, toda sleherni pričakuje, da mu bo rudnik nudil primerno stanovanje.

Imenovala MOJ DOM; člani so že sprejeli pravila in izvolili petčlanski upravni in tričlanski nadzorni odbor. Namen zadruga je zidanje, upravljanje in vzdrževanje stanovanjskih hiš za potrebe svojih članov. Zato bo poskrbela potrebna zemljišča za zidanje, zbirala materialna sredstva svojih članov in namenske prispevke gospodarskih organizacij ter najemala dolgoročna posojila, oskrbela gradbene načrte in končno prodajala stanovanja oziroma stanovanjske hiše svojim članom.

Stanovanjska zadruga se bo razvijala v skladu z novo stanovanjsko reformo in poskrbela za pocenitev stanovanjske izgradnje.

Ob ustanovitvi stanovanjske zadruga je prišlo do izraza mišljenje številnih interesentov, da naj bi zadruga posredovala, da bo vsakdo dobil toliko posojila, kolikor ga bo potreboval za izgradnjo lastne enostanovanjske hiše, ki bi

si jo po lastni volji postavil kjer koli. V pravilih zadruga pa so točno nakazane smernice, da ne smemo ostati na stari ravni enostanovanjskih hiš, kajti s takim načinom gradnje podzavestno vzgajamo iz delavcev polkmete, ampak, da moramo iti s časom naprej tudi glede stanovanjske izgradnje. Gradnja enostanovanjskih hiš, kamor sleherni zainteresirani vlagajo svojo lastno delovno silo, se bo v bodoče dovoljevalo le kot izjema in še to le na določenih mestih. Sodobna industrializacija gradbene materiala in metode hitre gradnje pa narekuje, da se jo bo zadruga posluževala in tako dosegla pocenitev gradenj. — Pri tem ni rečeno, da član zadruga ne bo mogel sodelovati pri gradnji za lastno delovno silo. Nasprotno, zaželeno bo, da čimveč možnih del opravijo zadrugiški sami in prispevajo lastni gradbeni material, kajti tako bo dosegel v razmeroma kratkem času viden uspeh. Važen pa bo seveda industrijski način gradnje in opreme same. Z uporabo posameznih industrijskih elementov, katere lahko v celoti ali vsaj deloma vgradi zadrugiški sami, bodo odpadli izdatki za drage usluge obrtnikov.

Skupni gospodarski interesi nakazujejo, da bo morala stanovanjska zadruga računati in sodelovati z vsemi pristojnimi činitelji, kajti le tako bomo prišli hitreje do cenah stanovanjskih objektov. Pri tem pa bo nujno potrebno opustiti stare navade in primitivne metode dela.

S sejmišča

Ker je bil 7. decembra sejem po štirinajstih dneh, je bilo izredno veliko prometa. Napredaj je bilo 322 glav goveje živine in 1698 prašičev. Od tega je bilo prodanih 1205 prašičev in skoraj vse govedo. Prašiče so prodajali po višji ceni kot v novembru, in sicer so zahtevali zanj od 3000 do 14.500 din, za vole od 130 do 180 din kg, za krave od 70 do 95 din kg ter za junce in telice od 30.000 do 117.000 din. Kupci so bili tudi s Hrvaškega.

Rudnik ima točasno v gradnji 18-stanovanjski blok, ki bo vseiljv prihodnje leto v avgustu; razen tega pripravljajo sedaj izgradnjo nove barake, kamor bo preselilo upravne prostore in s tem v samskem domu spustilo prostor za 20 samskih ležišč. Vendar pa je vse to obutno premalo, zlasti če upoštevamo, da stanujejo rudarji v stari koloniji v Kanžarici v stanovanjskih hišah, ki so že zdavnaj dotrajale.

Spričo tega je delavski svet rudnika — na predlog upravnega odbora — sklenil zainteresirati člane kolektiva za ustanovitve stanovanjske zadruga. Ta sklep organov samoupravljanja je vzbudil živahne razprave in to zlasti sedaj, ko se pričena akcija za preračunavanje novih ekonomskih najemnin. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo nad 30 rudarjev; za članstvo v zadrugi se je izjavilo 18 interesentov. Nova stanovanjska zadruga se bo

V tem tednu nabiramo

Rastlino kopitnika s korenino (75 din), jaternika (150 din), Korenina beladone (140 din), arnike (350 din), srčne moči (200 din), regrata rumenega (125 dinarjev),
Lubje češminovih korenin (320 din), češminovih palic (65 dinarjev).

CENJENIM ODJEMALCEM SE PRIPOROČA

RUDNIK LIGNITA

VELENJE

CINKARNA

METALURŠKO-KEMIČNA INDUSTRIJA CELJE

Telefoni: 20-81, 20-82, 24-94, 24-95. Brzjavni naslov: Cinkarna Celje. Železniška postaja: Celje industrijski tir Cinkarne. Teleprinter: 033 27.

NAŠI PROIZVODI:

Surovi cink — min. 97,80 % Zn, cinkov prah — 97,0 % Zn total, rafinirani cink — min. 98,70 % Zn, fini cink — min. 99,75 % Zn, cinkova pločevina raznih dimenzij in formatov, cinkovi protektorji za kotle, cinkove platinice valovite, cinkova žica, cinkovi strešniki, avtopijске plošče, offset plošče, žveplena kislina 60° Be, cinkovo belilo — zlati pečat — beli pečat — zeleni pečat — rdeči pečat, kromov galun, natrijev hidrosulfid, natrijev sulfid — surovi in čisti, cinkosulfat, natrijev silikofluorid, barjev sulfid, zelena galica, litopon, ultramarin, svinčeni minij 30 % in 32 %, svinčena glajenka čista, superfosfat, modra galica, metalit.

V VALJARNI USLUŽNOSTNO VALJAMO TUDI SVINEC, KOSITER IN SREBRO.

OBVESTILO

Tajništvo za notranje zadeve OLO Novo mesto obvešča vse voznike amatere, da je DSNZ — LRS sporočil, da se veljavnost voznških amaterskih dovoljenj, katerih veljavnost poteče 31. decembra 1959 ne podaljšuje in se veljavna do konca leta 1960 oziroma do zamenjave, katere se bo izvršila za vsa voznška dovoljenja v letu 1960, kot to določa Pravilnik o voznških motornih vozil (Ur. list FLRJ št. 32/59).

IZ PISARNE TNZ NOVO MESTO

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Prezident Eisenhower je zdaj sicut potovanja po evropskih in azijskih državah. Obiskal je že Italijo, Turčijo, Pakistan, Afganistan in Indijo. Do devetnajstega decembra letos, ko se bo v Parizu sestel z de Gaulleom, Macmillanom in Adenauerjem, bo obiskal še Grčijo in Tunizijo. Po Parizu pa še Španjo in Maroko.

Pred odhodom je predsednik Eisenhower na tiskovni konferenci povedal, da je glavni namen njegovega potovanja dobre volje prepricati svet, da si Združene države resno prizadevajo voditi politiko, ki bo zagotovila mir. Tistih nekaj mesecev, ko bo še predsednik (nove predsedniške volitve v ZDA bodo novembra leta 1960), bi rad izkoristil za to, da bi tam, kjer še obstajajo dvomi o mirovni politiki Amerike, te dvome odpravil.

Poleg Pariza je indijsko glavno mesto New Delhi najvažnejša postaja na poti predsednika Eisenhowerja. Ta je že dolgo želel obiskati Indijo, da bi tako vrnil že dva Nehrujeva obiska v ZDA. Na tiskovni konferenci je poudaril, da bi rad v Delhiju potoval, da je treba spore reševati z miroljubnimi sredstvi, kakor ravna Nehru v kitajsko-indijskem obmejnem sporu. Še posebej si bo prizadeval, da bi prišlo do večjega zblizanja med Indijo, ki je izven blokov, in Pakistanom, ki je član SEATO in CENTO pakta.

Poudarjajo, da je Eisenhowerjeva pot izkjučno vljudnostne narave in da se ameriški predsednik med svojim obiskom v raznih državah ne bo pogajal o političnih zadevah. Hkrati poudarjajo vidne ameriške osebnosti, da »duh Camp Dav-

ida« drzave na njegovi poti, ki so s tem vidne v pomeni zmanjšanje ameriške budnosti. V tem smislu je v sporočilu po obisku Eisenhowerja v Karadžiu (Pakistan) poudarjeno, da sta SEATO in CENTO pakta potrebna in še zmeraj koristna za obrambo. To dokazuje, da se predsednik Eisenhower ni mogel izogniti obravnavanju važnih političnih problemov in utrjevanju ameriškega zavezništva v tujini, čeprav je njegova pot predvsem »pot dobre volje«. To seveda predvsem velja za Turčijo, Pakistan in

vedno pomembnejši činitelj v mednarodnem političnem življenju. Toda na Eisenhowerjevo potovanje je treba tudi gledati kot na pripravo na vrh — na konferenco na najvišji ravni. To predvsem velja za pariški sestanek, ki bo 19. decembra, toda tudi druga predsednikova dejavnost je usmerjena k temu cilju. Razgovori, ki jih bo imel v raznih prestolnicah, posebno v New Delhiju, pomembnem središču neopredeljenega oziramo izvenblokovskega sveta v Aziji, bodo zanj dragoceni, ker se bo lahko iz

Eisenhowerjeva pot

all onim paktom povezane z ZDA. Za ameriškega predsednika je zelo nenavadno, da se odloči za tako dolgo pot. Po tradiciji se vsi ameriški predsedniki držijo čim bolj doma. To je bilo sicer lahko takrat, ko so ZDA še vodile izolacionistično politiko, toda v sodobnem svetu, ko se Amerika uveljavlja kot ena izmed največjih svetovnih velesil, je postala ta praksa nevezdržna. Američani so kmalu spoznali, da že vljudnostni državniški obiski na primer sovjetskih voditeljev v raznih državah ustvarjajo precejšen politični kapital za Sovjetsko zvezo. NI naključje, da predsednik sveta ministrov ZSSR Hruščev tako rad potuje. Potemtkem je treba gledati Eisenhowerjevo potovanje tudi s tega vidika. Politični turizem, kakor nekateri napoljivo napoli ironično imenujejo takšne vljudnostne državniške obiske.

drve roke seznanil z mnenji tega izvenblokovskega sveta, ki na vrhu ne bo zastopan. Vprašanje je seveda, koliko bo ameriški predsednik mnenja tega sveta upošteval.

Značilno je, da so komunistične partije v raznih državah, ki jih je obiskal ali jih bo Eisenhower obiskal na svoji poti, ugodno sprejele to potovanje. Italijanski časopis »Paese Sera« je na primer na prvi strani objavil velik napis v angleščini »Dobrodošli Ike«. Komunistična partija Indije je objavila sporočilo, v katerem pozdravlja obisk ameriškega predsednika.

Na koncu bo šele mogoče podrobneje govoriti o sadovih Eisenhowerjeve poti. Ameriška javnost si od nje preveč ne obeta, upa pa, da bo znal njihov predsednik z osebo priljubljenostjo pridobiti čim več ljudi.

Svinjska kuga

Ze v začetku oktobra je izbruhnila svinjska kuga v brežički občini. Veterinarska inspekcija in občina sta izdala potrebne varstvene ukrepe in je tako v tej občini kuga v glavnem zatrla — razen v vaseh Ponikve in Arčiče. Zal pa se je kuga pojavila v videmsko-krški občini, kjer najbolj razsaja v Kostanjevici in Krški vasi. Kuga je pri rejcih prašičev v obdobju dveh občin napravila že občutno gospodarsko škodo, lotila pa se je tudi divjih prašičev.

Domnevajo, da je prišla kuga v naš kraj iz sosednje Hrvaške, posebno pa iz Zagreba, kjer so kupovali naši ljudje, ki so tam v službi, svinjsko meso, za katerega niso vedeli, da je okuženo.

Kuga se širi s prenašanjem okuženega mesa in s prodajo okuženih prašičev. Prenašajo jo tudi psi, ki raznašajo razne odpadke pri klanju, pa tudi cigani, ker joče včasih tudi okuženo meso. odpadke pa puščajo raztresene okoli. Zgodj se, da tudi namerno vržejo kakšno kost ali kaj drugega prašičem.

OBVESTILO

Uprava sejmišča Novo mesto sporoča vsem naku-povalcem svinj na sejmišču v Novem mestu, da svinjskega sejma v Novem mestu zaradi svinjske kuge v ponedeljek, 14. dec. 1959 ne bo. Kako bo z bodočimi sejmi, bo mogoče javiti.

OBVESTILO

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

OBVESTILO

Uprava sejmišča Novo mesto sporoča vsem naku-povalcem svinj na sejmišču v Novem mestu, da svinjskega sejma v Novem mestu zaradi svinjske kuge v ponedeljek, 14. dec. 1959 ne bo. Kako bo z bodočimi sejmi, bo mogoče javiti.

Kratke IZ RAZNIH STRANI

■ Sekretar socialistične stranke Italije Pietro Nenni pride na večdnevni obisk v Jugoslavijo. Med obiskom pri nas bo gost zveznega odbora SZLJ.

■ Južnofrancosko mesto Fréjus in dolino reke Reyran je opustošila ogromna poplava. Ker je popustil jez na umetnem jezeru Malpasset, je kakih 55 milijonov ton vode zdrvelo po dolini navzdol in povzročilo za okrog 7 milijonov dolarjev škodo, ne da bi prišlo sem odplavljeno zemljo.

■ Predsednik ZDA Eisenhower je zdaj na poti po evropskih in azijskih državah. Doslej je obiskal Italijo, Turčijo, Pakistan, Afganistan in Indijo, obiskal pa bo tudi še Grčijo, Tunizijo, Francijo, Španjo in Maroko.

■ V Londonu je prisel ameriški gospodarski strokovnjak Douglas Dillon, ki bo iz Londona odpotoval v Bruselj, Pariz in Bonn. V Zahodni Evropi se bo seznanil z gospodarskim položajem in proučil možnosti za ameriški izvoz po ustanovitvi evropskih gospodarskih skupnosti.

■ Generalna skupščina OZN je potrdila izvolitve generalnega majorja indijske armade Janjka za poveljnika čet OZN na Sinajskem polotoku. Zamenjal bo kanadskega generala Burnsa, ki je prošil za razrešitev, ker bo postal svetovalec kanadske vlade za razorožitev.

■ Prvi sekretar CK madžarske socialistične delavske partije Janos Kadar je v zaključni besedi na kongresu partije izjavil, da se je pred štirinajstimi dnevi na madžarski vasi ponovno začela kampanja za vključevanje v kmetičke zadruga in da je bilo v tem obdobju kolektiviziranih že okrog 11.000 gospodarstev.

■ V tej pravni posvetovalnici lahko išče pravne nasvete vsak član sindikata s področja delovne in socialne zakonodaje. Anketa, ki jo je napravil Okrajni sindikalni svet v nekoliko podjetjih, je pokazala, da je še vedno precejšnje število nezakonitih odpovedi delovnega razmerja, nepravilno obračunavanje nadomestila za čas boleznj, samovolje posameznikov, nepravilnih disciplinskih postopkov itd.

■ Za vse take probleme naj se obračajo člani sindikata na pravno posvetovalnico, ki jim bo dala pravni nasvet, pismeni ali ustmeni.

Okrajni sindikalni svet Novo mesto

Uživam REDIN, zato se redim!

Mešajte v hrano dvakrat ali trikrat na dan po eno žlico REDINA, uspeh bo presenetljiv!

Proizvaja Veledrogerija, Ljubljana, Mestni trg 22.

Spet milijonske škode

1. novembra je ob 21.30 uri nastal požar v leseni baraki, ki je stala poleg stanovanjske hiše Jožeta Močine iz Gabrijela. Baraka je pogorela do tal, vnelo pa se je tudi okno stanovanjske hiše, vendar so vašanji s hitro pomočjo preprečili nadaljnje širjenje požara. Do ognja je prišlo zato, ker so kurili pod svinjskim kotlom, ki je bil postavljen v leseni baraki, nato pa odšli od doma ter pustili ogenj brez nadzorstva. Tudi ko so se vrnili, niso pogledali, kako gori pod kotlom. Posledica nepazljivosti je bil požar.

8. novembra ob 20.15 uri je zagorelo gospodarsko poslopje Antona Grmovška iz Vrhtrebnjega pri Trebnjem. Po ugotovitvah je nastal ogenj po krivdi oškodovanca. Ta je namreč kahal v kleti poleg hiše zganjal, od ognja pa so uha-jale iskre, ki so vnelo seno nad kletjo.

23. novembra je začela ob 10. uri goriti stanovanjska hiša Marije Simončič na Dolšu. Pogorelo je razen hiše še razno žito, trije vozovi sena, en voz koruznice in en voz slame. Skupna škoda je ocenjena na 550.000 dinarjev, oškodovanca pa je imela zavarovano hišo za 25.000 dinarjev. Požar je nastal zaradi slabih in nepopolnih dimnih naprav. Dimnik krušne peči je bil speljan le pod strop veže, tako da se je dim kadil po veži. Zaradi česar se je nabralo na stropu več dimne smole, ki se je pri močni kurjavi vnela.

25. novembra ob 11.20 uri je izbruhnil požar na gospodarskem poslopiju Karla Ziberta iz Novega mesta. Zgoraj je kozolec dvojniki, pokrit z opeko, 13 tisoč kg sena, 5.000 kg slame, več voz koruznice, okoli 1.000 kg koruze, več kubičev desk, voz mlatičnica vjalnica, slamozrnica in razno poljedelsko orodje. Škoda je približno 1 milijon 800.000 dinarjev. Ogenj je zažgal oškodovanec vrnik, star pet let, ki se je pod kozolec igral z vžgalicami.

4. novembra je nastal požar na kozolecu Alojza Vintarja iz Hantinc, Zgoreli je tudi škedeni. Obe poslopji sta bili pokriti s slamo. Ogenj je uničil še okoli 3.000 kg živinske krme, 100 kg ajde, 100 kg fižola in nekaj smrekovih desk. Skupna škoda znaša okoli 200.000 dinarjev. Požar je povzročil oško-

dovančev sin, star 4 leta, ki je vzel neopaženo iz očetovega sukničca vžgalice in pod kozolecem zanetil slamo.

Tudi vas, ki danes te berete, lahko doleti kaj podobnega. Saj veste, da nesreča nikoli ne počiva. Tudi ti, o katerih berete, so gata-vo kdaj slišali ali brali, kako je gorelo drugod in so si verjetno mislili, da njih kaj takega ne more doleteti.

Ljudje premalo spoštujemo več-zarnovnostne predpise, saj včasih misli dimnikarju ne dovolimo, da bi strokovno očistil dimne naprave. Kasneje je seveda tistim, ki jim je pogorelo, takega ravnanja žal. Tistim, ki jim ni pogorelo še nič, seveda še ni žal, zgodi pa se lahko, da bo tudi njim.

O otrocih, ki zažgejo, smo tudi že večkrat pisali, vendar opominjamo niso dosti zalegli. Vsak misli: »Saj naš je pameten. Naš kaj takega ne bo naredil.« Praksa je pa pokazala, da so otroci toliko pametni, da bi znanj pritržili vžgalico in vžgalnik, zato ne bo slabo za nikogar, če bo spravil te stvari tako, da jih otroške roke ne bodo dosegile!

Izgradnja gostišča Otočec se bliža koncu

29. novembra, na dan republike, so v gostišču Otočec imeli majhno lepo slovesnost. Odprli so in izročili namenu dokončno urejeno restavracijsko dvorano in kuhinjo. Gostje, ki se radi ustavljajo v prijaznem gradu ob avtomobilski cesti, bodo sedaj laže postreženi. Upamo, da bo grad do prihodnje turistične sezone v celoti urejen in izročen namenu kot eden najlepših gostinskih objektov ob avtomobilski cesti.

ELEKTRARNA ŠOŠTANJ

POIZKUŠA ZADOVOLJITI ODJEMALCE S PRVOVRSTNO ELEKTRIČNO ENERGIJO!

Razvoj Mizarске zadruga v Sevnici je predviden za prihodnja leta, ker bo potrebnih za razširitev podjetja približno 150.000.000 din. Tudi v Vidmu-Krškem so predvidene večje spremembe v obrti. V načrtu je graditev velikega mizarškega podjetja, katerega približni stroški bi znašali okoli 15.000.000 din, oprema pa najmanj 8.000.000. Predvideva se osamosvojitve sedanje mizarске delavnice, ki je v sestavi gradbenega podjetja. ter priključitev zasebnih mizarjev, ki se s tem polnoma strinjajo. Urediti bo treba tudi dobro soboslikarsko in pleskarsko delavnico. Ta se bo izoblikovala iz pleskarjev tovarne papirja in zasebnih obrtnikov. Za orodje je potrebnih komaj dobrih 500.000 din, kar bo dala na razpolago občina. Čeprav se bo v Krškem osnovalo močno krojaško podjetje, za katero bosta dala potrebna denarna sredstva tovarna papirja in ObLO, bo Gospodinj-ski center osnoval še šiviljski obrat s krpalnico. Prav tako bo ta center ustanovil tudi kemično čistilnico in pralnico. Predvideva se tudi ustanovitev brivsko-frizerskega salona. Za uredništve tega bi bilo potrebnih okrog 4 milijone din. Nadalje je v Krškem predvideno, da se ustanovi še nekaj manjših podjetij kot n. pr. teracerstvo, pečarstvo in gla-sličarna. V ta podjetja bi ne bilo treba vlagati kakih posebnih investicijskih sredstev ne za opremo ne za gradnjo. V Brežicah bo treba urediti livarsko delavnico. (za to bi bilo potrebno 1 milijon din investicij).

Tudi v Beli krajini so predvidene najrazširjenejši razširitve in novogradnje obrtnih podjetij. Tako je treba urediti elektro-delavnico v Črnomlju, prav tako tudi tekstilno konfekcijsko, glavnično, preurediti čevljarstvo »Planina«, urediti večjo pečarsko delavnico v Gradcu, preurediti in pošteno opremiti pekarno Kanžarica, ustanoviti šiviljsko delavnico v Metliki in urediti tudi večjo mizarško delavnico. Za vse te obrate bi bilo potrebnih skupno 37.600.000 din investicij. Nekaj od tega zneska je že zagotovljenega, nekaj pa bo treba dobiti iz okrajnih in zveznih kreditov. Nekateri razširitve že obstoječih obrtnih delavnic bodo prišle na vrsto tudi v Novem mestu. Tako se bodo n. pr. razmahnila pod-

jetja: »Kovinar«, »Krojača«, »Knjižgotisk«, »Obrtniki«. Za opremo teh podjetij bi bilo potrebnih še 18 milijonov din. Večino tega denarja bodo krila podjetja iz lastnih sredstev. Ostanek pa bodo dobila iz sredstev okrajja.

V Kostanjevici so osnovali letos večjo klesarsko delavnico. Sredstva za opremo — 1 milijon din — bo dal ObLO Krško.

Skupna investicijska sredstva za dograditev, razširitve in nabavo opreme tem podjetjem bi znašala 285.500.000 din. Od te vsote koristijo nekatera podjetja denar že letos vse ostalo pa je predvideno za leto 1960. Precej investicijskih sredstev imajo podjetja sama. Vse drugo pa so obljubili prisrskbeti ObLO in OLO, nekaj pa bo mogoče dobiti iz zveznih kreditov. K razvoju obrti v Zasavju

je zelo veliko pripomogla tovarna roto papirja, ki je dala na razpolago 5.000.000 din. Razvoj obrti se torej v vedno večji meri kaže tudi na Dolenjskem. Vsi načrti so usmerjeni v povečanje družbenega standarda. Zato ima obrt po teh načrtih še posebno važno nalogo v samostojni proizvodnji in uslugah kakor tudi kot dopolnilo k vedno bolj razvijajoči se industriji, ki nujno potrebuje poleg industrijskih delavcev tudi obrtne strokovnjake. Čeprav obrt v strukturi narodnega dohodka še ni tako zelo pomembna, je pa toliko bolj pomembna po svojem delu, kar pride vsekakor do izraza v lokalnem gospodarstvu, saj s svojo kvaliteto, pestrostjo in prilagodljivostjo zadostja vsem povečanim potrebam prebivalstva in tako prav vidno sodeluje pri naporih za doseg postavljenih ciljev perspektivnih gospodarskih načrtov.

Glede na očitni lokalni značaj obrti, je bilo tudi težiče dela za njen razvoj prenešeno na lokalne organe, kar pomena obrti nikakor ne zmanjšuje, pač pa ga mnogo bolj približuje potrebniku in potrebam občinskega gospodarstva. Občinski ljudski odbori so prevzeli skrb in materialna sredstva za razvoj obrti. Občinom je torej naložena velika in zelo odgovorna naloga, ki pa jo žal niso povsod enako razumevali, kar se je prav posebno kazalo v finančnem vprašanju. Marsikje se je to že popravilo, marsikje pa se bo še moralo, če naj se obrt razvija tako kot želimo. Pravilna občinska politika in pravilni pogledi na obrt, zlasti pri določanju družbenih dajatev, posebno še v pogledu široke pavšalizacije, so razvoj obrti močno podpiri. S priznanjem obrti, z vestnimi naporii lokalnih organov za reševanje obrtniških problemov, z vlaganjem materialnih sredstev za njen razvoj, posebno še s sodelovanjem v zborih proizvajalcev, ki jim je poverjena skrb za gospodarstvo občine in preko katerih je podana možnost kontrole neposrednih proizvajalcev nad ustvarjenimi dohodki — vse to je dobro zagotovilo, da ob obrt rasia in svoje naloge dobro reševala in tako resnično postala temelj narodnega gospodarstva.

(Nadaljevanje prihodnjt)

Obrtništvo novomeškega okraja

POLDE CIGLER 5

ZMAGA V JUGOTANINU

V ponedeljek, 7. decembra, se je zbral Delavski svet Jugotantina v Sevnici na slovesno zasedanje. Povabljeni so bili tudi zastopniki ObLO Sevnica in družbenih organizacij. Predsednik DS Tone Alif je pozdravil navzoče in povedal:

»Tovariši, člani DS in tovariši gostje! Otvarjam slovesno zasedanje delavskega sveta, ki smo ga sklicali, ker je naš kolektiv 5. decembra izpolnil letni plan proizvodnje. Družni smo dali 2.100 filterton tani-

skih ekstraktov in izpolnili svojo obvezo.«

Tako je povedal predsednik DS kolektiva Jugotantina Sevnica, ki se je uvrstil med podjetja in kolektive okraja Novo mesto, ki so izpolnili in že presegajo planske naloge. Za njim je govoril še direktor Svetozar Srebot in na kratko očrtal vse težave, ki so se kolektivu letos postavljale na pot ter hkrati vse delovne zmage. Letošnje leto je bilo eno najboljših v povojni proizvodnji in hkrati eno

najboljših v 30 letih, kar tovarna stoji. Vsakoletni remont tovarne, ki je doslej trajal po 30 dni, so letos skrajšali na 14 dni in opravili vse, kar je potrebno. Skrbeli so, da je tovarna dobivala boljše surovine, ker je tudi od tega odvisna proizvodnja. Prodali so ne le to, kar so v letu 1959 proizvedli, ampak tudi zalogo iz leta 1958. Tudi obvezo do izvoza so izpolnili, saj so prodali letos na zunanje tržišče kar 27% proizvodnje. To je zasluga vseh posameznikov in oddelkov, vsega kolektiva, ki je delal povezano kot en sam proizvajalec. Mnogo je pripomoglo tudi nagrajevanje po učinku, ki so ga pričeli uvajati in ga še izpopolnjujejo.

Slovesnost izpolnitve plana je bila združena s še eno slavnostjo. Predsednik občine Sevnica Karel Kolman je zaslužnima delavcema kolektiva Jugotantina Sevnica Gvidu Marušiču in Francu Cenciju pripel delovna odlikovanja. Predsednik republike Josip Broz Tito je prvega odlikoval z Redom dela II. stopnje, drugega pa z medaljo dela. Kolektivni in obema odlikovancema čestitamo k velikim delovnim zmagam!

Občni zbori Socialistične zveze

V novomeški občini so občni zbori osnovnih organizacij SZDL v polnem razmahu. Pred občnimi zbori je bilo sprejetih v SZDL precej mladincev, ki so dopolnili 18 let in imajo že volilno pravico. Pri tem je pokazal precej aktivnosti tudi občinski odbor Ljudske mladine, ki je na občnih zbore aktivov razpravljal o vključitvi mladine v SZDL.

kongresa SZDL do danes, o važnih političnih in gospodarskih spremembah doma in po svetu ter o organizacijskih vprašanjih. Po vaseh pa razpravljajo še o komunalnih vprašanjih in o zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmečkega prebivalstva.

Na nekaterih občnih zbore izvolijo tudi že kar nov odbor, medtem ko se drugje odločijo za tajno glasovanje. Občni zbori in volitve bodo končane v vsej občini do 20. decembra.

Plenum Okrajnega komiteja LMS

Nedeljskega plenuma Okrajnega komiteja LMS Novo mesto so se udeležili gostje; predsednik centralnega komiteja LMS tov. Stane Kranjc, predstavnik CK LMS tov. Franc Setinec in Tone Ferenc, predsednica ideološke komisije pri OK ZKS tov. Ema Musar, predstavnik Okrajnega sindikalnega sveta tov. Ciril Jarnovič, predstavnik študentov in JLA Novo mesto.

cije pri tem je imel predsednik šolske komisije pri OK LMS Slavko Pavlin. Referat o analizi mladinskih delovnih brigad v letu 1959 je podal predsednik komisije za delovne akcije pri OK LMS Lado Kotnik.

Razprava po obeh referatih je bila zelo plodna, veliko so ji dodali tudi gostje s svojimi bogatimi izkušnjami. Več o delu plenuma prihodnjik.

Odlikovani brigadi

Med 161 MDB je bilo za dan republike odlikovanih tudi 17 slovenskih mladinskih delovnih brigad. Najvišje priznanje predsednika republike sta dobili tudi dve naši brigadi:

VI. novomeška MDB Katja Rupena - Red dela I. stopnje, in IX. novomeška MDB Alojz Kolman - Marok, ki je dobila Red dela III. stopnje.

Brigadirjem odlikovanih brigad naše najtopleje čestitke! Hkrati želimo, da bi mladina našega okraja, ki bo prihodnje leto pomagala graditi 110 km avtomobilske ceste skozi Srbijo in Makedonijo, posnemala požrtyovalnost lanskih in letošnjih graditeljev avtomobilskih ceste.

- OGLAS
- V DOLENJSKEM LISTU
- SIGUREN USPEHI

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Zvezni izvršni svet je že poslal osnutek družbenega plana za leto 1960 na Zvezno ljudsko skupščino, 24. decembra bodo o tem načrtu razpravljali na zadnjem zasedanju letošnjega leta.

Osnovno, kar si bomo zadali za prihodnje leto, bi pravzaprav lahko povedali v enem samem stavku: izpolniti osnovne naloge petletnega gospodarskega načrta že v prihodnjem letu, torej v štirih letih. Zlasti letošnji uspehi, saj bomo na primer narodni dohodek po zadnjih podatkih povečali za 20,4 odstotka, so povsem realna osnova za izpolnitve naloge, ki nam je bo zastavil gospodarski načrt. V primerjavi z letošnjim letom bi se moral narodni dohodek povečati le še za novih 8 odstotkov, če upoštevamo tudi prirast prebivalstva pa za 6,7 odstotka. Načrt predvideva nadalje, da se bo industrijska proizvodnja povečala za 16,7 odstotka v primerjavi z letošnjim letom in zdi se nam potrebno, da bralce seznanimo, da bomo na ta način petletni plan skorajda dosegli in omogočili, da bo proizvodnja v letu 1961 še enkrat večja kot pa je bila v letu 1956. Tako

Izpolnjen plan 1956-1961

torej v industriji, nekoliko manj si obetamo v kmetijstvu, kajti letos se je kmetijska proizvodnja povečala kar za 34 odstotkov v primerjavi z lanskim letom. Tako velikih skokov pa zares ne smemo pričakovati vsako leto. No, kljub temu, da smo imeli lani rekordno letino upamo, da bomo s primernimi agrotehničnimi ukrepi še bolj razširili kooperacijo, skratka z vsem tistim, kar je že letos pokazalo izredne uspehe, dosegli tudi drugo leto še za 1,3 odstotka večjo proizvodnjo kot letos. Dalje, gradbeništvo naj bi povečalo proizvodnjo za 12 odstotkov, promet za 11, gostinstvo za nekaj več kot 9, obrt za 10 odstotkov in tako dalje. Skratka, proizvodnja naj bi se tudi v drugem letu naglo povečevala in če se bo ob tem povečevala tudi produktivnost, v industriji za 7,5, v povprečju pa za 6 odstotkov, bodo ustvarjeni temelji, da se ponovno povečuje tudi življenjski standard.

Kako računamo z življenjskim standardom? Osebnih dohodkov v gospodarstvu naj bi se na osnovi spodbudnejšega nagrajevanja, torej ne na osnovi povečevanja tarifnih postavk povečali za 6 odstotkov. V javnih službah in vseh podobnih organizacijah, kjer nimajo nagrajevanja po učinku, pa tudi pokojnine, pa naj bi se povečale za 3,5 odstotka. Mimo tega pa se bodo povečali osebni dohodki še zaradi povečanih stanovanjskih najemnin. V gospodarstvu se bodo povečale kot je znano za 6,5 odstotka, pokojnine in invalidnine pa za 9,3 odstotka. Tako se bodo nominalni osebni dohodki v prihodnjem letu povečali za okrog 12 odstotkov. Toda gre, kot rečeno za nominalno 12 odstotno povečanje, realno povečanje bo seveda manjše, saj smo že tako ali tako skoraj dosegli petletni gospodarski načrt tudi glede realnega povečanja osebnih dohodkov. Realno povečanje bo manjše ne le zaradi večjih najemnin, pač pa tudi zaradi tega, ker se bo povečala cena električne energije in bo zaradi tega težko zadržati obrtnike, da ne bi povečali tudi cene nekaterih uslug. Zlasti slednje, povečanje cen uslug ni potrebno, gospodarsko ni utemeljeno in je zato odvisno predvsem od občin, oziroma od občinskih ljudskih odborov, zlasti pa od zborov proizvajalcev, ali bodo znali pravilno ukrepati in preprečiti vsako nepotrebno in neumestljeno povečevanje cen zaradi podražitve električne energije. Če bodo ljudski odbori pri tem uspeli, bo realno povečanje osebnih dohodkov v prihodnjem letu lahko večje, kot predvideva načrt. Osebnata potrošnja se bo po pričakovanih povečala skoraj za 5 odstotkov na prebivalca. Mimo tega pa bomo v prihodnjem letu porabili še več denarja za gradnjo stanovanj, zlasti pa za šolstvo, zdravstveno zaščito in druge komunalne objekte. Zvezni družbeni načrt to priporoča, uresničenje tega pa je odvisno predvsem od občinskih načrtov in od pripravljenosti podjetij, da občinar pomagajo tudi pri urejanju teh problemov.

Prepričani smo torej, da bomo v prihodnjem letu izpolnili vse osnovne naloge petletnega načrta za razvoj gospodarstva. Če zlasti bomo uspeli takrat, če bodo v kolektivih še dosledneje uvajali spodbudnejše nagrajevanje vsakega posameznika,

Sit delavec laže in bolje dela

Obratna menza SGP Plonir oskrbuje vsak dan s toplim obrokom 240 do 260 ljudi, včasih celo 300, s kosilom in večerjo pa 270 ljudi. Na 9 gradbišč razvažajo topli obrok delavcem. Enolončnica je okusna in poceni, le 40 din stane, kruha pa dobi vsakdo kolikor želi. Ko so letos februarja pričeli, je bilo le 40 abonentov, do danes se je število povečalo za 6 krat. Za zidarske vajence I. letnika plača topli obrok in celotno hrano (zajtrk, kosilo, večerja) podjetje.

Ves zaslužek, ustvarjen pri plačilu, porabijo za kritje razlike pri ceni toplega obroka in hrane v menzi, ker prodajajo oboje pod reziljsko ceno.

Pleskarski vajencem Vinko Grčkar je z mojstrom v menzi pravkar malcal. Tako majhen je, da sedé na stolu

komaj lahko gleda v krožnik in zajema.

— Ze drugo leto se učim, — je povedal polnih ust, — Iz Ravnih pri Krškem sem doma. Z malico sem zadovoljen. Tako se najem — je še dodal. Mojster ga je pohvalil, da je zelo priden.

— Zrasel bo pa še lahko, saj ima še dovolj časa, — je pripomnil smeje in ga ljubeznivo pogledal.

Natakarico Vladimiro Piki, ki je urno kot vervečka hodila od mize do mize, si kar nisem upal nagovoriti, da je ne bi motil. Ko sem se le opogumil, je prijazno odgovorila:

— Veliko dela imam. Vsak obopdan, ko delimo topli obrok, postrežem v eni uri in pol najmanj 120 ljudi. Delo je naporno. Vseeno sem zadovoljna, saj vidim, da ustrezno našim delavcem. Najedo se in nato laže delajo.

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

VELIK SKOK NAPREJ

V prvem polletju letošnjega leta je bil narejen zares velik skok naprej v primeri z lanskim letom. Bruto produkt se je dvignil za 19 odstotkov, medtem ko se je število delovne sile povečalo samo za 3 odstotka. Kljub temu pa je bilo v prvi polovici leta doseženo samo 47 odstotkov letnega načrta. V tretjem četrtletju se je stanje bistveno popravilo, tako da je bilo konec septembra izpolnjeno že 76,2 odstotka letnega družbenega načrta.

Nasprotno pa so nekatera podjetja — »Krká«, »Elektro« in »Kremen« — konec tretjega tromesečja že daleč presegla letni načrt. Njihovemu zgledu bodo morala slediti še ostala podjetja, pa ne bo težko izpolniti perspektivnega načrta v štirih namesto v petih letih.

V ostalih gospodarskih vejah je bil družbeni načrt konec septembra realiziran takole: kmetijstvo 79,9 odstotkov, gozdarstvo 79%, gradbeništvo 94,2%, promet 85,5%, trgovina 72,8%, gostinstvo 107,4%, kmetijske zadruge 80,6 odstotka, obrt 70,3%, skupaj 76,2%.

Najbolj izjavi pozornost padek za gostinstvo, ki je letos res doseglo nesluhen napredek, saj bo do konca leta že izvršilo petletni plan. Zasluga za to gre avtomobilski cesti, ki je omogočila ne samo povečanje gostinskega prometa, temveč je odprla nove možnosti za nadaljnji uspešen razvoj gostinstva in turizma.

Na seji občinskega ljudskega odbora so razen tega sprejeli naslednje odloke: o določitvi območij, v katerih se tokčujejo in ocenjujejo vsa stanovanja ne glede na stanovalca; o ustanovitvi stanovanjske skupnosti, o določitvi števila članov svetov stanovanjskih skupnosti; o ustanovitvi komisije za obnovitvene kredite in za kredite za obnovo podeželja ter o ustanovitvi komisije za izdelavo urbanističnega načrta. Oba zbor sta nadalje potrdila statut stanovanjske skupnosti in poslušala poročilo komisije za gospodarstvo in komisije za volitve in imenovanja.

RAZGLAS

Na podlagi prvega odstavka 34. člena uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč objavlja Oddelek za finance Občinskega ljudskega odbora Novo mesto, da je izdal odločbo o ugotovitvi nacionaliziranih zemljišč za gradbeni okoliš Novo mesto.

Vsaka prizadeta oseba lahko pregleda odločbo v pisarni referenta za evidenco SLP pri Občinskem ljudskem odboru Novo mesto — v dvorišni zgradbi.

Vsaka prizadeta oseba lahko vloži zoper to odločbo pritožbo v 30 dneh, računano od 25. novembra 1959 dalje, ko je bila izdana odločba in razglas nabit na oglasni deski ObLO Novo mesto, na Tajništvo za finance Okrajnega ljudskega odbora v Novem mestu. Pritožba se vložiti pri Občinskem ljudskem odboru Novo mesto. Pritožba ne zadržuje izvršitve odločbe.

Gradbeni okoliš zajema katastrske občine Novo mesto, Kandija, Bršljin in Smihel.

Oddelek za finance ObLO Novo mesto

TRGOVSKO PODJETJE

ŽELEZNINA NOVO MESTO

obveščá

vse cenjene odjemalce, da bo glavno skladišče zaradi letnega popisa blaga zaprto od 22. do vključno 31. decembra 1959.

POSLOVALNICA AVTODELI

bo zaprta od 28. do vključno 31. decembra 1959. Prosimo podjetja, ustanove, kmetijske zadruge in ostale odjemalce, da si pravočasno nabavijo blago, ker ga med popisom ne bomo izdajali.

PABERKI IZ VIDEMSKO-KRŠKEGA MESARSKEGA PODJETJA

Kaj vse gre na račun potrošnika

O primeru nekdanjega direktorja videmsko-krškega mesarskega podjetja ne bi bilo vredno niti pisati, če ne bi šlo za podobne primere, morda še neodkriti, tudi pri nekaterih drugih mesarskih podjetjih. Se kje se snujejo zgodbe o telečjih sirčnikih, »črnih« blagajnah, nepotrebni ali izmišljenih potovanjih, fingiranih računih, samo moral bo priti nekdo, da jih bo razkril širši javnosti.

Telečji sirčniki bi bili lahko kromen, a vendarle ne nepomemben vir dohodkov videmsko-krškega mesarskega podjetja, če ne bi bil bivši upravnik uvedel tako imenovane črne blagajne, iz katere je črpal denar za pojedine, kavarniško potepanje in podobne stvari. V enem letu so v klavnici zaklajali okrog 500 telet. Človek bi upal, da bodo vsi sirčniki našli pot h »Koteksu«, pa jih je dejansko priromalo tja samo 251. Dohodek — 49.345 dinarjev — je šel v »črno« blagajno, za katero niso veljali nobeni predpisi in h kateri ni imela pristopa nobena revizija.

Bivši upravnik je rad potoval, če je bilo potrebno ali ne. Službeni opravki v Zagrebu so bili dejansko kavarniško potepanje, ki se je — na primer 24. oktobra lani — začelo v hotelu Dubrovnik, nadaljevalo v Esplanade,

Gradskem podrumu, kavarni Korzo, hotelu Beograd in končalo v baru. Upravnik si je za mnoga potovanja, ki so trajala komaj pol dneva, obračunal celo dnevnicco. Če tudi to ni zadoščalo zanj in za družino, je fingiral račun za dogov volov, ki ga dejansko ni bilo, ali pa si je omislil račun za krmiljenje živine. Tudi nekateri izdatki za zagrebškega potrošnika so bili izmišljeni.

Nemalokrat je šlo nakupovat živino več oseb, kar je seve samo podraževalo stroške na škodo potrošnika. Nekeč so šli trije po 20 piščancev v Mokrice. Med potjo tja in nazaj so se ustavili v vseh gostincah ob cesti. — Dva piščanca sta poginila med potjo, šest so jih proclali v mesnici, ostale pa so morali dati pod ceno. V posameznih poslovalnicah se je razen tega, v času, ko je bilo pomanjkanje

mesa, pokvarilo 83 kilogramov rib, 35 kilogramov sardelic, 41 kilogramov skuš, precej premelega mesa, 150 kilogramov masti itd. Tudi brezplačna ribja pojedina v gostilni »Pri Murku« ni nič pomagala, ribe so se vseeno kvarile in večale poslovno izgubo. Le čemu je potem služila »ribja reklama«?

Bivši upravnik je organiziral še več pojedinj, ki so bile plačane bodisi iz redne ali pa iz »črne« blagajne. Tista ob konstituiranju podjetja je stala 17 tisoč dinarjev, ribja samo 32 tisoč dinarjev, kaka druga pa več ali manj. Nekatero so bile v Krškem, druge spet v Leskovcu, Brestanici in še kje. Blagajna podjetja je marsikaj prenesla. Tudi vožnjo z avtomobilom, naročeno zaradi sejma, opravljeno pa zaradi privatnih opravkov v Zagrebu. Stala je sedem tisoč dinarjev, ki so jih skrili v račun za pleskanje poslovnih prostorov. Tu je še 100 kilogramov ovojnega papirja, ki je bil evidentiran kot da je bil porabljen, v resnici pa je bil prodan za 12.000 dinarjev, ki jih legalna blagajna ni

Sevniški kopitarji v borbi za plan

Na zadnji seji je delavski svet Kopitarne v Sevnici pregledal uspehe minulih devetih mesecev. Številke so več kot zadovoljive in kažejo na skrbno gospodarstvo v tem podjetju. Ogledajo si nekatere izmed teh števil, ki nam lahko povedo več kot vse drugo.

Količinska primerjava proizvodnih uspehov pove, da so letos izvedli kar 41 odstotkov polizdelkov, 25% več lesenih pet in kar 60 odst. več rezanega lesa kot v istem obdobju lan. leta. Pri končnih izdelkih je uspeh za 1% manjši, kar je pogojeno s spremenjeno strukturo te proizvodnje. V žepu imajo že nad 75% letnega proizvodnega načrta. Ob tem je realizacija za 12% nad planom, narodni dohodek presegla plan za 8 odstotkov, dohodek za 7%, čisti dohodek pa je višji za 11 odstotkov. Ob takem delu so nastali osebni dohodki za 5%, skladi podjetja pa za 28%. Podjetje se torej vidno krepi in že planira, kako bo z uspehi tega leta izboljšalo poslovanje v drugem letu. Osnovne težave — izredno zastareli strojni park — bodo s tako politiko gospodarjenja lahko sami kmalu popravili.

Posebno zanimivi so podatki o strukturji izplačanih osebnih dohodkov. Medtem ko je bilo v l. 1958 za to dobo izplačanih 43 milijonov dinarjev za delo po času, je letos ta znesek za isti čas le 42 milijonov dinarjev. Drugačnja je pa slika pri tistem delu osebnih dohodkov, ki se plačujejo po učinku. Izplačlj za delo po učinku so imeli lani v tem času le 18 milijonov dinarjev, letos pa je ta znesek že dosegel številko 38 milijonov dinarjev. To pomeni, da so dvignili količino dela, plačanega na podlagi dejanskih

merij od lanskih 100 na letošnjih 211. Vsi, ki delajo po učinku, dosegajo norme v povprečju s 12%. Ob podatkih je potrebno omeniti še to, da nov sistem nagrajevanja po enoti proizvoda velja šele od 1. junija naprej in da bo do konca leta te odnose še bistveno spremenil. Posebno se bo odnos med delom po učinku in delom po času spremenil drugo leto, ko bodo v ta sistem vključili še žago. Koristnost tega načina nagrajevanja nazorno podpirajo tudi številke iz prejšnjega odstavka, saj je viden porast uspeha podjetja ravno iz teh števil.

In še en zanimiv podatek: medtem ko je v enakom obdobju leta 1958 zaslužil v povprečju vsak zaposlen 62 dinarjev, zaslužil letos 70 dinarjev. To je 8 dinarjev na uro ali 13% več kot lani. S takimi dokazi se verjetno lahko vsak delavski svet strinja in skrbi, da se sistem nagrajevanja še bolj izpopolni.

Predavanja in seminarji v Vidmu-Krškem

Pod okriljem delavske univerze Videm-Krško je bilo v zadnjem mesecu po vaseh več kmetijskih predavanj. Razen tega so tudi predavanja po kolektivih, kjer razpravljajo o nalogah in vlogi kolektiva. V petek in soboto je bil seminar za predavatelje DU, ki ga je vodil Vito Ahtig iz Ljubljane. M.

■ Tanker »Obrovac« so pred kratkim splovili v trogirski ladjedelnici: »Jozo Lovovina-Mosor«. Zgradili so ga za Jugoslovansko tankersko plovo v Zadru, njegova nosilnost pa je 2.200 ton. To je doslej največji plovidni objekt, zgrajen v trogirski ladjedelnici.

■ V premogovniku Kosmaj so pri nas prvi začeli s polzkusnim kopanjem in prevozom lignita z najsodobnejšimi amerišskimi stroji. S temi stroji so dosegli povprečno proizvodnjo 7 ton premoga v izmenitvi na delavca. To je dvakrat več kot znana velenjski rekord.

■ Jadranska linjska ploeba z Reke je naročila v puljski ladjedelnici »Crvena zvezda« dve polniški ladiji z nosilnostjo po 450 Brt. Ladiji bosta predvidoma dograjeni do sredine leta 1961, podobni pa bosta seriji ladij tipa »Takova«, ki jih je pred nekaj leti gradila ladjedelnica »Stijeničke«. Ladiji bosta lahko prevažali po 450 potnikov in 30 ton tovara.

■ Tekstilna industrija bo v prihodnjem letu proizvajala občutno več. Tako naj bi se povečala proizvodnja različnih tekstilnih vlaknen in predvz letošnjih 106.775 ton, kakor predvidevajo, da bo znala letošnja realizacija, na 105.561 ton, nadalje proizvodnja vseh vrst tkanin od letošnjih 302,4 milijona kvadratnih metrov na 326,8 milijona kv. metrov, trikotaje in raznih sukancev od 9.415 ton na 10.725 ton in konfekcije od 60,7 milijona kv. metrov na 70 milijonov kv. metrov.

KEMIJA-IMPEX EXPORT-IMPORT

LJUBLJANA, Titova 25-I. POB 418

Telefoni: 39-161, 30-362, 31-313, Telex: 03-177 Kemimpex Ljubljana, Telegram: KEMIMPEX, Ljubljana

IZVAZAMO IN UVAZAMO:

eterska rastlinska olja, celulozo, papir in karton, kemikalije, anilinska barvila, usnjarska in tekstilna pomožna sredstva, tehnične masčobe, lepila, steklo, porcelan, keramiko itd.

UVAZAMO:

kavčuk, gumo, plastične snovi in njih proizvode itd.

PREDSTAVNIŠTVA ZA FLR:

BEOGRAD, Ivan Begova 3 — RIJEKA, Dositeja Obradoviča 1, SKOPJE, Bulevard JNA 4.

kolj ni videla. Kaj pa organi delavskega samoupravljanja? Poglejmo kaj so razpravljali na skupni seji delavskega sveta in upravnega odbora dne 30. maja 1959:

»Po daljšem razpravljanju se je sklenilo, da se tovariši I. S. izda odločbo o enomesečnem odpovednem roku, ki začne teči od 1. do 30. junija 1959. V slučaju, da imenovani želja, takoj prekiniti službeno razmerje, se dovoljuje upravi, da izplača enomesečno plačo (za mesec junij 1959).«

Na koncu zapisnika sledijo podpisi predsednika delavskega sveta, predsednika upravnega odbora in upravnika.

Tako skopa so bila zasedanja organov delavskega samoupravljanja v času, ko je podjetje bredlo v čedalje večjo izgubo, ki se je povzela že na sto tisoč, od tega precej zaradi osebnega okoriščanja upravnika in njevog malomarnosti.

Nazadnje pa še vprašanje: kdo je kriv? Ali res samo bivši upravnik? — Kaj pa delovni kolektiv, ki je vso to dopustil. Potrošniki so kritizirali nezdrave pojave v mesarskem podjetju samo za vogal, namesto da bi se bili poslužili zakonitih možnosti za odstranitev nepravilnosti, ki so šle predvsem njim na škodo? Tudi nadzorni organi — razen TNZ — niso storili vsega, da bi preprečili grobe napake v mesarskem podjetju.

Drag Sola, ki je pa vsaj počtnal

NEPOKORJENI BREGOVI

PIŠE: Milan Bačković RIŠE: Mire Cotin

37. Bilo je že pozno dopoldne, ko so se iz vasi privlekle zelene postave. Naenkrat jih je bila polna gmajna. V vasi, ki je že vse jutro ležala v grobni tišini, se je kmalu razleglo vpitje, mukanje živine in le malo zatem so pod nebo planili prvi ognjeni zublji. Trije, štiri strelji so zamrli v presketaju gorečih streh.

38. Mohor je stal pred hlevom, ko so preko sadovnjaka pridrli tuji vojaki. Med zelenimi Lahi je bilo pomešanih nekaj postav, rjavo oblečenih, s črnimi okroglimi kapami in čudno dolgimi puškami. Eden teh rjavih je stopil k Mohorju in se zadri nadenj: »Hej stari, kje skrivajo partizane?!«

39. Mohor skorajda ni verjel svojim ušesom. Domače govorce od tujcev ni pričakoval. »Kaj buljiš vame — še nisi nikdar videl legista? No, ga pa zdaj vidiš! Si navajen samo na komuniste?« Beli vojščak se je napihnil kot puran. »Mi se borimo za vero — poroka madona!«

40. »Avanti, avanti!« se je takrat zadri nekje zadaj polizan zelenec in belogardist je hočeš nočeš moral naprej po gmajni. Spredej so prodirali beli, šele za njimi so se pa v gostih rojih plazili Italijani. V gozd se niso upali. Od vasi sem so že prihajali drugi zeleneci in se približevali Mohorjevi hiši.

Odkritje grobnice in spomenika na Poljanah

29. novembra, na dan republike, se je na pokopališču v Poljanah zbralo pri odkritju spomenika in skupne grobnice 215 padlih partizanov VII korpusa blizu 500 okolice. Na svečanosti so bili tudi član CK ZKJ ... član Izvršnega komiteja CK ZKS Janez Hribar in nekdanji komandant in komisar II. avstrijskega bataljona, ki se je boril skupno z NOV Jugoslavije, Peter Hoffer in Theodor Mahler. Med 215 junaki v grobnici ležita tudi padla avstrijska komunistična Willi Franck in Willi Högel, člana CK KP Avstrije. Prisotni so bili tudi starši padlega Willi Högla.

Spominsko svečanost je zavel predsednik občine Novo mesto Maks Vale. Nato je govoril član Izvršnega komiteja CK ZK Slovenije Janez Hribar. Orisal je težave našega narodnoosvobodilnega boja in poudaril, da Partija kot voditeljica tega boja kljub težavam ni pozabila na internacionalizem. V sestavi sil NOV so bile ustanovljene vojne enote tujih narodnosti, ki so se pod zastavo Partije borile v skupnem boju proti fašizmu. Vsem, ki so potrebovali pomoč v tem boju, smo jo med vojno nudili. Nato je omenil tri avstrijske bataljone, ki so se borili skupno z našimi partizani. Pomenili so trdno vez med našim in avstrijskim antifašističnim gibanjem. Theodor Mahler, član CK KP Avstrije, je nato v svojem govoru poudaril, da je bila Avstrija prva žrtev fašizma v Evropi in nadaljeval: »Komunistična partija Avstrije je vlagala velike napore v organiziranje osvobodilnega gibanja. Ni ji uspelo organizirati širše gibanje, kljub temu pa je zbrala v boju proti fašizmu 2000 borcev, med njimi 13 članov CK. Dva od njih počivata tukaj v Sloveniji. Zadoščanje je za nas, da lahko prisostvujemo tej slovesnosti in da sta naša borca Willi Franck in Willi Högel naša skupni grob z jugoslovanskimi borci. Naj bi bil ta spomenik neprestan opomin proti nevarnosti vojne, kadar bi se še pojavila in hkrati simbol internacionalizma. Naj bo ta spomenik tudi opozorilo komunistom vsega sveta, da se bodo borili za svobodo in mir v svetu. V imenu CK Avstrije pozdrav-

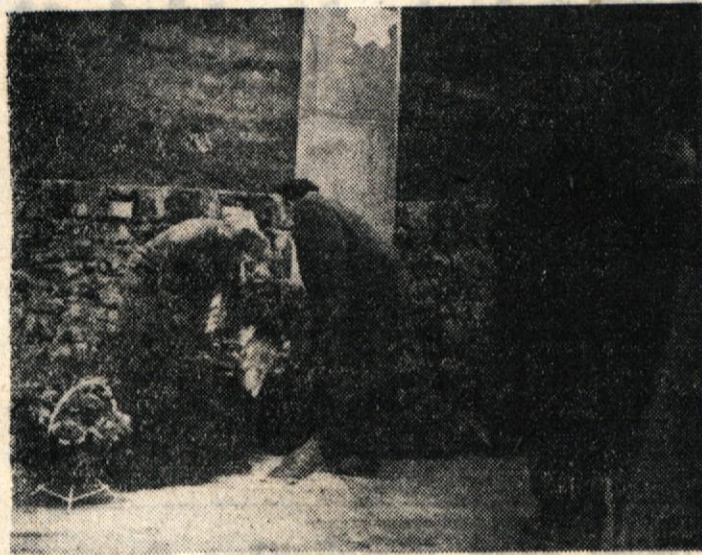

Tovariš Janez Hribar med govorom

ljam Williija Francka in Williija Högla in vse jugoslovanske tovariše, ki tukaj počivajo. Nato so na grobnico položili vence CK ZKJ, CK KP Avstrije, množičnih organizacij in svojcev. Vojaška godba je zaigrala žalno koračnico, pevci PD Dušan Jereb so zapeli žalostinko, vod vojakov JLA pa je izstrelil častno salvo. Avstrijski predstavniki so odšli nato še na Smukovo obiskat kraj, kjer sta 19. II. 1945 padla člana CK KP Avstrije Willi Franck in Willi Högel.

Posvetovanje zdravnikov

V torek, 24. novembra je bila v Dolenjskih Toplicah konferenca zdravstvenih delavcev, ki jo je sklical Okrajni zavod za socialno zavarovanje Novo mesto. Konferenca so se udeležili še dr. Vilko Rupnik, predsednik višje invalidske komisije pri Republiškem zavodu za socialno zavarovanje LRS, inž. Vilma Pirčević, podpredsednica OLO Novo mesto, Ludvik Kebe, predsednik OSS, Miha Počrnina, direktor Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje in drugi. Razpravljali so o delu terenskih zdravnikov in delu invalidskih komisij, o delu zdravstvenih zavodov in postaj, o predlogu pravilnika specialistične službe in o drugem. V razpravi so ugotovili, da nekatere zdravniške komisije pošiljajo zavarovanca pred invalidsko komisijo nepopolno pregledanega, pa tudi s po-

Delegacija avstrijske KP polaga pred spomenik vence

manjkljivo ali nečitljivo dokumentacijo. V zvezi z delom invalidskih komisij so razpravljali še o tem, kdo je potreben pomoči tujih oseb, o rehabilitaciji invalidov, o poklicnih boleznih in drugem. Ugotovili so tudi, da kažejo podjetejta vedno večje razumevanje za zaposlovanje rehabilitiranih invalidov, ker dosegajo tudi obsejajo normo višje kot povsem zdravi delavci. Iz statističnega pregleda o delu zdravstvenih domov in ustanov so ugotovili, da so naši zdravniki preobremenjeni z delom, pa tudi, da so stroški ambulantnih pregledov, stroški za zdravila, hišne obiske in potni stroški v nekaterih zdravstvenih zavodih dvakrat višji kot drugje. Okrajni zavod za socialno zavarovanje bo analiziral vzroke teh razlik in jih skušal odpraviti. Dalj časa so razpravljali o inštrukciji Zveznega zavoda za socialno zavarovanje, o pristojnem zdravniku oziroma izbiri zdravnika in razmejitev okolitev zdravstvenih zavodov. Pregledali in pogovorili so se še o specialistični službi ter zdravstvenem zavarovanju kmetov.

Osrednja akademija — prijetno presenečenje

Nekaj novega in lepega so videli in doživeli Novomeščani, ki so 28. novembra, na predvečer pred dnevom republike napolnili dvorano Doma LP. Osrednja akademija je bila svojevrsno doživetje. Brez odpiranja in odpiranja zavese se je pred gledalci vrstil bogat program pevskih točk, orkestralnih skladb in recitacij. Slavnostni govor je imel sekretar občinskega komiteja ZKS Novo mesto M. Thorževski. Celotna prireditev je imela vse dobre lastnosti, ki so pogoj uspeha: program je bil kratek, po izbiri in izvedbi pa kvaliteten. Ker so bili vsi nastopajoči ves čas zbrani na odru pred občinstvom je bil ustvarjen slik z gledalci. Točke so sledile brez zastojev in odmo-

Proslava v Vidmu-Krškem

Tudi v Vidmu - Krškem so proslavili dan republike. V petek, 27. novembra, je bila dvorana DPD »Svoboda« napolnjena do zadnjega kotička. Lahko trdimo, da je bila proslava najkvalitetnejša po vojni v tem mestu, prikazala je predvojno, medvojno in povojno delo. Sodelovali so pionirji in pionirke obeh osnovnih šol, dijaki TSS člani DPD Svobode, oba pevski zbori in drugi.

S plenuma Združenja rez. oficirjev in podoficirjev

25. novembra je bila v Vidmu-Krškem redna letna konferenca občinskega odbora Zveze rezervnih oficirjev in podoficirjev Videm-Krško, kjer so bili zastopani oficirji in podoficirji iz vseh štirih osnovnih organizacij. Ugotovili so, da je bilo doseženo delo uspešno. Vso skrb so posvetili seminarjem in strokovnim ekskurzijam. Na konferenci je bil tudi član okrajnega odbora Zveze rezervnih oficirjev in podoficirjev tov. Jančič, ki je dal konferenci lepe napotke za nadaljnje delo. M.

Donosi našega kmetijstva so letos za 22 odstotkov višji kot lani in za 57 odstotkov višji od letnega povprečja z razdobju 1947-1956!

Slepi so nam zapeli

V Sloveniji je 1400 slepih, o tega v našem okraju 107. Čeprav so brez vida, je veliko slepih vključenih v razne poklice. V Ljubljani je Zavod za slepe, v Škofji Loki pa Dom slepih. Obe ustanovi pomagata slepim bogatiti njihovo življenje in vključevati se v socialistično skupnost. Predvojna Jugoslavija jim ni nudila tega, kar jim daje nova socialistična. Tudi slepi so po svojih močeh sodelovali v naši revoluciji. Partizanska tehnika Lacko v Ptujju je bila v hiši slepega. On in vsa njegova družina so pomagali pri razpečevanju letakov. Po vojni je pričela skrb za slepe v duhu socialističnega humanizma. Zavod v Ljubljani, kjer so se nekdanj poučevali slepi za kartačarje in pletilce košev, ima danes popolno osnovno šolo, Gimnazijo in politehnične delavnice. Slepi se usposabljujejo tam tudi za fizioterapevte, daktilografe in telefoniste. Zveza slepih in njihova strokovna organizacija ima pri tem pomemben delež. Zaposlenost slepih je v primerjavi s pred vojno naravnost presenetljivo napredovala. 109 slepih je zaposlenih v industriji, 60 jih dela kot telefonisti, 19 pa kot intelektualci in mojstri v raznih poklicih. Sklepi so aktivno vključeni v družbeno življenje in sodelujejo v vseh oblikah upravljanja.

Ko proslavila naša Partija 40-letnico obstoja, združuje jubilejno leto še dva za slepe pomembna dogodka. Poteklo je 40 let od ustanovitve Zavoda za slepe v Ljubljani in 150 let, odkar je Louis Braille iznašel pisavo za slepe. Braillova pisava in Zavod za slepe sta slepim pripomogla k izobrazbi in h koraku v boljše življenje, socialistična revolucija pa k temu, da so postali enakopravni člani naše družbene skupnosti. Člani KUD »Karel Jeraj« iz Ljubljane, ki je umetniško društvo slepih, so na akade-

miji v soboto 5. decembra s pevske točkami, z recitacijami, glasbenimi točkami in s telovadnim nastopom poželi popolno priznanje. Občudovali smo izreden smisel slepih za takt in njihovo čudovito disciplino med nastopanjem. Ves program akademije, posvečen 40-letnici KPJ in SKOJ, je obogatil letošnje zimsko sezono v Novem mestu in nudil gledalcem prav lep užitek.

„Zdaj smo pionirji ...!“

Skoraj bi segla po pomirjevalnem sredstvu, tak hrup in živ-zav je bil v petek 27. novembra v novomeškem Domu JLA. Učenci novomeške osemletke so proslavljali dan republike. Nagneti so se v dvorano kot sardine. Dokler se ni zavesa na odru razmaknila, so se vsi nervozni prestopali, kričali in ugibali, kako bo. Najmanjši — učenci prvih razredov pa so zasedli častna mesta v prvih vrstah dvorane in nad vse težko čakali začetka. Končno so se v lepo pripravljenem kulturnem programu vrstili pevc, recitatorji, govornik in folklorna skupina. Pohvaliti moramo vse nasto-

pajoče, saj so, vsak po svojih močeh, storili vse, da bi zadovoljili občinstvo. Po končnem programu so bili prvošolčki sprejeti v pionirsko organizacijo. Načelnica odreda jih je slovesno zapriplegla in mala usteca so resno in navdušeno ponavljala njene besede. Predstavnica Društva prijateljev mladine Anča Dolenc je pionirjem razdelila

Odkritje spominske plošče v Slapah pri Šmarjeti

Krajevni odbor Zveze borcev Šmarjeta je na dan republike odkril v Slapah spominsko ploščo padlim partizanom. Odkritja sta se udeležila zastopnika okrajnega in občinskega odbora Zveze borcev iz Novega mesta Ivan Grašič in Alojz Keglovčič. Pri odkritju plošče je bilo veliko domačinov, zlasti pa mladine, ki je na pokopališču poskrbela za program, sestav-

ljen iz recitacij in partizanskih pesmi. Godba na pihala iz Novega mesta je igrala partizanske žalostinke. Ploščo je odkril in jo predal krajevnemu odboru predsednik krajevnega odbora ZB Martin Jerin, ki je hkrati spregovoril o težkih dnevih revolucije in prikazal požrtvovalnost borcev za svobodo, za lepše življenje. sd

1941-1945 — USODNA LETA — 1941-1945

SAMO DVA SVA SE PREBILA

Lep in sončen je bil tisti jesenski dan 1942. leta, ko sva s tovarišem Miklavžem prišla v Gorenjo vas blizu Mirne na obisk k našim terenskim političnim delavcem ali terenecem, kakor smo jih takrat običajno imenovali. Prišla sva le nekaj dni po veliki italijanski ofenzivi, v kateri so sodelovali tudi belogardisti z Dolenjske. Krenila sva po ozki dolini od Tihobojja izpod Kampolja in Cirnika. Sijalo je jesensko popoldansko sonce, po drevju je šumelo že porumenelo listje. Ko sva prišla na rob gozda nad vasjo, sva si skrbno ogledala, kakšno je stanje v vasi in njeni okolici. Po skrbnem ogledovanju sva ugotovila, da je vse mirno in sva se nato spustila po ozki vaški poti v vas. Pod kozolecem sva našla tri naše tovariše, ki so se sladili z litrom mladega jabolčnika. Kozolec sva se približala popolnoma neopaženo in tako tudi tovariši niso opazili. Zelo jim je bilo nerodno, ko sva jih tako presenetila. Začuden smo se spogledali in nato, od veselja, ker smo ostali po tisti strašni sovražni-

kovi burji vsi živi, prisrečno stisnili roke. Ponudili so tudi nama kozarček jabolčnika, ki se ga seveda nisva branila. Miklavž, fant visoke postave, srednje okroglih lic je sedel na nekakšne deske, jaz sem pa še ostal na nogah. Moram reči, da mi njihova brezbrzičnost ni prav nič ugajala. Kar hitro sem navezal pogovor s tovarišem Jakobinom ali »Pumprovim očetom«, kakor smo ga radi imenovali, o tem, zakaj so tako brezbrzični pod kozolcem in celó brez vsakega zavarovanja. Saj vendar Italijanci in belogardisti stalno stikajo okrog svojih postojank za našimi. Dodal sem: »Kakor sva midva lahko neopaženo prišla v vas, prav tako lahko pridejo tudi belčki in vas polovijo kot ptičke v kletki.« Videl sem na Jakobinovem obrazu naglo spremembo. Ta tovariš je bil močan in širokopleči možakar z močnimi črnimi brki in velikimi temnosivimi očmi, večkrat nasmejan, a sedaj se mu je obraz naglo zresnil in mi je porogljivo pristavil: »Sedaj še en-

krat vidiš, da nismo paničarji niti skrivači.« Res je, poznal sem ga kot zelo hrabrega tovariša, toda po pot sem ga moral pokarati, zakaj je tako lahkomišljen in zakaj rajši ne pazi nase in na svoje tovariše. Zopet so se mu pomaknili veliki brki sem in tja, a nato je spregovoril: »Ti seveda misliš, da nimamo organizirane obveščevalne službe. Rečem ti, prej ko bodo oni krenili iz Trebnjega (to je bila najbližja in najmočnejša italijansko-belogardistična postojanka, od koder so stalno upadali včasih v bližje, včasih pa tudi v daljne vasi) bomo mi obveščeni o vsem, celo o tem, koliko jih je, kam gredo in če vse druge podrobnosti. E, kar sedi, ne boj se za nas, pa tudi ti si med nami brez skrbi.« Res sem prisedel in popil kozarček dobrega jabolčnika s tovarišem Miklavžem sva povpraševala po raznih novicah, a tovariši so seveda živo in z veseljem pripovedovali o tem in onem, kar se je zgodilo v času dolge in hude sovražnikove ofenzive. Po krajšem pogovaranju je

eden izmed tovarišev (zdi se mi, da je to bil Kolenc, doma nekje pri Sevnici) vprašal, če bi morda malo prigriznila. Seveda sva odgovorila, da nisva lačna, ali po stari partizanski navadi nisva smela odreči. »Pojdimo rajši v hišo,« se je oglasil tovariš Ganster. Vstali smo in krenili v Pumprovo hišo. Ze na pragu nas je Jakobinova oziroma Pumprova mama prisrečno sprejela. Ona je med tem časom, ko smo sedeli pod kozolecem, po svojih otrokih zvedela, da sva prišla z Miklavžem naokoli. Zelo jo je zanimalo, kako je kaj z našimi. Se posebno jo je skrbelo za njuna sinova Ivana in Pepeta ali »Jožeka«, kot je imel partizansko ime. Zelo veselo in rada sva potrdila, da sta oba živa in zdrava v Gubčevi brigadi, od koder sva tudi midva ravno sedaj prišla. Stopili smo v vežo, nato pa v sobo ali hišo, kakor pravijo na Dolenjskem sobi, v kateri se obeduje in presedi prosti čas. Posedli smo na stole in klopi okoli velike hrastove mize, za katero je do začetka vojne posedala vsa Jakobinova družina. Kar hitro se je na mizi znašel velik hlebec domačega kruha in seveda, tudi steklenica jabolčnika ni manjkala. Ko je gospodinja vse to postavila na mizo, se je

opravičevala, da je vse bolj siromašno, ker je pač vojna in so tudi Italijani in belogardistični hlapci precej pokradli, toda na srečo je nekaj stvari bilo dobro skritih pa jih niso našli, tako da še vedno lahko spečejo kruh. Takrat se nihče od nas ni slutil, kako se pripravila črna dan za nas in za vsa Jakobinovo družino. Nihče niti najmanj ni pomislil, da je to naše zadnje srečanje. Nihče si ni mogel zamisliti, da večini od nas, sedaj že veselih lic tu za mizo pri hlebcu kruha in steklenici jabolčnika, tečejo ne samo zadnje ure, pač pa tudi zadnje minute življenja. Pogovor smo nadaljevali o tem, koliko je šlo moških v belo gardo. Kaj je krivo, da so se dali zapeljati in še celo nekateri, ki so do ofenzive bili naši simpatizerji. Tako se je razvijal naš pogovor, a zunaj se je lepo jesensko sonce že pomikalo proti goram, tam daleč za Trebnjem. Kmalu je to naše kramljanje in obujanje spominov na preživle dneve vojne pretrgal prestrašen glas Jakobinove hčerke. Pritekla je v hišo in zavpila na ves glas: »Bežite, tovariši, bežite, belogardisti vas obkoljujejo. Vsak čas bodo pred hišo!« (Konec prihajajo)

Z II. RAZŠIRJENEGA PLENUMA OKRAJNEGA SVETA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV V ČATEŠKIH TOPLICAH

Nove oblike in vsebina

(Nadaljevanje s 1. strani)
Letošnji občni zbor društev Svobod in občinske skupščine so bile izvedene povsod v razmeroma kratkem času, razen v občini Novo mesto. Trden dokaz več, da se društva vedno bolj uveljavljajo v svojem okolju. Uspeh občinskih zborov je bil v dobro pripravljene vsebini in brezhlebnem poteku ter v večji množičnosti. Opravljene so bile kadrovske spremembe in vodstvih, ki so dale mesto mlajšim in manj obremenjenim tovarišem. Društva so dosegla široko popularizacijo, medsebojna gostovanja pa so prispevala k večji utrditvi društev. Zlet v Celju je osvetlil težko preteklost in ob primerjavi s časno zgodovino Svobod nudil spoznanje, da imamo danes dobre pogoje in neomejene možnosti nadaljnega razmaha. O Svobodah in prosvetnih društvih je razpravljala okrajni plenum Socialistične zveze delovnega ljudstva. Temu primerno je treba tudi po občinski našo dejavnost širše osvetliti in v občinskih proračunih določiti ustrezen materialni delež društvom. Društva ostajajo zvesta amaterizmu, toda za njihov razvoj so potrebni določeni pogoji, ki jih mora ustvarjati skupnost, društva pa morajo tudi sama pokazati primerno prizadevnost, da si ustvarijo ustreznne pogoje.

Idejno izhodišče je društvom začrtala Zveza komunistov na obeh kongresih. Za obveščanje množice je ogromnega pomena množično kulturno delo, ki ga opravljajo Svobode in prosvetna društva prek prosvetnih domov, klubov, knjižnic, kino dvoran, amaterskih umetniških družin, vseh vrst krožkov, športnih odsekov itd. Moramo postati šola kulturne zabave in razvedrila. Ob primernih oblikah bodo kopteli plitki in mnogokrat močno defektni načini zabave, rojeni v vzdušju zaostalosti, konservativne miselnosti in komercialnih računov, značilnih za kulturno politiko sodobnega malomeščanstva.

Za širok in vsestranski obseg dejavnosti

Ob tako širokih koncepcijah je na treba kritizirati ožek in nenaraven obseg društvene dejavnosti, če se omejuje le na pevski zbor in dramatik. V takem okviru je stvelo članov nujno pčilo. Tej kulturni dejavnosti največkrat manjka izobraževalna in zabavna stran. Sodelovanje delovnih ljudi se širi z uvajanjem aktualne ekonomske, politične, širše kulturne in izobraževalne tematike v društva. V tem pogledu je storjen velik korak naprej, nismo pa še v celoti uspeli prenesti odgovornost na širše članstvo in s tem razbremeniti posameznike, ki morajo hoteli ali nehoti nositi vse breme društva in v kritičnih primerih seveda tudi sami odločati. Ne gre za očitke monopolizma osebnosti, vračati je pa treba trditve, da so za ožer ali predavalnice sposobni le posamezniki in da je od njihove inteligentnosti ali dobre volje odvisen ves uspeh društva. Kulturno prosvetno delo namo množic, mimo organizacij in političnega dogajanja ne nosi imena ljudskega prosvetnega in zdravega življenja.

Delovni človek potrebuje iz dneva v dan več duševne hrane in določena znanja. Gre za širši horizont naših ljudi, za obogatitev duševnih kvalitete; tu se bje boj za odstranitev pregrade med umskim in fizičnim delom. Naša stvarnost ne sli izobražena k fizičnemu delu, hoče pa dvigniti fizičnega delavca z vsestransko izobrazbo in vzgojo k popolnejšemu

proizvajalcu in upravljavcu. Družbeno upravljanje omogoča človeku razmah v umskem in tehničnem, ne samo v političnem smislu. Ko tako vplivamo na ljudi in jim konkretno pomagamo, opravljamo pomembnega nalogo v duhovni in posredno v materialni izgradnji naše dežele in prav je, da na ta dejstva opozarjamo. S tem pomagamo do spoznanja tudi tistim, ki še vedno ocenjujejo naše delo kot osebno izživljanje.

O novih oblikah in vsebini

Tovariš Bogovič je nadalje govoril o novih oblikah in vsebini. Večina aktivnih amaterjev hoče konkretni odgovor in se ne zadovoljuje s splošno oznako novo, napredno, družbeno pomembno itd. S tem si v praksi res ne more pomagati. Ljudje imajo prav, ko želijo in zahtevajo točnejši odgovor. Res pa je, da splošno veljavnega recepta ni mogoče dati, ker so okoliščine, ki vplivajo na izvedbo in izbiro, povsod različne. Glede na okus ljudi, potrebe okoliša, vprašanje prostorov, sredstev, odnosov v organizaciji itd. bi vsako društvo nudilo drugačno sliko in različne pokazatelje. Poti so različne, a cilj je skupen. Prav zato, ker imamo pred očmi različne človeške želje in interese, je težko trditi, katera oblika je bolj primernejša, da bi delo steklo brez težav. Vsako uvajanje novih ali le prenovljenih oblik naleti na določen odpor in težave. Zato ne bo odveč, če bomo bolj prišluhli potrebam ljudi. Sama propaganda brez skrbne priprave in preverjanja novih prijemov več škodi ko koristi. Če ljudi privlačimo z dobro propagando, k slabo pripravljenu programu, tudi pozneje, ko bomo imeli res dober program, ne bodo prišli. Zato kaže vsi pozornost posvetiti programu, njihovi privlačnosti, kvaliteti in šele nato jih kaže tudi popularizirati. Danes si težko predstavljamo arhitekta, ki bi projektiral stavbo, ne da bi dobro poznal značilnost gradiva. V našem delu pa dostikrat delamo načrte brez upoštevanja ljudi, brez preverjanja njihovih želja, domemljivosti in zanimanja.

Edini smo si torej lahko, da dokončno veljavnih programskih navodil ni mogoče postavljati. Na osnovi analiz občinskih svetov in razgovorov pa je mogoče dobiti precej podatkov, ki so lahko zanesljivejša oporišča v nadaljnjem iskanju. Ne ustavljajmo se pri posvetovanju le z igralci in s pevci, vprašajmo tudi poslušalce in mladino, kaj jim je všeč ali ne pri pevskem zboru, igrajski družini in sploh v društvu! — Kdor ne more ali noče peti ali igrati, ga morda bolj privlači klubsko in zabavno delo, likovno ali drugo področje. Vsakdo bi pa moral najti v naših vrstah svoje mesto.

Zaljubljenost v ustaljene oblike sploh duši iskateljsko vnetje in s tem potrebno okretnost in prilagajevanje času.

Amaterizem bo ostal vedno živ

Z razvojem sodobnih komunikacijskih sredstev se že laže zadošča kulturnim potrebam posameznikov, nikoli pa ne bo zamrla potreba človeka po aktivnem udejstvovanju, kakor tudi ne želja, da se družimo z ljudmi. Televizorji in drugi aparati bodo posredovali kulturne dobrine v stanovanja, kljub temu pa ne bo zamrla želja po skupnem delu, po medsebojnem srečanju in izmenjavanju misli, po lastnem ustvarjanju, želja po lepem in prijetnem. To spoznanje vilva op-

timizem do bodočnosti amaterskega udejstvovanja, narekuje pa tudi iskanje privlačnejših poti in sodobnejših prijemov. Zanimivi in koristni bi lahko postali krajši seminarji za govornike. Kdor se javno udejevuje, bi se moral navaditi lepšega branja, pravilnejše izgovorjave, kar pomaga do večje avtoritete in uspeha. Marsikomu bi lahko odpravili manjšo govorno napako. Recitacijski večeri morejo tudi postati priljubljeno razvedrilo. Povsod se najdejo ljudje, ki radi recitirajo in sploh nastopajo.

Delavske univerze so nam pomočnik

Lahko smo zadovoljni, da smo na dokaj neobdelanem področju izobraževanja dobili novega pomočnika v delavskih univerzah. Ze na zadnji skupščini smo ugotovili, da obsežne in zahtevne naloge izobraževanja presegaajo naše kadrovske in materialne zmogljivosti. Delavske univerze bodo razporedile širšo mrežo in s tem postale organizator izobraževanja. Splošno izobraževanje, ki ustvarja temelje družbeni in ekonomski izobrazbi, bomo lahko v celoti odstopili mreži osnovnih in drugih šol. Društva so pa dolžna še naprej zbužati pri ljudeh potrebo po izobrazbi in široko agitirati obisk vseh vrst izobraževanja.

Poklicne izobraževalne ustanove ne morejo ovirati društev in Svobod. Upoštevati moramo, da je profesionalna oblika izobraževanja nastala iz objektivnih potreb širokega področja dela, ki ga društva ne zmorejo. Tovariš Bogovič je dalje razpravljal o stanju našega knjižničarstva. O tem bomo v kratkem posebej poročali.

Mnogi se ogrevajo za klubsko življenje

Potem ko je govoril o filmski umetnosti in njenem vplivu zlasti na mladino, je več misli posvetil vprašanju zabavnega in klubskega življenja. Ze dolgo je znano, da društva vse premalo gojijo družabno življenje. Sestanki so bili vsi do sjele delovnega značaja. Vse premalo je svečanih trenutkov, ko dolgoletnega delovnega člana nagradimo vsaj s priznanjem ob njegovi odhodu iz kraja. Zabavno življenje se lahko odvija tudi na izletih, društvenih plesih, jubilejih itd. Naš delovni čas se bo postopoma krajšal in človeka prav gotovo ne bo zadovoljila le kino predstava. Za marsikoga je simpatična oblika družabnega življenja v klubu, klubski prostor lahko predstavlja manjša

ali večja soba, opremljena s sodobnimi kulturno tehničnimi pripomočki kot so radio, magnetofon, električni gramofon in podobno. Za igro naj bo na razpolago šah, dostopna naj bodo revije in časopisi, koristna bi pa bila tudi bližnja čitalnica. Ko bo prostor primerno opremljen, razporedimo čas ali večere posameznim dejavnostim. Tu ne gre za gola predavanja, marveč naj se ob razgovorih krašje misli in mnenja, ki pa naj ne prizadevajo osebnosti. Začetki bodo skromnejši, ker bomo v kraju šele iskali ustrežno vsebino in interese (gospodarstvo, tehnika, umetnost, literatura, glasba, politika itd.). S časom bomo mogli izdelati daljše in realnejše programe. — Težiti moramo za tem, da bodo klubi prijetna ghajališča za dejovne ljudi. Izogibati se bo treba formalizma in samo stremjenja po tehnični opremljeni vsebino klubskega življenja daje človek in on ustvarja prijetno vzdušje.

Sportno dejavnost naj društvo goji le tam, kjer ni telesno vzgojnega društva Partizan. Kjer deluje to društvo, naj naše društvo z njim sodeluje, šport pa naj prepušča športni in telesnovzgojni organizaciji. Podobno je z drugimi društvi.

Organizacija SVOBOD in PD je trdna

Za tovarišem Bogovičem je poročal tajnik sveta Janez Gartner o poteku občinskih skupščin ter zlasti opozoril na slabosti novomeškega občinskega sveta, ki do dogovorjenega časa še ni opravil skupščine. — Analiza je bila obširna in temeljita ter bomo o vsebini obširneje še poročali. Plenum je soglasno sprejel predlog tovariša Franca Pavličiča o spremembi pravilnika o podelitvi Trdinovih nagrad. Novi pravilnik bo objavil Dolenjski list v eni prihodnjih številki.

Po bogatih poročilih — pestra razprava

V nedeljo dopoldne je plenum razpravljala o referatih. Podpredsednica okrajnega ljudskega odbora Ing. Vilma Pirkovič je ugotovila, da na kulturnem polju položaj v našem okraju ni še zadovoljiv, ker se je moral okraj po vojni orientirati predvsem na gospodarsko področje. Če hočemo obdržati kvalificirani kader, mu je treba nuditi razen življenjskih pogojev tudi kulturno hrano. Za delo so zagrabili mladi ljudje. Naloge so številne, uspeh je pa še vedno skromen. Vse pa kaže, da stopamo na boljše pot. Med drugim je posegel v razpravo tudi tajnik republiškega

sveta Svobod in prosvetnih društev Vinko Trinkaus. Prepričevalno je utemeljil mesto amaterizmu v razvoju civilizacije in tehnike. Poudaril je, da socializem ne pomenja le dviga civilizacije, ki jo ustvarja tudi kapitalizem, marveč pomenja poglobljeno etiko in plemenitost v človeški družbi. Na splošno je hiba društev, da se izčrpavajo v prireditvah, ljudje pa hočejo vsak dan prihajati v stik s kulturo. Amaterizem je notranja potreba v človeku, zanj se navadno odloča človek že v mladih letih. Slovenija ima lepo armado ljudskoprosvetnih delavcev — amaterjev.

Priznati je treba, da je v celotnem potekanju plenuma tako kot v referatih in razpravah bilo čuštvi nov, svež veter. Mlad vodstveni kader se je temeljito spoprjel z vsemi težavami in problemi, ki so v okraju še hudo pereči. Osnovna orientacija je dobra in volje do dela ne manjka. Kakšni bodo uspehi prizadevanj, bo pokazal prihodnji plenum spomladi, ki ga bo Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev sklical verjetno v Belj krajini.

Koristno s prijetnim

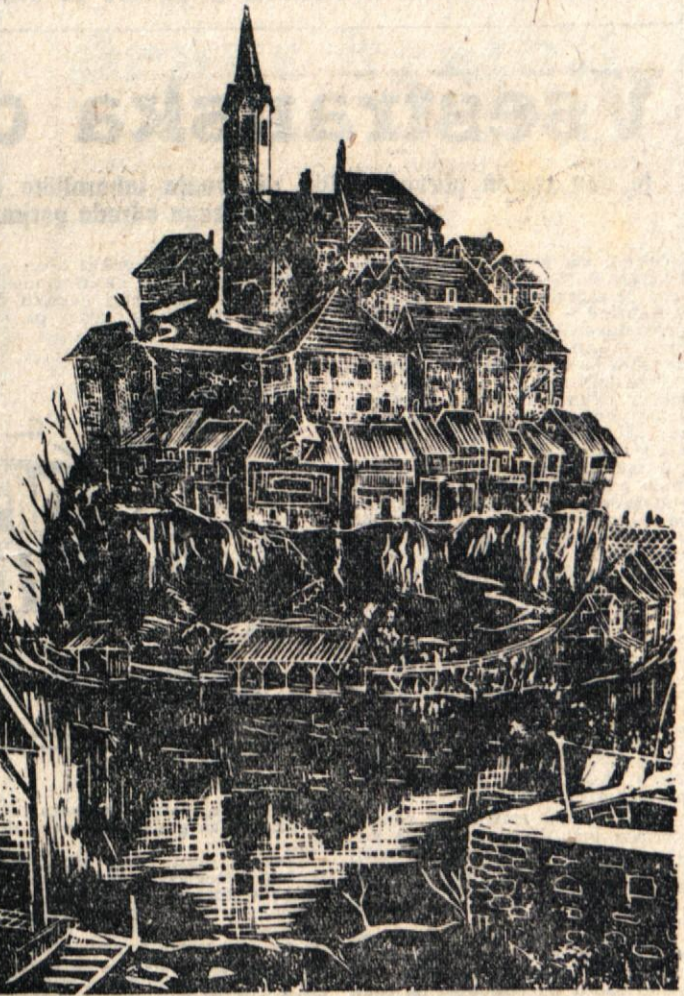
Zapiski s skupščine občinskega sveta Svobod in PD v Brežicah

V soboto, 21. novembra, je bila v Brežicah skupščina občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev. Zasedanje je pozdravil in otvoril predsednik Jakob Dernač, udeležili pa so se tudi tajnik okrajnega sveta Svobod J. Gartner, član predsedstva J. Perner in zastopnika občinskega komiteja Silvo Gorenc in zastopnik občinskega sveta za solstvo Anton Puhar.

Tovariš Dernač je poročal o delu v preteklem letu, analiziral je uspehe in opozoril na nekatere pomanjklivosti. Poudaril je, da bi se morala društva večkrat sestati in z izmenjavo izkušenj reševati peče probleme. Dejal je tudi, da je treba mladini pustiti proste roke pri kulturno-prosvetnem delu na tistih področjih, ki jih more sama voditi.

Po poročilu se je razvila živahna razprava. Izčrpnó so obravnavali ljudske knjižnice, ki jih je 18 (7745 bralec in 1715 prebranih knjig). Stare knjige je treba zamenjati z novimi in sodobnimi. Razen poljudno znanstvenih in leposlovnih knjig bi morala knjižnica nabavljati tudi tehnične knjige, saj smo danes sredi splošnega tehničnega napredka.

Dalj časa so razpravljali tudi o izbiri odrskih del. Poudarjeno je bilo, da morajo društva v bodoče segati po sodobnih delih, ne pa sikati za zastarelimi igrami, za katere se pa ve, kdo jih je pisal in kdaj. Knjižničarja Zorkova je lepo nakazala vsa dela, ki so primerna za današnji čas, in omenila vrsto del, ki niso za današnje bralca, ker so se že preživela. Ko ocenjujemo delo dramskih skupin podeželskih društev, ne smemo upoštevati le števila nastopov, temveč tudi vse težavne okoliščine, ki so vplivale na igranje. V kratkem bo izšla vrsta priročnikov, kot Ziva slovenščina, Šminkanje, knjiga o praktični in teoretični režiji in drugo. Prosvetni oder v Ljubljani bo posnel na magnetofonski

Izidor Mole: SPOMIN NA NOVO MESTO

trak različne zvočne efekte, ki jih bo izposojal raznim društvom. Govoril so tudi o godbi, ki v zadnjem času ne dela zaradi popravil potrebnih instrumentov. Tovariš Gartner je med drugim navajal, naj bo ta konferenca prelovnica in začetek novega kulturnega in prosvetnega življenja. «Vse, kar se je doslej pokazalo kot dobro, moramo obdržati, hkrati pa iskati novih oblik dela. Mladini moramo nuditi to, kar zahteva, ker je tempo življenja danes povsem drugačen kot nekdanj. Mladino moramo pritegniti z novimi sredstvi in načini.» Dejal je tudi, da okrajni svet Svobod ne bo več neposredno posegal v probleme občinskih svetov. Za to so polnoma občinski sveti. Med posameznimi društvi je premalo stikovanja, občinski sveti premalo poznajo življenje društev. Da bo delo lažje, moramo iskati pomoč v sindikalnih organizacijah in ostalih, ki nam bodo pomagale. Močno je poudaril, da je treba kmečkemu prebivalstvu nuditi razvedrilo, skr-

beti za vzgojo kadrov, ne pa le tarnati in prositi pomoči. Ob koncu si je novozvoljeni odbor postavil vrsto sklepov. Osnovni bodo režiserski tečaj, tečaj za šminkanje, ustanovili bodo potujoče ljudske knjižnice, začeli bodo z izobraževanjem odraslih, organizirali seminarje za pevce, vodje, pomagali posameznim društvom pri nabavi materiala in terno sodelovali z občinskimi odbori SZDL. Organizirali bodo predavanja, ustanovili klube in mladinske pevске zборе. Prihodnje leto bo več festivalov, kjer bo tekmovalje posameznih zborov, zato se moramo pravočasno pripraviti nanje. Tudi o problemu dvoran so navzoči razpravljali. V dvoranah gospodari kino in le nerad odstopi prostor igralcem. To vprašanje mora občinski svet Svobod v najkrajšem času rešiti. Vsa kulturna dejavnost od ljudske univerze, poljudno znanstvenih predavanj, splošnega izobraževanja, različnih gostovanj od družabnih večerov pospešuje smisel in veselje za delo. Kmečko mladino moramo s kulturno prosvetnim delom odvrniti od pretepo in pijačevanja. Zato bi moralo obveljati geslo: združujmo koristno s prijetnim!

V petih dneh: 70 novih članov v društvu

Prosvetno društvo »Lojze Kosčak« je imelo pretekli četrtletni letni občni zbor, na katerem so člani pregledali dosežanje delo in izdelali načrt za novo sezono. Le-ta se je pričela letos izjemoma šele 18. oktobra, ker so bili prej vsi prostori zasedeni. Načrt za prvo polovico tekoče sezone je izdelal še upravni odbor, občni zbor ga je zdaj samo potrdil. Kakor druga leta, se tudi zdaj obeta živahna kulturna sezona na področju izobraževanja, gledaliških priredavanj, pevске kulture, likovnih dejavnosti, razstav itd. Ker Prosvetno društvo v resnici mnogo nudi svojim članom, je v petih dneh stopilo vanj nad sedemdeset novih članov, ki so v glavnem že vsi poravnali članarino in prispevek za člansko izkaznico.

Članstvo Društva narodov bo v Kostanjevici treba pomnožiti.

Mladina in arheologija

Sodelovanje Dolenjskega muzeja s šolami je spodbudilo pri novomeških gimnazijcih misel, da bi organizirali arheološki krožek. Zamisel so dijakci uresničili in dobili za vodstvo krožka strokovnjaka v osebi kustosa arheološkega oddelka pri Dol. muzeju Toneta Kneza. Se oblika neraziskanih vprašanj na terenu in bogata najdbišča bodo nudila mladini dosti zanimivih odkritij in doživeti.

Vedno več zanimanja

Srednj leta so se pojavili v Dolenjskem listu oglasi, ki so vabili za vpise v razne večerne tečaje. Tako smo lahko tudi brali, da se bo začel nižji tečaj in višji tečaj osemletke, ali po starem za nižje gimnazije.

Odziv v Novem mestu je bil izredno velik, saj se je že na skupnem sestanku pred pričelkom tečaja zbralo okoli 100 tečajnikov, ki želijo, da nadoknadijo, kar so izgubili in kar od njih zahteva današnji razvoj. Meseca oktobra se je pričel redni pouk, ki poteka trikrat na teden, enkrat pet ur in dvakrat po štiri ure. Zanimanje, ki je vladalo v začetku, ni popustilo in ima večerna šola danes 4 razrede z okrog 120 tečajniki, od tega je le en razred nižje stopnje in kar trije razredi višje stopnje. Pouk na večerni šoli je pri-

lagojen za izobrazbo odraslih in je temu primeren tudi učni načrt, ki vsebuje matematiko, slovenščino, spoznavanje prirode in spoznavanje družbe. Vsekar je pouk precej zgosten, saj se bo v osmih mesecih predelala snov, ki jo v osnovni šoli predelajo v dveh letih.

Profesorji in učitelji, ki poučujejo, dajo od sebe vse, da bi tečajniki kar najbolje razumeli različno snov in si pridobili čim več znanja.

Priporočljivo bi bilo, da bi

te večerne tečaje obiskovali vsi, ki vedo, da imajo premalo osnovnega znanja. Tako bodo osevežili in pridobili mnogo novega in za vsakdanje delo potrebnega znanja.

Tako naši delovni ljudje uporabljajo vse možnosti za pridobivanje višje izobrazbe. Saj imamo poleg imenovane večerne šole še vrsto drugih, za katere pa ni zanimanje nič manjše. Zelja po čim višji izobrazbi je torej želja vsakega našega državljana, ki ji je danes že mogoče ustreči.

V počastitev dneva republike so Artičani uprizorili Borovo Igro RAZTRGANCI, ki je zaradi požrtvovalnosti režiserja Janeza Volčanská in prizadevnih igralcev dobro uspela. Med prazniki so obiskali Artiče pri Brežicah tudi Avenški, s katerimi so bili ljudje zelo zadovoljni. Objubili so še takšen obisk in novo gostovanje (Foto: Marija Zupančič)

»VELIKI UČENCİ«

Oddelek srednje kmetijske šole Maribor je pričel letos s poukom na Grnu v Novem mestu. Učenci enega izmed dveh razredov so pravkar zbrani pri pouku slovensčine.

— Kraljica ji je rekla nikar ne jokaj lepa vida — je z okorno pisavo napisal na šolsko tablo učencec, star gotovo več kot 25 let.

— Preberite, kaj ste napisali, — je prijazno pozval fanta pri tabli prof. Karel Bačar. Oči 45 odraslih ljudi, ki so zdaj učenci, so uprte v tablo. Vprašani bere, ugotovi, da je pozabil na vejico. Nato se vsi pogovorilo o tem, kje postavljamo vejico.

— Vida je lastno ime, moral bi ga pisati z veliko začetnico, — je naslednja ugotovitev fanta pred tablo. In spet skupno razmišljajo o tem, kdaj uporabljamo veliko začetnico. Nekoč, pred desetimi, petnajsetmi, da tudi pred 25 leti so o teh stvareh že slišali, toda pozabili so. Zdaj obnavljajo, ponavljajo in se uče nanovo.

Kaj je narodna pesem, njene posebnosti, kakšne vrste pesmi poznamo, in še mnogo tega so se naučili v tej šolski uri. Ko sem nato med odmorom vprašal prof. Karla Bačerja, kako sodi o svojih velikih učencih, je odgovril:

— Izredno voljo za osvajanje znanja čuštvi v njih. Znanje plijejo kot suha zemlja vodo, skoro dobesedno.

Nato sem se vrnil v učilnico.

— Kateri predmet vam dela največ težav? — sem vprašal.

— Pedologija! Fizika! Kemija! Matematika; — so padali odgovori. Vsakteri od njih ima svoje težave. Zapusili so svoja delovna mesta in odšli v šolo, nadoknadijo svoje znanje, ki jim ga preteklost ni nudila. Stefan Podlesek je med njimi najstarejši, 45 let ima.

— Pred vojno sem končal 4 gimnazije. Naprej nisem mogel. Ni bilo denarja. Po vojni — sami veste kako je bilo. Delal sem

Direktor šole inž. Milan Bračička je povedal:

— Kar 150 kandidatov se je prijavilo na razpis. Vseh nismo mogli sprejeti. Iz našega okraja jih je zdaj vpisanih 75. Le 25 od teh je imelo zadostno šolsko izobrazbo, ostali so morali opraviti sprejemni izpit. Razen naših dijakov jih imamo še 18 z Gorenjskega in 1 z Velenja. Gojenci imajo zelo različno šolsko izobrazbo. Najmanj 4 razrede osnovne šole in največ 6 razredov gimnazije.

— Kaj pa učni program?

— Pouk bo trajal štiri semestre, torej 2 leti. Zdaj poučujemo predvsem splošni del, ki obsega matematiko, slovensčino, zgodovino, zemljevid, fiziko, kemijo in biologijo. Za strokovni del nam še primanjkuje učnih moči. Ta bo obsegal pouk iz poljedelstva, živinoreje in splošnega dela sadjarstva. Gojence smo ločili v dva razreda, ker sta na žalost na razpolago le dve učilnici.

— Kako ocenjujete odziv za vašo šolo v našem okraju?

— Kar dober je. Vse zadruge in posvetstva so se potrudila izbrati najboljše kandidate. Le tako si lahko zagotovijo kmetijske zadruge kadre, ki jih močno primanjkuje. Res pa je, da je bil odziv ponekod boljše in drugod slabši.

Obisk pri učencih grškega oddelka mariborske Srednje kmetijske šole

in vedno na tihem žele študirati, toda ni bilo časa. Zdaj sem se odločil. Priprčan sem, da bo šlo. Študenta me KGP Novo mesto.

In še razgovor z najmlajšo, Jožico Bon, ki je doma iz Dola pri Vidmu-Krškem. Stara je dvajset let.

— Do zdaj sem delala doma na kmetiji. Rada se učim, še rajši bom delala potem, ko bom kaj znala v kmetijstvu. Zaposlila se bom v kmetijski zadruzi in pomagala našega kmeta učiti, kako se bolje in lažje prideluje v kmetijstvu

SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA

Vsestranska delovna vzgoja

je ena izmed glavnih odlik delovanja taborniške organizacije — Nekaj vtisov z letnega občnega zbora Partizanskega odreda gorjanskih tabornikov v Novem mestu

Obstali sta pred izložbo okrajne lekarne v Novem mestu. »Kako lepo je moralo biti na taborniku v Rabcu!« — »Poglej, tu je najina prijateljica — menda lupi krompir.« — »Ah to mi pa ni všeč, da se mora na taborniku tudi delati!« — Priljubljen sem tem besedam, pogledal deklet in takoj presodil, gledal jima delo ne diši. Bi bilo res škoda manikiranih nohtov in nežne kože...

S takimi taborniki bi si pač malo pomagali. Črni som, ki je na Podstencih v najhujšem nalivu raztovarjal priljago za tabor, ki so ga postavili ob proslavi obletnice SKOJ. Dokumentarna slika kaže tabornike, ki stojijo z resnimi obrazi poleg spominjske plošče, ki jo odkriva Janez Vipotnik... Pred Domom JLA je bilo v nedeljo, 22. novembra, malo pred 9. uro vse živo. Od raznih strani so prihajale skupine mladih tabornikov in tabornice s svojimi vodniki. Pri vratih je stal resen fant in štel. »Se dva, pa dobimo torbico za prvo pomoč.« (Četam, ki bodo imela 80% udeležbo na občnem zboru POGT, je bila objeljena ta praktična nagrada.)

»Izgubil sem stavo,« je priznal starosta inž. Rajčič, ko so se vsipale nove in nove skupine. Stavil je za načelnikom Stivom Jalovcem, da ne bo 150 udeležencev. Bilo jih je 220 — še stari so morali zamudniki.

Cebelica Mira je v spremstvu dveh medvedkov prinesla soplek in z jasnimi glasovi želela uspeha občnemu zboru. Ker obljubila, da bodo najmlajši taborniki v bodočem letu še bolj vneto sodelovali.

Poročili za poročilom se je vrstilo. Šest načelnikov čet je poročalo o delu v preteklem letu. Človek se čudi nastopu teh mladih ljudi, ki tako samostojno vodijo delo in kritično presojujejo uspehe in neuspehe.

788 vodilnih sestankov, 128 izletov, nočne vaje, spretnosti, treninje, tekmovalne, čajanke, nabiranje in krasilne akcije, izpiti, partizanski pohodi, izdelava ročnih del in stencosov, vodniški tečaj in tabornjenje — redko katera organizacija ima tako pester program dela. In vse to dela mladina sama — starejši člani so ji le izkušeni svetovalci.

Skoro 9000 delovnih ur je bilo opravljenih v 237 delovnih akcijah!

se lotili urejanja Ragovega loga in priprav za gradnjo lastnega doma.

»Vse to pestro delo tabornikov je bilo omogočeno zaradi krepke podpore Rdečega križa, Zavoda za socialno zavarovanje in Okrajnega starešinstva tabornikov. Naj jim bo na tem mestu izrečena iskrena zahvala s pripombo, da je njihova materialna pomoč dobro naložena investicija za izgradnjo socializma, ker redkokateri mladinski organizacija vzgaja tako vsestransko s praktičnim delom novega človeka kot taborniška...« je poročal načelnik odreda.

»Taborniki res niso od muh,« sem slišal pripombo očeta, ki ima sina in hčer že tri leta v tej organizaciji. Tudi napake so se pokazale pri vsem tem delu, zlasti odnos do skupne opreme, netočnost pri izvrševanju sprejetih nalog, večini tudi nezdrava rivalstva — vendar vse te nevednosti ne morejo za brisati močnega vzgojnega vpliva, ki ga ima taborniška organizacija na mladino.

Skrb za nove vodnike, razširitev organizacije (v bodočem letu naj bi dosegla število 500), poglobitev ideološkega dela v tesni povezavi

Občni zbor odreda Matije Gubca

V nedeljo 22. XI. se je zbralo v brežinskem Prosvetnem domu 160 tabornikov na I. redni letni c...

zbor svojega odreda. Z veseljem so v svoji sredi pozdravili inštruktorja Okrajnega starešinstva, predstavnik enot iz Sevnice in Krškega in tisto malo število staršev, ki so se odzvali povabilu. Žal so pogrešali povabljenih predstavnikov domačih družbenih organizacij, tembol veselo pa so pozdravili predsednico Društva prijateljev mladine.

V poročilih uprave in skrbno pripravljenih poročilih vodov so obdelali pomanjkljivosti in v prvem letu svojega obstoja in tudi številne uspehe. Ugotovili so, da je bilo delo odreda v minulem obdobju dobro. Sprejeli so tudi nove naloge in načrte za prihodnje leto. S pomočjo vseh članov vodov in uprave jih bodo tudi lahko uresničili.

V. J.

O našem šolstvu

Pregled, ki smo ga objavili v zadnji številki, nam je torej povedal, da nam je že leta 1945 manjkalo 72 šolskih stavb. Če dodamo tej številki še 13 šolskih zgradb, ki so zastarele, potem lahko ugotovimo, da nam je manjkalo 85 šolskih stavb ali približno 60% od vseh osnovnih šol v okraju. Do letos smo obnovili 34 požganih ali porušeni šol, obnovili oziroma pravzaprav na novo zgradili 14 opustošenih šol, za dve šoli pa smo uredili prostore s preureditvijo zasebnih stavb. S pomočjo republike, okraja, občin in prebivalstva smo torej uredili 50 šol, zaradi pomanjkanja sredstev pa je obnova še marsikje nedokončana. Skoraj povsod nam manjka denarja za dokončno ureditev šol, za inventar in učila. Če bi hoteli urediti vse naše šole, bi potrebovali denar za še dve požgani šoli, za 20 šol, ki nimajo lastne stavbe, za 13 šol, ki so zdaj v neustreznih starih poslopih, za 12 novogradenj in za 25 stavb za srednje in strokovne šole. Skupno bi torej potrebovali sredstva za 72 šolskih stavb, če naj bi delo v šolah potekalo normalno, se pravi z dvojno izmeno. Najprej bi morali dokončati novogradnje (Bojsno, Mrzlava vas, Zameško, Sentjanž, Catež, Vinica, Prevole, Sentrupret, Smarješke toplice, Globodol, Dolenja vas, Ajdovec). Za te začete novogradnje bi potrebovali 138 milijonov dinarjev. Za ostalih 60 potrebnih šolskih stavb bi potrebovali 4 milijarde in 800.000 din, računajoč povprečno na eno šolsko poslopje 80 milijonov dinarjev. Če bi vsako leto zgradili 5 novih šol, bi to delo še vedno trajalo 16 let.

V okraju, kjer se industrija šele postavlja na svoje noge in daje velika sredstva za odplačevanje svojih anuitet, šole ne morejo pričakovati velike pomoči. Skromna sredstva, ki jih dajejo občinski ljudski odbori in okraj, še dolgo ne bodo zadostala za ureditev pretegega stanja. Brez podpore republike problema šolskih prostorov v našem okraju ne bo mogoče rešiti. Povprečje 80 milijonov dinarjev za šolo gre predvsem na račun večjih stavb v centrih kot so na primer Sentjerneje (600 otrok), Trebnje (450 otrok) itd., ki zahtevajo večje investicije. Povprečje je tako visoko tudi zato, ker je v načrtu nova graditev srednjih strokovnih šol kot na primer tehnična srednja šola Krško, ekonomska srednja šola Novo mesto itd.

Zanimiv je pregled, koliko smo vložili investicij za naše šolstvo v povojnih letih. Ljudska republika Slovenija nam je pomagala v letih 1945—1959 s 120 milijoni, OLO je prispeval 157.186.000 din, občinski odbori 231.588.000 din, medtem ko je prebivalstvo prispevalo v različnih oblikah 17.700.000 din. To znes v štirinajstih letih 526.474.000 din.

Za leti 1960 in 1961 bi po sedanjih načrtih potrebovali za najpotrebnejše 1 milijardo in 392 milijonov dinarjev. Dokončati moramo 12 novogradenj, pričeti bi treba gradnjo internata za vajence, gradnjo delavnic za TSS, nujno potrebna je adaptacija internata v Brežicah in začetek gradnje nove osnovne šole v Sentjerneju, Dragatušu in Trebnjem. OLO Novo mesto je dal v osnutek svojega plana za potrebe šolstva 704 milijone, za ostalo razliko (688 milijonov) pa okraj nima kritja.

Ze v prejšnjih pregledih smo omenili, da stanujejo učitelji v našem okraju v zelo slabih stanovanjih. Ugotovljeno je, da imamo v okraju 157 družinskih stanovanj za učiteljsko in 156 samskih stanovanj, vseh prosvetnih delavcev v okraju pa je 937. Nujno bi potrebovali vsaj 137 družinskih stanovanj in 310 samskih stanovanj. Nekaj stanovanj so si učitelji postavili sami, stanovanja za prosvetne delavce pa gradi samo ObLO Videm-Krško, ki je dozlejš vložil v ta namen 38 milijonov dinarjev (zgradil je stanovanjski blok v Krškem, tak blok pa gradi tudi v Kostanjevici). Če hočemo torej zgraditi potrebna stanovanja, bi potrebovali še 652 milijonov dinarjev. S temi deli bo treba začeti, sicer ne bomo obdržali kadrov, ki nam vsako leto množično odhajajo iz okraja.

V perspektivnem planu OLO Novo mesto je za gradnjo stanovanj predvidena vsota 1 milijarda in 309 milijonov dinarjev. V tej vsoti so vštete tudi investicije za gradnjo stanovanj prosvetnih delavcev, računajoč občine in okraj.

Vod Jelen si je zgradil kočjo na Otočcu, vod KGR na Gorjancih. Spomladni so taborniki napuili 27 tisoč jelkovih sadik, sedaj pa so

LMS, priprava za gradnjo doma tabornikov in še mnogo drugih nalog predvideva sprejeti delovni načrt.

Nova odredova uprava s starostjo inž. Rajčičem in načelnikom Črnim Somom (ki je bil pred osmimi leti eden izmed članov prvega voda, ki ga je ustanovil v Novem mestu Samotni Hrasti), bo imela v vsem članstvu močno oporo za uresničitev sprejetih načrtov, med katerimi je posebno važen sklep: opraviti 5000 delovnih ur v skupni vrednosti 500.000 din za gradnjo doma.

Izmed vseh povabljenih gostov je bil navzore le predstavnik TVD Partizan tovariš Kovačič, ki je podaril velik vzgojni pomen taborniške organizacije in sporodil, da čaka v zvezi z zletom »Bratstva in enotnosti« v bodočem letu tudi tabornike važna in častna naloga — pokazati bratski mladini iz Hrvatse in Bosne vzoren tabor in prireditelj taborni opej s kulturnim sporodim. Številne naloge, ki so jih v letošnjem letu izpolnili novomeški taborniki (med drugim so postali spet prvaki Slovenije v taborniškem mnogoboju), so porok, da bodo tudi v prihodnjem letu nadaljevali s tradicijo, ki jo krasi tako lahko označimo: delom v prirodi — k novemu človeku. N. K.

Dvakrat prvi!

Poročili smo že, da se bodo najmlajši novomeški igralci namiznega tenisa — pionirji in pionirke NTK »Elan« udeležili republiškega prvenstva posameznikov in dvojic, ki je bilo pred kratkim v Ljubljani. Takrat smo tudi omenili, da imajo veliko upanja, da se uvrstijo med najboljšie v Sloveniji. Naše upanje se je uresničilo. Osemčlanska ekipa pionirjev in pionirk turškega mesta iz Kranjske Trupeje (Turpej) (Odred, članice — Plutova (Triglav), mladinci — Petračeva (Fužinar), pionirke — Mikčeva (Elan), moške dvojice — Teran in Tomc (Triglav), ženske dvojice — Knap in Plut (Triglav), mešane dvojice — Trampuš in Kern (Ljubljana), mladinci dvojice — Janšek in Grabner (Fužinar), mladinske dvojice — Petrač in Krajger (Fužinar), pionirji dvojice — Trupej in Strojnik (Odred), pionirke dvojice — Turk in Mikec (Elan).

Kot smo že zadnjič zapisali, so imeli največ upanja na visok plasman pionirke. Teh je letos nastopilo 12 — iz ljubljanskega »Odre« in Fužinar iz Raven, medtem ko ima ljubljanski Odred enako število prvih mest kot Elan — dva. Kot smo že zadnjič zapisali, so imeli največ upanja na visok plasman pionirke. Teh je letos nastopilo 12 — iz ljubljanskega »Odre« in Fužinar iz Raven, medtem ko ima ljubljanski Odred enako število prvih mest kot Elan — dva. Kot smo že zadnjič zapisali, so imeli največ upanja na visok plasman pionirke. Teh je letos nastopilo 12 — iz ljubljanskega »Odre« in Fužinar iz Raven, medtem ko ima ljubljanski Odred enako število prvih mest kot Elan — dva.

Podoben uspeh sta obe novomeški igralki dosegli tudi v tekmovalni pionirski dvojici. Po zmagi nad parom Dežman-Kričev (Fužinar) sta se pomerile še s Plevelovo in Kalsbergerjevo (Hrta), nato pa v finalu z obema Odredoma pionirkama — Virantovo in Zrimčev. Tudi tu sta bili Novomeščanki Turkova in Mikčeva odločno boljše in sta z zmago 2:0 (21:18 in 21:15) osvojili drugo prvenstveno naslov za Novo mesto. Pionirji in mladinci Turk sicer niso osvojili visokih mest, moramo pa upoštevati, da je bila letos konkurenca izredno močna, razen tega pa so imeli še slab zreb. Vsi so dobro igrali, toda nasplohni so bili boljše in zato so se morali

Rast Belih brez

Teden dni pred dnevom republike se v sejni sobi ObLO Cromelje dalje obracun enoletnega dela tudi črnomaljski taborniki. Poročili so, da ima četa Belih brez zdaj že 139 članov in članic. Letos so imeli svoj prvi samostojen tabor skupaj z brežinskimi taborniki, udeležili so se raznih tekmovalj in nastopov v okrajnem in republiškem merilu. Predstavniki šole so izrazili zadovoljstvo nad delom in napredkom tabornikov v Črnomlju, kapetan Črnčič pa je objubil tesnejše sodelovanje garnizije JLA s to priljubljeno vzgojno organizacijo. V delovnem načrtu so predvideli partizanski pohod po Beli krani, leta bodo več izletov in delovnih akcij. Vod Jelen se je odločil, da bo opravljal službo Gorske straže, oživil bo tudi taborniški lutkovni oder in gostoval v bližnjih krajih. Obstajajo možnosti, da bi zažive nov taborniški enot tudi v Semnju in na Vinici. Tudi prihodnje leto bodo črnomaljski taborniki pogostovali in sploh skrbeli, da z delovno vzgojo še bolj okrepe svojo četo.

Presenečenje: DIK. ČISTILNI PRASBU. Turnir za I. kategorijo. Pred kratkim se je v Novem mestu pričel šahovski turnir, na katerem igra 12 drugokategorijev, članov Šahovskega društva Novo mesto. Turnir igrajo v sagnju hotela Kavčič, vsak torek in petek od 19. ure dalje. To je eden najmočnejših turnirjev v zadnjem času v Novem mestu, na njem pa prvič po daljšem premoru igra tudi dr. Golež in Dokl. Oba sodita poleg Bartolja, Kranjca in Saranoviča med glavne favorite za prvi dve mesti, ki prineseta naslov prvokategorijev.

Dostoj se odigrali tri kola, v vodstvu pa sta z eno zmago in dvema remijema Kranj in Saranovič. Bartolj je moral enkrat že kapitulirati (s Kranjem), isto pa se obeta tudi Doklu in srečanju z Jenkom, ker je v dobljenem položaju igral zelo riskantno. Partija je prekinjena. Trenuten položaj na tabeli je še nejasen, ker imata Dokl in dr. Golež dve odloženi partiji.

Vstini red po 3. kolu: Kranj in Saranovič z točki, Kotnik 1 in pol, Galski, Pink, Bartolj Avsec in Klekšar 1 (prekinjena), Ilc 1 točko itd.

Jablaniška hidrocentrala, ki je ena največjih v državi, je že izpolnila letni plan proizvodnje električne energije, saj je proizvedla že nad 600 MWh. Do konca leta pa bo proizvedla 740 MWh.

Na zadnji seji upravnega odbora sindikalne podružnice rudarjev na Senovem so razpravljali o izdelavi načrtov za investicije v jami, o uvedbi nagrajevanja po učinku na strojnem obratu, o ustanovitvi obrat. del, svetov in podobnem. V zvezi z nagrajevanjem po učinku na strojnem obratu so sklenili sklicati poseben sestanek rudniškega komiteja, upravnega odbora sindikalne podružnice, direktorja in obratovodje. Na tem sestanku naj bi dokončno rešili to vprašanje.

Na seji upravnega odbora trgovskega podjetja »Preskrba« na Senovem so se pogovorili o ustanovitvi trgovine v zelenjavo, ki naj bi začela posloovati v prihodnjem letu, o ustanovitvi centralnega skladišča, o adaptaciji poslovnih prostorov in inventarja ter o pripravah na proslavo 9. obletnice obstoja podjetja.

V šolah občine Senovo je bilo v soboto, 28. novembra, okoli 200 cicibanov sprejetih v pionirsko organizacijo. Sprejem so povsod proslavili s kratkim kulturnim programom, zaključili pa z majhno pogostitvijo.

Včeraj popoldne so se na seji ideološke komisije in upravnega odbora Ljudske univerze v Trebnjem pogovorili o delu in načrtih za prihodnje.

V nedeljo bo v Trebnjem občinska konferenca LMS, na kateri bodo pregledali dosedanje delo in se pogovorili o nadaljnjih načrtih.

V nedeljo: PLENUM OKRAJNE ZVEZE PARTIZAN

Pretekli petek je bila v Novem mestu redna seja izvršnega odbora Okrajne zveze Partizan, na kateri so potrdili sklep ene prejšnjih sej, da bo plenum Okrajne zveze Partizan v nedeljo 13. decembra v sejni dvorani okr. zavo. da za soc. zavarovanje. Pričetek plenuma bo ob 9. uri.

Osnrednja točka dnevnega reda plenuma bo pregled dosedanjih priprav za VI. zlet »Bratstva in enotnosti«, ki bo prihodnje leto v Novem mestu, razen tega pa se bo razpravljalo še o koordinacijskih odborih oz. zvezah za telesno kulturo, o koledarju prireditvev Okrajne zveze v letu 1960, o programu za prihodnje leto in o letošnjem vzveznem zletu Partizana v Beogradu.

Na plenumu so razen vseh članov plenuma povabljeni tudi predstavniki političnih in družbenih organizacij ter predstavniki republiške zveze Partizan.

V soboto dopoldne bo v novomeškem sindikalnem domu konferenca sindikata zdravstvenih delavcev, na kateri se bodo pogovorili o vlogi sindikata v zdravstvenih ustanovah, o delu organov družbenega upravljanja v zdravstvu, o strok. in ideološkem izobraževanju in nagrajevanju. Rešili bodo še nekaj organizacijskih vprašanj in kadrovskih problemov.

V tovarni »Bell« v Črnomlju je bil prejšnji teden sestanek kolektiva. Razpravljali so o izpolnjevanju plana za tekoče leto in o proizvodnem načrtu za prihodnje leto. Ugotovili so, da je oddelek livarne letnj proizvodni načrt že presegel. V prihodnjem letu predvidevajo za 290 milijonov večjo proizvodnjo. Na sestanku so načeli še vprašanje izdatkov v socialnem zavarovanju.

Na zadnji seji upravnega odbora sindikalne podružnice rudarjev na Senovem so razpravljali o izdelavi načrtov za investicije v jami, o uvedbi nagrajevanja po učinku na strojnem obratu, o ustanovitvi obrat. del, svetov in podobnem. V zvezi z nagrajevanjem po učinku na strojnem obratu so sklenili sklicati poseben sestanek rudniškega komiteja, upravnega odbora sindikalne podružnice, direktorja in obratovodje. Na tem sestanku naj bi dokončno rešili to vprašanje.

Na seji upravnega odbora trgovskega podjetja »Preskrba« na Senovem so se pogovorili o ustanovitvi trgovine v zelenjavo, ki naj bi začela posloovati v prihodnjem letu, o ustanovitvi centralnega skladišča, o adaptaciji poslovnih prostorov in inventarja ter o pripravah na proslavo 9. obletnice obstoja podjetja.

V šolah občine Senovo je bilo v soboto, 28. novembra, okoli 200 cicibanov sprejetih v pionirsko organizacijo. Sprejem so povsod proslavili s kratkim kulturnim programom, zaključili pa z majhno pogostitvijo.

Včeraj popoldne so se na seji ideološke komisije in upravnega odbora Ljudske univerze v Trebnjem pogovorili o delu in načrtih za prihodnje.

V nedeljo bo v Trebnjem občinska konferenca LMS, na kateri bodo pregledali dosedanje delo in se pogovorili o nadaljnjih načrtih.

V nedeljo: PLENUM OKRAJNE ZVEZE PARTIZAN

Pretekli petek je bila v Novem mestu redna seja izvršnega odbora Okrajne zveze Partizan, na kateri so potrdili sklep ene prejšnjih sej, da bo plenum Okrajne zveze Partizan v nedeljo 13. decembra v sejni dvorani okr. zavo. da za soc. zavarovanje. Pričetek plenuma bo ob 9. uri.

Osnrednja točka dnevnega reda plenuma bo pregled dosedanjih priprav za VI. zlet »Bratstva in enotnosti«, ki bo prihodnje leto v Novem mestu, razen tega pa se bo razpravljalo še o koordinacijskih odborih oz. zvezah za telesno kulturo, o koledarju prireditvev Okrajne zveze v letu 1960, o programu za prihodnje leto in o letošnjem vzveznem zletu Partizana v Beogradu.

Na plenumu so razen vseh članov plenuma povabljeni tudi predstavniki političnih in družbenih organizacij ter predstavniki republiške zveze Partizan.

Sodobnejše metode dela

S konference Svobod in prosvetnih društev občine Videm-Krško

Predzadnji nedeljo je bila v Vidmu-Krškem konferenca sveta Svobod in prosvetnih društev, kjer so sodelovali razen delegatov sedmih prosvetnih društev in ene Svobode tudi zastopnik okrajne zveze Svobod, predsednik občinskega ljudskega odbora SZDL, predsednik občinskega sindikalnega sveta in drugi. V razpravi so se delegati predvsem navdušili za klubsko delo in občinsko potujočo knjižnico.

Razprava na konferenci je bila zelo pestra. V vseh društvih nameravajo upeljati, v kolikor bo možno, klubsko življenje. V ta namen bo svet Svobod skupno z delavsko univerzo priredil dvodnevni seminar, kjer bodo dali bodočim vodjem kluba napotke za nadaljnje delo. Prve korake v klubskem življenju je povzela Svoboda Videm-Krško. V ta namen je organizirala kritiko filmov, kjer je sodeloval znani filmski kritik Vitko Musek iz Ljubljane. Vse kaže, da je za ta način dela precejšnje zanimanje, kar dokazuje lep obisk. Ob takih prihodnostih bodo dali poudarka tudi zabavnemu delu, tako da bo čimveč pestrosti in zanimanja.

OSEM KNJIŽNIC RAZPOLA-LE S 3683 KNJIGAMI! Vprašanje knjižnic v občini Videm-Krško je pereče že več let. Zgovorno nam to dokazuje številke, saj ima vseh osem društev skupno s Svobodo je 3683 knjig, oziroma 4274 zvezkov. Večji del teh knjig ima Svoboda Videm-Krško in prosvetno društvo Kostanjevica, medtem ko imajo ostala društva največ do 300 knjig. V zadnjem letu si je izposojalo 2939 bralecov knjige iz vseh knjižnic; samo na Raki n. pr. je 83 bralecov prebralo 692 knjig, knjižnica pa jih ima je 268! Iz tega sledi, da so zlasti po vaseh knjige večkrat prebrane.

Vsa prosvetna društva in Svoboda so sprejeli obširen program dela. 26 najbolj za služnihi članov je prejelo priznanje za požitvalno delo na prosvetnem polju.

Novomeška študijska knjižnica prireja skupaj z esperantisti od 10. do 20. decembra esperantsko razstavo, ki bo prikazala del velikih uspehov in možnosti esperanta, hkrati pa skromno počastila Zamenhofov jubilej. Vabimo Novomeščane in ostale, da si zanimivo razstavo ogledajo in se hkrati priklase v dopisni esperantski tečaj. Prijavijo se lahko začetniki ali taki, ki so se esperanta že učili, in vsi, ki si želijo razširiti obzorje in imajo veselje do tega jezika. Prijave sprejemajo v čitalnici Študijske knjižnice.

Inž. B. V.

Osem okrajev na zletu v Novem mestu!

V zadnji novembrski številki pod naslovom »Pred zletom 7 okrajev« smo brali o pripravah za ta veliki zlet, ki bo prihodnje leto v Novem mestu. Da bi bila javnost pravilno obveščena, moramo popraviti tiskovno napako; na zletu bo namreč sodelovalo 8 okrajev. To so okraj:

Sisak, Karlovac, Prijedor, Ogulin, Gospić, Bihać, Banja Luka in Novo mesto. Da bi bil zlet še večja častnjica, je zletni odbor povabil na soudeležbo tudi ostale okraje iz Slovenije.

Vse priprave so v teku. Ustanovljene so že vse komisije, ki bodo delovale v pripravah na zlet. Zletni odbor je posebno v skrbah za prehrano in prenočišče nastopajočih, gradbena dela bodo morala biti pravčasno končana.

■ 11 tisoč ton južnega sadja bo mo uvozilo do konca leta. Največ bo pomaranč, mandarin in limon.

ZE 50 LET IZVAZAMO V 45 PREKOMORSKIH DEŽEL

TOVARNA EMAJLRANE POSODE CELJE

vodeči proizvajalec in izvoznik

NUDI: emajlirano posodo, pokositrene posode, pocinkane posode, higiensko tehnične predmete, jeklene kotle, jeklene radiatorje in jeklenke za butan, propan plin.

POŠEBNO PIPOROČAMO SVOJE NOVE IZDELKE: Ecomon lonec, alu-pekač, sokovnik, lonec za pranje perila z vložkom.

Naše izdelke z zaščitnim znakom »DVA LEVA« z zadovoljstvom uporabljajo širom po svetu.

TOVARNA EMAJLRANE POSODE CELJE

Telefon: 22-71 — telegram: EMAJL Celje

Pionirski odred KAREL DESTOVNIK-KAJUH na osnovni šoli Videm je imel 28. novembra veliko slavnje: cicibane so sprejeli v pionirsko organizacijo, odred pa je razvil tudi svoj prapor. Botroval mu je kolektiv Tovarne celuloze in papirja DJURO SALAJ Videm-Krško; na sliki: sekretar tovarne tov. Dušan Stupar s pravkar razvitim praporom. O videmskih pionirjih in njihovem delu pa prihodnji teden malo več — ne zamudite torej prihodnje številke Dolenjskega lista!

Študent

ŠTEV. 1

10. DECEMBRA 1959

LETNIK I.

»STUDENT«, GLASLO STUDENTSKEGA KLUBA OKRAJA NOVO MESTO - UREJA UREDNIŠKI ODBOR: - PETER BREŠČAK, MIHA HROVATIC, JOZE PRESEREN, SLAVKO SUSIN, JOZE SKUFCA, IVAN TISU, ANICA ZUNIC
- ROKOPISE POSILJAJTE NA NASLOV: JOZE PRESEREN, AKADEMSKI KOLEGIJ LJUBLJANA

Dragi bralci!

»Student«. Mogoče se boste začudili, ko boste zagledali v Dolenjskem listu novo prilogo. Če pa ste bili dovolj pazljivi, ste lahko že nekajkrat prebrali namigovanja na to. Torej zdaj smo tu. »Student« je glasilo Študentskega kluba okraja Novo mesto in ima namen seznanjati bralce iz vsega okraja z delom študentov, mi sami pa hočemo pokazati, da nam krajev, od koder smo izšli in kamor se bomo po končanem študiju vrnili, le ni tako malo mar, kot si nekateri mislijo. Vsa naša prizadevanja boste lahko zdaj prebrali v tej prilogi, včasih pa bomo skušali naše delo pokazati tudi v fotografijah. Seznanili vas bomo z reformiranim univerzitetnim študijem, kar bo lahko mnogo koristilo tako srednješolcem kakor tudi tistim, ki so jim vrata na univerzo odprta, ne da bi imeli popolno srednjo šolo.

Študentski tisk na ljubljanski univerzi ima kar lepo zgodovino. Pred vojno so izhajali »Akademski glas«, »1551«, »Rdeči prapor«. V viharne predvojne čase so se morali spoprijeti z marsikatero oviro, prihajali so v nasprotju s predstojniki univerze; slednji je moral izhajati celo v ilegali. Kajti ti časopisi so bili prvi in edini, ki so širili revolucionarne ideje med študenti. Danes izhaja v Ljubljani osrednji študentski časopis »Tribuna« vsakih štirinajst dni, pokrajinski klubi pa izdajajo svoja priloznostna glasila ali almanaha.

Ne bi vam radi preveč govorili in objubljali hoteli bi, da se o naših prizadevanjih sami prepričate. Radi bomo objavili prispevke, ki bi spadali v ta list, tako srednješolske, kakor tudi prispevke ostale mladine.

Uredništvo

22 : 4 - v čigavo korist?

Na skupščino našega kluba, ki je bila 3. novembra na univerzi, smo povabili 22 zastopnikov podjetij - študentov in predstavnikov okrajne ter občine. Na kako majhen odziv so ta vabila naletela, lahko pričajo dejstva, da so se odzvali le predstavniki OLO, OK ZKS, OK LMS in kot edina od podjetij - predstavnic tovarna zdavil Krka. Zanima nas, kje so ostala podjetja? Jih mar ne zanima kako je s študijem njihovih študentov? Klub se trudi, da bi navezal stike z občinami in s podjetji v okraju, zanimanje z druge strani pa nas je razočaralo.

Mogoče bo prizadetim vsaj naš list vzbudil kako zanimanje za naše delo!

Premalo smo naredili!

Ob začetku šolskega leta 1958/59 se je bil znašel Študentski klub okraja Novo mesto v težki krizi. Vzrok nastalega stanja so bili mnogostevilni, eden izmed razlogov pa je bilo nezanimanje starih članov kluba za nove oblike dela pokrajinskih klubov. Medtem ko je bilo prej težiče dela v delovanju raznih sekcij (pevske, folklorne, dramske, športne itd.), se je v novem času to spremenilo ker stare oblike dela niso bile več sodobne. Prišli smo uvajati sodelovanje z domačim področjem in proble-

mi, da bi se študentska mladina že v času študija seznanjala s problemi svojega okraja, komu in tako tudi s svojim bodočim delovnim mestom. Nove oblike dela naj bi bile predavanja in posvetovanja s strokovnjaki, s predstavniki okraja in občin. Člani kluba naj bi se udeležili ekskurzij v podjetja, hkrati pa navezali tesnejše stike s študentstvom.

Tak program dela je lansko jesen sprejel tudi naš klub, vendar zaradi premajhnega zanimanja ni bil v celoti uresničen. Izvajanju začrtanega dela so nasprotovali predvsem starejši študentje, ki so zahtevali še vedno delo po sekcijah, in pa najmlajša generacija, ki je zaradi nepoučenosti o resničnih možnostih predlagala daljnosežni program, ki pa ne bi bil uresničljiv. Nekaj predvidenih akcij nismo opravili, omeniti pa moramo akcije, ki so bile v redu izvršene.

Najprej je klub organiziral skupen obisk zaključne proslave ob otvoritvi avtomobilske ceste ob koncu novembra lanskega leta. Te proslave so se udeležili vsi brigadirji iz naših vrst in še 31 ostalih članov. Na to smo na podlagi ankete pripravili dve temi predavanj. Predsednik okraja Niko Belopavlovič je govoril našim študentom o perspektivah gospo-

darskega razvoja novomeškega okraja, inž. Miklavc pa o agrarnem razvoju Dolenjske in Spodnjega Posavja. Poudariti je treba, da sta bili obe predavanja zelo kvalitetni.

Izvedli smo tudi anketiranje študentov novomeškega okraja. Anketo je pripravil OK ZKS Novo mesto in je imela namen prikazati realno sliko o materialnem stanju in študijske probleme naših študentov, predvsem pa njihovih povezav z gospodarskimi in družbenimi organizacijami matičnega okraja. Zaključki, ki nam jih je dala anketa, so izredno pomembni za smotro in oblike našega kluba v bodočem razdobju. Z namenom, da bi pobliže spoznali važejšo gospodarsko objekte in kraje v novem delu okraja, smo pripravili poučno ekskurzijo v Spodnje Posavje. Ogledali smo si tovarno celuloze in roto papirja v Vidmu-Krškem, tovarno čokolade v Brestanici in Posavski muzej v Brežicah. Te ekskurzije se je udeležilo 17 naših študentov. Spoznali smo, da je ta oblika dela za pravilno spoznavanje gospodarskega razvoja potrebna tudi vnaprej.

Da bi seznanili srednješolce - bodoče novince na univerzi - z oblikami in zahtevami študijskega dela, smo se povezali s študenti zadnjih letnikov srednjih šol in organizirali z njimi razgovore.

Svoje delovanje smo usmerili tudi v reševanje materialnih problemov študentov. Glede na to, da je bilo prejšnja leta pri naših študentih precej nezadovoljstva zaradi študijske politike, smo se skušali poglobiti v ta problem in najti vzroke za tako stanje. S tem, da smo pripravili razgovore med študenti in študenti ter razgovore z absolventi o njihovih bodočih delovnih mestih, smo pripeljali k zblizovanju med predstavniki podjetij, ustanov in študenti. Na podlagi tega je bilo odpravljenih mnogo nepravilnosti, hkrati pa se je odprlo široko področje dela. Z namenom, da bi študenti razumeli (Nadaljevanje na 8. strani)

Zveza študentov Jugoslavije je vzgojno politična organizacija in v bistvu ni ločena od organizacije LMS. Študentska organizacija je pravzaprav močna veja osnovne mladinske organizacije. Študenti nadaljujejo delo mladinske organizacije s posebnim poudarkom na reševanju svojih problemov. ZSJ se bori za ideološko politično izobraževanje svojih članov, za vzgojo socialističnih strokovnjakov, za kvalitivno strokovno izpopolnjevanje in za materialne pogoje študenta, ki so osnova, da se človek lahko posveti strokovnemu in političnemu študiju.

Poleg tega delovanja, ki je bilo zlasti do sedaj izključno stvar, ki se je reševala med študenti po fakultetah, pa se je začelo odražati tudi v pokrajinskih klubih. Že ime samo pove, da je to področje dela študentov preneseno na območje občin in okrajev, od koder študenti izhajajo. Veliko ljudi se po svojih oddelkih v delu študentske organizacije ni moglo dovolj vključiti v delo, zato prav ta oblika daje vsakemu študentu vse možnosti, da se bo že v času študija družbeno udeleževal.

Pri Univerzitetnem odboru ZSJ že dve leti obstaja posebna komisija, ki je načelno rešila ta problem aktivizacije študentov. Osnova vsemu je, da se klubi povežejo s svojimi matičnimi področji. In prav zaradi te preusmeritve dela klubov so se leti zadnja leta znašli v nekem začaranem krogu. Namreč težnje klubov nekaj let nazaj so se bistveno razlikovale od sedanjih. Klubi so bolj služili družbenemu življenju in spoznavanju študentov iz istih področij. Prav zaradi tega so tudi delovale posamezne sekcije kot folklorna skupina, pevski zbor idr. Niso pa prešli na politično področje, kar je danes prva stvar, ki klube opravičuje za nadaljnji obstoj.

Če preidemo na Študentski klub okraja Novo mesto, lahko uvodoma ugotovimo, da je prešel zgoraj navedeno krizo. Ker se je pred dvema letoma stari odbor skoraj popolnoma umaknil in prepustil klub mladim, neizkušenim študentom, je nekaj časa prevladovalo vprašanje, ali naj klub kot tak še obstaja. Dejansko je vse skupaj obšlo v slepi ulici. Res bi bila velika potratna sila in časa, če bi se izgubljali v takem krogu brez jasnih ciljev. In namesto da bi naš klub črtali iz seznama pokrajinskih

Fomen in vsebina našega dela

Klubov in da bi se člani razšli, je prav tisto kritično stanje prineslo že tudi uvod v rojstvo novega kluba. Ob veliki priaznavnosti nekaterih, ki so prišli v vodstvo kluba, in ob močni podpori Univerzitetnega odbora, se je klub postavil na trdna tla. In ker je klub dejansko prešel na področje, ki mu je nujno pripadalo, je politika povezovanja študentov z domačimi področji naletela na velika razumevanja tudi pri okrajnih vodstvih. Vse to pa daje zagotovilo, da klub še naprej, ob takem načinu delovanja, obstaja in da se v tej smeri tudi razvija in utrjuje.

Študentski klub okraja Novo mesto postaja organizacijska oblika, v okviru katere naj bi se študenti posredno pripravljali in vzgajali, skratka, oblikovali v ljudi, ki bi že v času študija čim aktivneje posegali v reševanje problemov - zlasti tistih področij, kjer bomo kot diplomanti tudi delovali. Družba daje ogromne vsote za dvig kadra, ki ji je potreben, ni pa vseeno, kakšni kadri bodo z univerze prihajali. Nikakor ni dovolj, da je študent strokovno zadovoljil potrebam, čeprav je to preventivna važnost za kvaliteten razvoj pri ideološko političnem izpopolnjevanju. Če se postavi vprašanje odnosa med študentstvom in družbo, je nujno, da se odgovor glasi v prid tisti zahtevi, ki postavlja študenta pred neposredno dejstvo, da je strokovna plat izobrazbe samo ena od funkcij družbenega udejstvovanja. Marsikatero vprašanje s tem v zvezi bo našel in rešil klub. Če pravimo, da je področje dela klubov na terenu, se moramo opredeliti, kaj in kako naj člani delajo na teh področjih. Podrobnosti s tem v zvezi bo prinašal »Student«, toda v načelu bi se opredelili z naslednjimi stranmi našega dela.

Z ozirom na to, ker smo pravzaprav mladinska organizacija, moramo navezati najtesnejše stike s kulturno, delavsko in srednješolsko mladino in pomagati temeljito rušiti pregrado med intelektualci in delavci, da bi čimprej zbrisali razlike med fizičnim in umskim delom.

Ker pa se pripravljamo, da bomo slej ko prej prišli kot strokovnjaki na svoja službena mesta, kjer bomo od prvega dne naprej odgovarjali za svoje delo, pa se moramo kar najbolj približati delovanju družbenih in političnih organizacij, prodreti v širok proces družbenega samoupravljanja in se zlasti seznaniti z vsemi problemi tistih podjetij, ustanov itd., kjer bomo delali po prihodu iz univerze. To so dovolj zgovorni motivi, ki zahtevajo, da se študent dejansko uči za življenje.

Pogoj za to so dani. Ob pravilnem posedevanju naših hotenj in želja smo dosegli pri okrajnih političnih predstavnikih zaupanje, na katerega smo lahko ponosni. Podobne stike bo treba navezati še z občinami in podjetji, zakaj s sedanjimi rezultati klub ni bil zadovoljen. Krivda leži na obeh straneh, da eni in drugi nismo našli skupnega koraka. Klub bo v prihodnosti zlasti zagovarjal enotno politiko študentiranja okraja, občin in podjetij.

To so izhodišča, po katerih usmerja klub program svojega dela. To so potrdila, da se lahko vsak študent novomeškega okraja v študentski organizaciji preko pokrajinskega kluba, politično udeležuje na terenu.

Vsa naša prizadevanja se bodo reševala v okviru možnosti. Preko našega ŠTUDENTA, ki danes izhaja s povsem drugačnimi hotenji kot pred nekaj leti, bomo izražali želje, kaj bi lahko na enem, drugem ali tretjem področju napravili.

Letošnja univerzitetna skupščina ZSJ bo morala enotnemu Študentskemu klubu okraja Novo mesto priznati mesto, ki mu pripada. Ne maramo biti samo člen v dolgi verigi 23 klubov, zakaj vsa naša delovanja bo morala biti usmerjena v jasen cilj in dokaz, da je merilo vsemu delo. Vse to pa klub lahko opravi le, če bo odbor znal reševati vprašanja, ki jih bo glede na nove možnosti iz dneva v dan vzel. Pri vsem tem pa bodo morali člani aktivna ZK pri našem klubu opraviti mnogo več kot do sedaj.

J. SKUFCA

Poznojesensko srečanje v študentskem naselju, kjer živi tudi mnogo naših študentov

V skladu z razvojem proizvodnih sredstev se pri nas hkrati razvijajo nove oblike upravljanja in uporabe teh sredstev. Pravo prelomnico v tem razvoju brez dvoma predstavlja uvedba delavskega samoupravljanja v naših podjetjih in končno, po pozitivnem rezultatu le-tega, še uvedba družbenega samoupravljanja v ustanovah.

Tako je tudi v življenju na univerzi zavel duh novega časa. Stara, kapitalističnemu sistemu prilagojena organizacija naše univerze ni mogla slediti s svojimi togimi včasih reakcionarnimi oblikami svojega dela tempu razvoja našega socialističnega gospodarstva.

S sprejetjem zakona o univerzah v FLRJ in posebno še s sprejetjem zakona o univerzi v Ljubljani leta 1957, se je pričela prva stopnja reforme študija na naših visokih šolah in akademijah. Z novim zakonom je postala univerza pravna ustanova, katere omogoča družbi s svojo novo organizacijo upravljanja hiter vpogled in kontrola nad njenim delovanjem. Popolnoma razumljivo je, da je naša celotna družba, vse naše delovno ljudstvo zainteresirano na tem, da ve, kam gredo ogromna materialna sredstva, ki jih družba nudi naši univerzi, in katera ustvarja naš delovni človek.

Če hočemo hitro razumeti sistem družbenega upravljanja na univerzi, potem si moramo nekoliko bližje ogledati tudi strukturo naše univerze.

Univerza v Ljubljani je skupnost fakultet. Fakultete s svojimi oddelki pa so najvišji učni in znanstveni zavodi. Univerzo vodijo: univerzitetni svet, univerzitetna uprava in dekan fakultete. Fakultete se dele še na posamezne oddelke, katerih znanstveno in učno delo organizira in koordinira predstojni oddelka. To je groba slika strukture naše univerze.

Sedaj pa pogledjmo, kakšni so in kje so v tej organizaciji zgradbi

organi družbenega samoupravljanja. Univerzitetna skupščina je najvišji organ, ki ga sestavljajo univerzitetni učitelji, zastopniki fakultetnih sodelavcev, nadalje imajo pravico biti navzoči in sodelovati v razpravljanju člani univerzitetnega sveta in, kar je za nas študente najbolj važno, predstavniki Zveze študentov. Univerzitetna skupščina se sestane enkrat v letu. Pregleda in odobri delo univerzitetnih organov v preteklem letu, daje smernice, priporočila in resolucije za nadaljnje delo, voli rektorja in prorektorja univerze ter skrbi za nenehen razvoj naše

katere je le-ta imenovan oziroma voljen (2 leti). Univerzitetni svet ima za lažje naloge svoje komisije: personalna študijska, gospodarska.

Kot smo že prej videli, ima univerza v svojem sklopu posamezne fakultete, katerih upravna struktura je podobna strukturi univerze. Tudi tu je najvišji organ fakultetna skupščina z analognim sestavom kot univerzitetna skupščina. Jasno pa je, da so naloge in reševanje problemov tu že popolnoma specifičnega značaja in lastne posameznim fakultetam, medtem ko mora univerzitetna skupščina reševati probleme načelno

Samoupravljanje na univerzi

univerze - tako organizacijsko kot v pogledu pedagoškega in znanstvenega dela na njej.

Naslednji in za nas študente najvažnejši organ samoupravljanja na univerzi, je univerzitetni svet. Le-ta se sestoji iz zunanjih članov, ki jih voli v svet Ljudska skupščina LRS iz vrst strokovnjakov v gospodarstvu in javnih kulturnih delavcev, univerzitetnih učiteljev in zastopnikov študentov z njegovim namestnikom, ki so voljeni za dobo 2 let s tajnim glasovanjem. Pričev z godovinskim razvoju univerze smo dobili na ta način študentje vpogled v delo ustanove, na kateri se šolamo in poleg tega lahko tudi aktivno sodelujemo v upravljanju univerze, kakor tudi lahko opozarjamo na napake in nepravilnosti, ki se morebiti pokažejo v našem študentskem življenju. Delo univerzitetnega sveta se sestoji iz reševanja vseh tekočih problemov na univerzi v dobi, za

za vse fakultete. Tudi fakultetna skupščina se sestane enkrat letno, pregleda delo v preteklem letu, nakazuje smernice za nadaljnji razvoj in voli dekan fakultete ter njegovega namestnika.

Fakultetni svet, sestavljen iz zunanjih članov - strokovnjakov v stroki, kateri je fakulteta namenjena, univerzitetnih učiteljev na tej fakulteti in predstavnik Zveze študentov z njegovim namestnikom, je najvišji družbeno samoupravni organ na naši univerzi. On rešuje problematiko na fakulteti, skrbi za pravilno organizacijo dela, voli in razrešuje univerzitetne učitelje, asistente, skrbi za učne načrte in programe, skrbi za ujanjanje modernih pedagoških metod pouka, skratka, v svojih komisijah in na svojih skupnih sejah rešuje probleme, ki so bili včasih za nas študente bistvene važnosti, a nismo imeli možnosti, da bi pri tem dali svoja mnenja, pripom-

be ali predloge. Danes pa nam naša socialistična demokracija omogoča ne samo, da pokažemo na napake, ki se dogaja, ampak, da svoje predloge in misli tudi zagovarjamo kot popolnoma enakopravni člani tako fakultetnega kot univerzitetnega sveta.

Družbeno upravljanje naše univerze, družbeno kontrola nad njenim notranjim življenjem pa je tudi najboljši porok, da bo naša univerza dajala resnično dobro mlado inteligenco, ki bo sposobna prezevati v svoje roke moderne obrate v naši industriji ali pa bo vzgajala naše najmlajše v dobre državljane naše socialistične dežele.

Razen navedenih organov so v sklopu univerze še družbeni organi, ki upravljajo s študentskimi domovi in menzami in študentskim zdravstvenim fondom. V vseh teh organih sodelujejo predstavniki Zveze študentov, ki so s svojim delom v teh in prejšnjih organih pokazali, kako koristna je bila reforma naše univerze.

Kljub temu, da so se ob uvajanju novih oblik družbenega upravljanja našli na univerzi ljudje, ki so imenovali študentsko predstavništvo na univerzi kot jalov poskus, je praksa s velikim uspehom pokazala ravno nasprotno; kljub začetnim težavam in nezaupanju, ki so ga bili deležni študentski predstavniki, so s svojimi predlogi in s svojim resnim delom pokazali, da je Zveza študentov na univerzi organizacija, ki je po svojem strokovnem in političnem kadru, ki se vzgaja, zmogla reševati probleme v okviru univerze popolnoma enakovredno z ostalimi činitelji.

Brez dvoma pa mladi ljudje prinašamo s seboj na univerzo vedno nove ideje in misli, ki so plod nove socialistične vzgoje, in ravno tu se včasih lomijo kopja. Vendar so ta protivolja le očitila za nadaljnji razvoj, katerega tempo je vedno hitrejši. Peter NOVAK

Četna konferenca št. 2

»Prva desetina četne čete zbrana...«
 »Odstop... Kaplar Kovalski?«
 »Druga desetina četne čete tu; manjkata ata in stari ata.«
 Sotor štev. V na robu hrastovega gozdička je poskočil, zaplaval in iz njega je planil gromovi, rezetanju podobnih smeh. Vročje juljsko sonce je neusmiljeno pripelalo, čeprav je zajadralo že v sredo popoldneva. Nad žarečo, zapokano zemljo je zrak migotal, tu v hrastovem gozdičku pa je bilo prijetno hladno. Večina brigadirjev se je leno pretegovala po pogradih in uživala zadnji brigadirski počitek. Nekateri so se zdeločasno sprehajali med šotori, dva ali trije so se ubadali na »krugu« z različnimi nepomembnostmi, preč štambom se je nekdo prerekal s fizikalnim računom zaradi žoge, ki je baje izginila, pred šotorom I. ženskim šotorom, pa sta na klopi v na moč zaljubljeni držali sedela ljubka Lizi iz III. in komandant brigade, stari ata...
 Četrta četa je ponovno zahrumele ob posrečeni šali, iz šotora pa se je široko nasmejan spotaknil deseter »Kovalski«, se zastrmel v idilo pred prvim šotorom in obstal. Nela časa je neodločno omahoval, nato pa, kot da neka neskončna obžalje, spodobno stopil naprej in tri korake pred komandantom zakrmiral z roko v prijaznem pozdravu.
 »Smem opozoriti, da se bo četna konferenca vsak čas pričela? Po

mnenju vseh pa si tam neprimerno bolj potreben kot tle...«
 »Zdelo se je, kot da ga nagovorjeni ne vidi in ne sliši...«
 »...Razen tega pa bi hotel opozoriti še na nekaj neizpodbidnih dejstev, je neomajno nadaljeval deseter brez srajce in že daljša neobrit. »Po brigadnem povelju 13/3 je ljubimkanje na območju taborišča strogo prepovedano, pri belem dnevu pa sploh, ne glede na čin. Kršitev tega dogovora kvarno vpliva na splošno moralo. To pa še ni vse...«
 »Poberi se žet!« je vse prej kot prijazno zarenčal komandant, stari ata.
 »Dragi moj, srečo imaš, da jutri odpočijem! Bi te že naučil disciplin in v splošnosti svojega desetarja... Tako pa...« Obupano je zamahnil z roko in se srdito zasul na bosi peti. Že naslednji trenutek pa se je spotalnil ob korenino, poskočil in brez sramu krepko zaklel. Takoj za njim se je dvignil tudi neposlušni komandant, obžaljujoče zmajal z glavo, pomežiknil Lizi in se napotil v šotor. Pozdravilo ga je priznalo rjovenje...
 Na pogradih je sedelo, ležalo ali sponelo — povsem po lastnem preudarku — 26 ljudi (med njimi sedem žensk), vsa četa. Z neskončnim zaupanjem in radovednostjo so zrlj v trojico na spodnjih nogah sedečih brigadirjev na zadnji postelji. Nekateri so se pritaeno rezali...

Podoba je bila, da so zbrani vsi zdrave je vihtel nabijac, pet jih je razbil (nabijacevi), polomil dva krampa in uničil samokobilico. Seveda je lahko napravil to zato, da bi mu potem ne bilo treba delati, predpostavljam pa, da ni imel tega namena... »Torej je bil vestransko koristen in poraben član družbe...« (Ploskanje, tuljenje)
 »Kaplar Kovalski, Castro, je bil ves čas v delovnem zamakljenju, pravi fanatik. Zato je kar prav, da se spustira na drugo mesto... Na tretjem mestu bi bil jaz, ki že od prvega dne govorim da se brez diplome in udarniške značke ne vrnem domov. Po temeljitih premislih pa smo ugotovili, da sem vse preveč zabaval in premoledni deli... Odstopam...« Zopet vzharno rjovenje.
 Tako so točno po zaslugah razdelili še ostala tri udarništa in pohvale. Vsi so že mislili, da se konferenca bliža koncu, ko je Sax ponovno povzdignil glas:
 »Gentlemans! Tovariše! In tovariš! Prišli smo do preprečanja, da točiale razdelitev udarništev in pohval...« je še tako pravilna, kva... na bratsko razpoloženje. Kar mislite si, kako bodo sedaj odlikovani vihani nosove in pozvanjali z značkami; seveda, tudi sam bi bil tak, če bi bil med njimi. Vendar smo sklenili, da zaradi četrtega sožitja, notranje harmonije, podeliti še posebne, specialne pohvale tistim, ki se niso bili odlikovani. Seveda pa vse v skladu z nazori ata in starega ata...
 Oba sta prikimala in se pričakujoče zadržali vanj. Tudi ostalih so bila sama ušesa... Sax se je za trenutek sklonil k obema prislednikom in nato oznanil:
 »Torej delovno predsedstvo je sklenilo, da prejmeta Janez in kaplar Božo specialno pohvalo za navezavo stikov z Beograjcami, za t. i. utrjevanje bratstva in enotnosti, Tine pa na istem področju udarništvu.
 Nekateri so dobili specialne pohvale za kulturno delovanje. Simo za vestno preskrbovanje čete s sadjem, kapetan Jevšinek zaradi svojih humanitarnih in zvestih del, ki so bili brigadirjev ves dan živno prestreli. Od takih ljudi pa je bilo težko pričakovati večje navdušenosti na tras...
 »Na koncu pa še nekaj, gentlemans! Vsa udarništa zvečer, ko bomo priridili četno slavje, plačal dva litra vina, pohljaljen po literi Spoznamni? Dobro! S tem bi bila, spoštovani gentlemans! zadnja konferenca končana, za prihodnje pa...«
 Med splošnim tuljenjem in rjovenjem se je četna konferenca zaključila in nikogar ni bilo, ki bi drugemu zavidal pohvalo ali udarništvu... I. O. mladost »Xavali!«
 Franc Grivec

pomežiknil Boski, s kazalcem desnice pa je po zraku opisal dokaj zgovorno krivuljo.
 »Mislite resno ali pa se bomo zatrkavali? Nimam preveč časa!« je vrozilja Boska, ki je uganila, da je ona povzročitelj živahnih kreten.
 »Smo že sredi stvari!« se je Sax iztrgal iz sladkih sanj. »Gentlemans, nas, to je delovno predsedstvo, zelo veseli, da ste se zbrali tukaj vsi, kajti neki red mora biti (tako je, mislim, tudi že Rousseau). Vsi skupni pa smo tudi našla prebreddi nepredvidne ovire, na katere bomo gotovo naleteli pri obravnavanju dnevnega reda: razdelitev udarništev... Predhodno pa bi še hotel poudariti važnost konference. Stvar je silno resna in ne bom trpel neumestnih pripomb niti trapastege rezanja! Ali se že kdo reži? Ničče? Dobro!«
 »Vse jasno?« je za vsak primer vprašal levi prislednik.
 »Seveda je bilo vsem vse jasno: Ne smemo se rezati! Jasnó!«
 »Prejle smo na ožji četni seji že govorili o udarništvih. Vsa brigada je dobila dvestaj udarniških značk in prav toliko pohval. Na vsako četo odpade torej pet teh in pet onih... E... Da, stvar je bila izredno težava, določiti, koga naj udarimo in koga pohvalimo... Tako smo sestavili rang listo kandidatov, takale je...« Nekje izpod sedala je potegnil cigaretno škatlico, seveda prazno, in se zastrmel vanjo.
 »Ja Udarniki: na prvo mesto se je plasiral ata Zvonca, komandir čete. Kaj naj povem o njem? Poznate ga vsi: najboljši neusmiljen in brez ozira za svoje in naše

Bili smo v brigadi

Podatki, s katerimi razpolaga odbor SKON, nam povedo, da so je letošnjih delovnih akcij udeležilo 33 študentov našega kluba. Na prvi pogled je to številno majhno, vedeti pa moramo, da so mnogi prijavljeni spričo strogega zdravniškega pregleda morali ostati doma. Nekaj naših kolegov se je tudi udeležilo delovnih akcij s kmečko-delavskimi brigadami in s srednješolci. Število let-teh nam trenutno še ni znano. Potem so še kolegi, ki študirajo v Zagrebu in tudi zanje ne vemo, koliko jih je bilo v brigadah.
 Če primerjamo število udeležencev v brigadah — tu mislim samo na člane našega kluba — potem vidimo, da je bil približno vsak deseti član na delovni akciji. S tem smo lahko kolikor, toliko zadovoljni, kajti

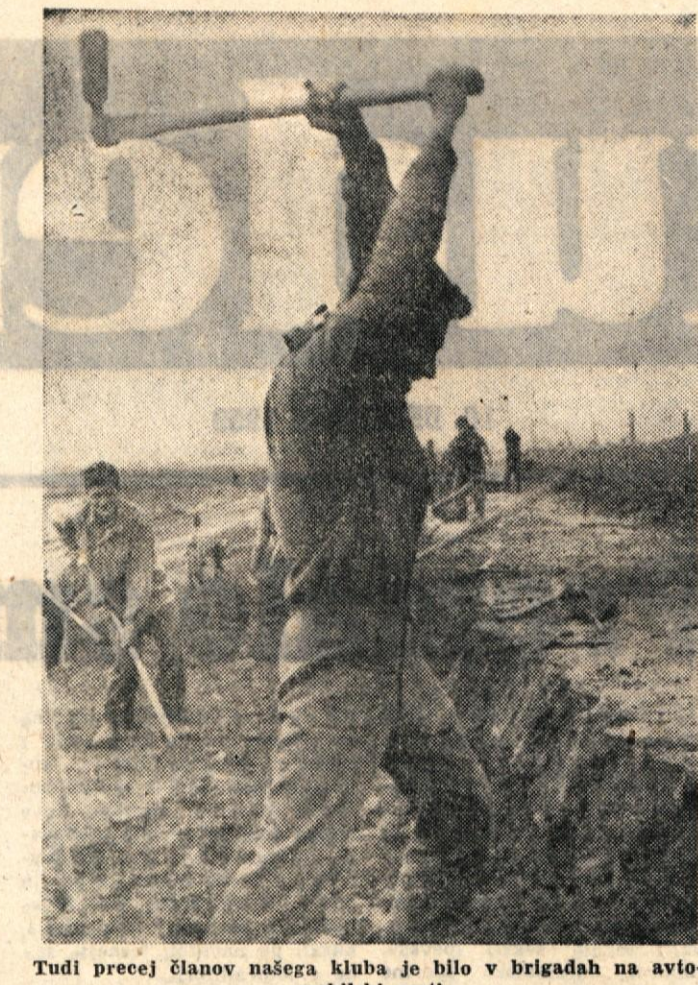
tudi v univerzitetnem merilu pride povprečno na deset študentov en brigadir. Seveda pa moramo v prihodnje število udeležencev zvišati v okviru možnosti, kajti precej je še študentov med nami, ki bi lahko »žrtvovali« mesec dni svojih počitnic za skupno akcijo Jugoslovanske mladine, pa gredo v tem času raje drugim, n. pr. v inozemstvo služiti motorje. Seveda ne mislim nekaj takih primerov opoštevati, kajti v mnogih primerih študentje iz opraviljivih razlogov ostajajo doma.
 Ob koncu pozivam vse, ki niso letos ali še sploh nikoli sodelovali na delovnih akcijah, da se prihodnje leto udeležijo ene izmed delovnih akcij.
 Brigadirski zdravol I. T.

Včasih sanjarila sva, kaj neki je za tistim hribom. Čuden in velik je bil, za njim se je sonce skrivalo.
 »Čudno je, čudno je to,« sva si govorila, ko zjutraj je sonce vstalo drugje.
 Iskala sva, mislila in končno sklenila, da bova potem, ko se dobro zmrachi, prav potihno do sonca prišla.
 Bila pa prevarana sva, in toliko da nisva jokala. Zakaj, le zakaj, nisva za zmeraj otroka ostala!
 Jože Prešeren

Včasih sanjarila sva, kaj neki je za tistim hribom. Čuden in velik je bil, za njim se je sonce skrivalo.
 »Čudno je, čudno je to,« sva si govorila, ko zjutraj je sonce vstalo drugje.
 Iskala sva, mislila in končno sklenila, da bova potem, ko se dobro zmrachi, prav potihno do sonca prišla.
 Bila pa prevarana sva, in toliko da nisva jokala. Zakaj, le zakaj, nisva za zmeraj otroka ostala!
 Jože Prešeren

Jože Prešeren:
MOJA POMLAD
 Na mojo pomlad sta padli prvi dve kaplji krvi. Moja pomlad je bila žalostna in lepa.
 Iz moje pomladi sta odleteli prvi krvavi ptici. Moja pomlad je bila žalostna.
 V mojo pomlad so se vpletli krvavo rdeči cvetovi. Lepa je bila moja pomlad...
NEKOMU, KI GA NI VEČ
 Sanjalo se mi je o rdečih, belih, pisanih rožah.
 Ves dan sem hodil po ulicah in sem iskal rdeče, bele, pisane rože.
 Nekoga sem iskal, da bi ga ljubil, nekemu podaril bi rad rdeče, bele, pisane rože.

Tudi precej članov našega kluba je bilo v brigadah na avtomobilski cesti

Med dijaki TSŠ

V Vidmu-Krškem ni med šolskim letom nikoli dolgočasno. Malo manj kot 250 fantov in deklet, ki so doma širom po Sloveniji obiskuje tehniško srednjo šolo ter daje mestu žilvahnejo podobo, saj sodelujejo dijaki skoraj pri vseh prireditvah, ki so namenjene javnosti, in razpravljajo o številnih vprašanjih, ki jim jih zastavlja šola in mladinska organizacija.
 Tudi zadnji teden pred praznikom republike je bilo med njimi zelo živahno. Sklepati so sestanek šolske skupnosti, pripravili ob športnem dnevu pohod v Veliki Podlog, kjer je bila doma Milka Kerinova in počastili državni praznik z razrednimi proslavami.

Na sestanku šolske skupnosti so razpravljali o številnih problemih, ki jih srečujejo pri vsakdanjem delu, posebno pozornost pa so posvetili vprašanju o javnem ocenjevanju, ki si vedno bolj utira pot v naše šole. Načelno se z javnim ocenjevanjem strinjajo dijaki in profesorski zbor, utrditi pa bi bilo treba zlasti pri mlajših dijakih le kritično presojanje znanja. Pri javnem ocenjevanju namreč ne gre za to, da bi zmanjšali zahteve, ki jia nalaga šolsko delo, ampak gre za kritično sodelovanje dijakov samih, ki se morajo sami naučiti tudi presojevanja in vrednotenja lastnega dela. Hkrati je javno ocenjevanje koristno tudi zato, ker dijaki lažje spoznajo osnovne predavateljeve zahteve. Seveda mora biti pri javnem ocenjevanju vsem jasno, da končne ocene niso le matematični rezultati, ampak, da je treba upoštevati pri tem še vrsto drugih stvari, ki vplivajo na ocenjevanje. Vendar javno ocenjevanje na šoli ne bo nekaj bistveno novega, ker se že do sedaj nekateri predavatelji posluževali metode, ki je bila blizu takemu ocenjevanju.
 Ob zadnjem športnem dnevu so dijaki obiskali v Velikem Podlogu rojstno hišo Milke Kerinove, narodnega heroja, ki je padla v Savinjski dolini in je bila borica Pohorskega bataljona. Njena mati je dijakom pripovedovala o življenju svoje hčerke, ki je z mnogimi drugimi dala življenje za boljše bodočnost mladih ljudi. Materine besede, v katerih je še po tolikih letih bilo obilo bridkosti in žalosti, a tudi ponosa, so prav gotovo našle odmev v vseh, ki so jo videli in poslušali.
 Športni dan so izkoristili tudi taborniki, da so se ogledali bližnjemu okolico. Prehodili so zadnji del hribovja na desnem bregu Save, ki prihaja prav pri Krškem v ravnino. Pot, ki je bila dolga okoli 19 km, jih je vodila

skozi mnoge gorske vasice od Blance do Krškega.
 Dan pred rojstnikom republike so imeli dijaki po razredih proslave, ki so jih pripravili sami. Ob izbranim sporedu, kjer so sodelovali skoraj vsi dijaki, so sproščeno in nepriljudno obudili spomin na pomembne zgodovinske dni, ki so našemu narodu prinesli nacionalno in socialno svobodo ter pripravili rojstvo naši republiki.
VESELE IN OKOGLE
PESEM BREZ NASLOVA
 Oblaki so rudeči, kaj nek pomenijo, da vsi ti mladi fantje na vojsko pojdejo. (Pesem je narodna in nima nobene zveze z novim zakonom o univerzi.)
STUDENTSKI ZAKON
 Studentka: Zdal vem, da me nisi poročil iz ljubezni, ampak zato, ker imam lepo stanovanje!
 Student: Ni res, draga, poročil sem te zato, ker sam nisem imel stanovanja.
MOČNA VOLJA
 »Na mene pijača zadnji čas tako deluje, da ne morem niti študirati, če pijem. Zato sem se moral odreči...«
 »Pijača...?«
 »Ne, studiju!«
 Neka mati vstopi s svojo lepo hčerko v doktorjevo sprejemnico.
 Doktor (živahno): »Slecite se, prosim, gospodična!«
 Mati (nekoliko zadržano): »Oprostite, doktor, toda bolna sem jaz...«
 Doktor (zopet mirno): »Pokazite jeziki, prosim...«
MASČEVANJE
 Profesor: Zakaj ne odgovorite na vprašanje, ki sem ga vam zastavil?
 Student: Držim se pregovora, da pametnejši popuščata...

Premalo smo naredili

(Nadaljevanje s 7. strani)
 melj težave in delo svojih bodočih strokovnjakov, je klub začel izdajati priporočila svojim članom.
 Od delovanja na športnem področju pa je treba omeniti sodelovanje na medkulturnem prvenstvu v odbojki, dvoboj z goriškimi študentskim klubom, predvsem pa sodelovanje na študentskih športnih igrah Bratstva in enotnosti v Bihacu. Te športne igre niso bile le športnega pomena, temveč smo na njih navezali stike s študentsko mladino iz več okrajev.
 Delovala je tudi kulturna sekcija kluba. Najbolj privlačna oblika spoznavanja in zblizževanja, vsaj za nekatero — družabno življenje — pa se je omejila samo na en družabni večer članov kluba.
 Navedli smo le tiste sekcije kluba, ki so zajele večje število študentov, poudariti pa moramo, da je še te organizirala le peščica članov. Da nismo storili več, je krivda na vseh tistih, ki niso sodelovali.
 Vsi lanski uspehi in neuspe-

hi nam bodo izredno koristili pri nadaljnjem delu. Če pa upoštevamo še dejstvo, da se je število članstva s spojitvijo dolenskega in posavskega kluba in s pristopom starih študentov, ki prej niso bili vključeni, ter z letošnjimi novimi, potrojilo, trdno upamo in predvidevamo, da bo delo našega pokrajinskega kluba v bodoče res živahno in pestro.
 Miha Hrovatič

MLADINSKI PLES
 Novomeška mladina je imela do sedaj redne plesne dvakrat na mesec v Domu J.A. Ker se žuti potreba, da bi bil ples večkrat mesečno, je uprava Doma dovolila ples trikrat na mesec: vsako prvo in četrto nedeljo v mesecu ter tretjo soboto.
 Ples tega je ustanovljen plesni odbor, ki ga sestavlja sedem mladincev. Naloga odbora je, da se ples odvija normalno in da se obiskovalci spodobno obnašajo. Razen tega je uvedena vstopnina, ki bo pade krita materialne stroške; plačujejo jo samo možiči in znašajo 20 din. Dekleta so oproščena vstopnine. V bifeju Doma bodo točili samo brezalkoholne pijače. Sd.

»Igrajva se...« ji je rekel. (Pred leti. Hiši so pravili Kinderheim). Ležala sta na pesku sredi dvorišča umazane, visoke hiše. Junjsko nebo je bilo čisto, skoraj brez oblaka, umito od nalivov prejšnjega dne. Ropot vojaških avtomobilov se je komajda slišal. Ko je še ta prenehala, je bilo slišati samo leno udarjanje sekir iz gozda, ki je ležal nekje za cesto. Zdal pa zdaj so se pridružile še druge sekire, potem so spet utihnille in zopet se je slišalo enolično sekanje ene same.

Sonce se je že skrilo za streho. Ostala je samo še žareča streha in tudi ta je vse bolj bledelela.

»Ni ga več...« je rekel z glasom otroka, ki mu vzamejo njegovo najljubšo igračo.
 »Kako ti je ime?« ga je vprašala.
 »Tomo.«
 »Samo Tomo? Saj moraš imeti še eno ime...«
 »Nimam ga. Na poti sem, sem ga izgubil,« jo je zavrnil. »To se pravi, ne spominim se ga.«
 »Jaz sem Darja,« je rekla. »Misliš, sem, da imaš dve imeni. Vedno sem hotela poznati nekoga, ki bi imel dve imeni.«
 »Ti ga nimáš?« jo je vprašal in s posemehom dodal: »Si ga tudi izgubila?«
 »Potem se nista več pogovarjala o tem. Pogled se jima je ustavil na škornjih, ki so se vlekli po pesku. Njihov korak igra prestreljeno nogo:
 »Cap-caap-cap-caap-cap-caap...«
 »Imaš kaj kruha?« je nenadoma vprašala Darja in stegnila roko. Segel je v žep.
 »Brskal je. Najprej je privlekel vrvice, potem kos razcefranega časopisa, ki ga je našel na preprogi pred kuhinjo. »Imel sem kosček...« je mrmral in obrnil še drugi žep. Zaponke in žebliji so padli na pesek.
 »A, vedel sem, da ga imam,« je radostno vzkliknil in ji pokazal kosček kruha, skrbeno zavitega v robec. Prijela ga je in se tudi ona nasmehnila, že ga je vsega hotela poltačiti v usta. Odmaknila je roko. »Ga bova skupaj pojedla?« Saj nisem tako lačna...«
 Obrnil se je proč.
 »Ne, kar pojel ga, saj ga zvečer zopet dobim...« Slišal je, kako so njeni zobki

čicami in podbradkom se je sklonil še nižje.
 »Seveda, česa pa bi se bal... Saj smo vendar prijatelji, ali ne?« Malce je počakal. »Da, prijatelj,« je nadaljeval. »Veš, drugi so smrkavci...« Tomo mu ni prikimal, Cakal je. Darja, vzel je bil, ko je videl, da se je Cakal izmuznila k otrokom, ki so se igrali z vozičkom. Vedel je, da ga bo spraveval o onih treh, ki so pred dnevi ušli iz doma. Pripravljeno je bil na vprašanja. V njem se je vzbudil gnus do tega človeka v škornjih, ni mogel gledati tistih prozornih, zelenkastih oči, ki so boljšale vanj.
 »No, povej mi, kako so oni prišli ven,« ga je vprašal. Tomo tako nenadnega vprašanja ni pričakoval, Torej ve, da sem onim pomagal, je pomislil. Ozrl se je po otrocih, ki so pravkar prevrnili voziček in glasno kričali. Tudi mož v škornjih se je ozrl, nato pa hitro povzel:
 »Torej ne veš?«
 »Vem.«
 »Povej, lepo povej...« je zgrabil. Tudi on je bil presenečen. On, upravnik zavetišča, major Mühler, bivši Malner in človek brez večje vloge, sedaj invalid s prestreljeno nogo in povrhu tega še degradiran za določeno leto, se je zdržnil.
 »Tista vrata tam peljejo na hodnik,« je malomarno rekel Tomo.
 »No, in potem?« Glas mu je podhrteval.
 »V kuhinjo, kjer je Solata.«
 »A, Solata,« se je prisiljeno zasmeljal in odbradek se mu je stisrel.
 »Misliš kuharico, ne?«
 »Da...«
 To ga je zopet začudilo. Da bi jim ona, kuharica ali Solata, kot ji ta smrkavec...

Lestev do sonca

(ODLOMEK IZ NOVELE)
 zagrizli v kruh. To hlastanje ga je spominjalo na paradiznik, na udarce, zaprt avtomobil in... Takrat, ko je bil še zunaj. Ko se je klatil po mestu, zbral izstreljene parabole za puško in delal iz njih piščali. Paradiznike je prodajala debela ženska z rdečo ruto. Dvakrat je šel mimo. Najprej zato, ker je bil lačen. Potem ga je ujezil njen sili, zadovoljni obraz. Skočil je in zgrabil največjega. Ženska je bila presenečena. Potem je zakričala, on pa je tekkel, tekkel... Mimo stojnic s krompirjem in rožami, mimo paznika v temnozelejeni nonoženi uniformi. Roke so se stegovale za njim. Padel je. Paradiznik je še vedno držal v rokah. Ženska z rdečo ruto in samozadovoljnimi obrazom ga je suvala z nogo. Ugriznil je v paradiznik. Pomečkan in rdeč. Sok mu je kot kri lil med prsti. Sesal ga je in sesal, hotel ga je vsega poltačiti v usta. Ženska ga je brcala, paznik je kričal, vsi so kričali, on pa je ležal in goltal paradiznik, velik rdeč paradiznik.
 Pogoltnil je slino.
 »Sem gre...« je zašepetala Darja in ga sunila s komolecem. Obrnil se je in pogledal. Škornji so stali že tik pred ujem. Sprva se je ustrašil. Nagonsko se je umaknil in hotel vstati.
 »Zakaj pa se bojiš, a?« ga je vprašal mož v škornjih in se sklonil k njima.
 »Saj se ne bojim,« zakaj bi se bal? mu je odgovoril Tomo in ga pogledal v obraz. Čutil je njegovo sapo, ki je zaudarjala po pivu in slabih cigaretah. Njegov obraz poln majhnih luknjic, s črnimi br-

»No, in potem?«
 »Tam visi ključ.«
 »Kakšen ključ?«
 »Od njenega stanovanja.«
 »A, tako...«
 »Odrpni stanovanje z velikim ključem.« je nadaljeval Tomo. »Tam je predoba. Ne greš naprej, ampak na levo. Paziš, da se Solata ne zbudi in narahlo odpre vrata...«
 »Kakšna vrata? Kam peljejo?«
 »V stranišče... tam boš ti prišel ven,« mu je vrgele Tomo. »Ker si podgana...«
 Vstal je in hotel zbežati, toda roka ga je že zgrabila in potisnila k tlom. Videl je njegov sajesti, zabuhli obraz in slino, ki so se mu nabrale v kotičkih ustnic. Veliki svetli škornji so se mu bližali. Ze jih je videl čisto pred seboj. Stisnil se je in škornji so spremenili cilij in zadeli kamen, ki ga je imel za hrib za hišo, optevali so vrt. (Drevesa je zaznamoval s suhim listi, ki jih je veter prinesel čez streho. Tomo ni dobro vedel ali naj bodo ti listi jablane ali hruske, ker pa je Darja rekla, da se spominja, da so pri njih imeli jablane, se je odločil zanje.) Potem je škorenj udaril v hišo, da je v loku odletela in se razsula v droben pesek in kamenje. Nato je priletel vanj. Udaril ga je v nogo. Nato nenadoma v prsa in glavo. Tega ni pričakoval. Nato še in še. Začutil je, kako mu polzi kri po čelu v oči in usta. Pljunil je. Zvil se je v klopčič. Toda škorenj je znova napadal v glavo. Nato zopet v golenice. Kot da bi vedel, kje najbolj boli, je pomislil. Ni zaslutil človeka za temi škornji. Okoli vrata je začutil mrzle prste, ki so stiskali... stiskali. Kmalu se mu je zadelo, da pada, pada... da pada na vrt pred hišo, kjer sedijo pod jablanami otroci, drugi pa skacejo po kvadratih, ki so jih zarezali v travo.
 Pa so le jablane, ga je spreletelo... pa so le jablane...
 Najto ni mogel več misliti. Roke okoli vratu so popustile. Otroci s prevrnjenim vozičkom so strmeli v moža v škornjih.
 »Marš,« je zakričal.
 »Maaaars,« je donelo med zidovi.
 »Marš,« je ponovil in si prižgal cigareto.

S fiatom po brežiškem koncu

Kmetijska zadruga Dobova se jezi na celotno trgovsko mrežo zaradi vezane trgovine — otrobe dobi namreč samo tisti, ki kupi tudi moko! Razprav o takih vezanih trgovini je bilo sicer že precej, a kaže, da niso dosti pomagale. Zaradi take

trgovine zadruge tudi težko izpolnjujejo plan pitanja telet, ker pravijo kmetje zadrugi: "Saj bomo pitali, zahtevamo pa otrobe in močna krmila."

Kmetijska zadruga Cerklje sklepa pogodbe za spomlad. Zanimanje kmetov za kooperacijo je še enkrat večje kot lani, a ima zadruga zato tudi precej višji plan in sicer: koruze 50 ha, krompirja 13 ha, travništva 150 ha. Dosegli so do zdaj pri travništvu 50 odst., krompirju 40 odst., s koruzo in živino pa gre slabše.

mladinskih kooperacij so dosegli že 40 odstotno.

Obrotno kovinarsko podjetje Dobova je bilo ustanovljeno 1. novembra letos z namenom, da bi dobili domači delavci kovinarske stroje zaposlitev doma in da se jim ne bi bilo treba voziti v druge kraje na delo. Naročila dobivajo od "Indusa" Ljubljana in Kovinarske zadruge Videm-Krško. Za začetek je dobilo podjetje 2,5 milijona dinarjev posojila, za kar so kupili dve stružnici, varilni agregat, varilni acetilenski razvijalec, vrtni stroj, brusilne stroje in orodje za deset ljudi. Danes dela tu že 9 delavcev, pred enim mesecem pa so jih imeli 5. Pred dnevi so odpodelili svoj prvi izdelek — 1.300 kilogramov težki izmenjevalec toplotne, ki so ga izdelali po naročilu Kovinarske zadruge iz Vidma-Krškega.

Tri iz senovške občine

Kamnomol "Dolomit" Breznica je plan 25 milijonov dinarjev bruto proizvodnja dosegel že v oktobru. Predvidevajo, da ga bodo do konca leta presegli za 30 odst. Plan so presegli toliko pred rokom zato, ker se je nepričakovano povečalo število naročil.

Rudnik Senovo ima letni plan 1 milijardo 387 milijonov brutoprodukta. Do konca septembra so dosegli 76,65 odst. letnega plana in računajo, da ga bodo do konca leta za nekaj odstotkov presegli.

V Senovem je v soboto 5. decembra gostoval celjski zabavni ansambl Dobri znanci. Senovčane je prijetno zabaval humorist Matevž, pela sta pa Marjan Roblek in Branko Dobravc.

Sevnica pred volitvami

Predvolilni sestanki so zaključeni. Vsi vaški odbori SZDL so imeli v novembru predvolilne sestanke. Volitve bodo skupno za vse krajevne odbore v nedeljo, 13. decembra. Predvolilni sestanki so nakazali vrsto problemov in predlogov.

na mnogih pa so člani razpravljali tudi o predlogu 10-letnega perspektivnega razvoja posameznih področij in panog.

Na akademiji v počastitev dneva republike v Sevnici je o pomenu tega dneva govoril

predsednik ObLO Karel Koman. Nastopili so še združeni godbeniki in pevci, člani dram. skupine sevnške Svobode so pa prikazali uspelo enodjelnko s partizansko tematiko.

Po trebanjski občini

Kmetijska zadruga Sentlovenec je uredila prostore za mlekarški obrat. Novomeska Mlekarna, ki bo imela tu svoj obrat, je začela montirati stroje. Računajo, da bodo začeli s proizvodnjo okoli 15. januarja.

Kmetijska zadruga Velika Loka namerava kupiti še en traktor in nato začeti s gradnjo strojne lope. Ljudje se so v začetku strojem posmehovali, zdaj pa vedno bolj spoznavajo, da so stroji njihovi prijatelji.

V občini Trebnje so imeli do preteklega tedna občna zbora osnovnih organizacij SZDL v Velikem Gabru in v Veliki Loki. Na obeh so razpravljali v glavnem o kmetijstvu in socialnem zavarovanju kmečkega prebivalstva. Na teh zborih so izvolili tudi nove odbore. — Tudi mladina se je letos zelo razbujala. Aktivni so sklicevali sestanke kar samoiniciativno. Izvolili so tudi nova vodstva osnovnih organizacij in delegate za občinsko mladinsko konferenco, ki bo predvidoma 13. decembra. Najboljša mladinska aktivna v občini sta Veliki Gaber in Velika Loka, pa tudi mokronoški in novo ustanovljeni aktiv v Trebelnem dobri delata.

Gradbeno podjetje "Remont-Mirna" je majhno in nima nobene mehanizacije. Največ gradnjo za privatnike. Kljub temu, da nimajo večjih naročil, bodo letni plan 10 milijonov dinarjev bruto proizvodva dosegli, saj so ga do konca tretjega tromesečja realizirali že s 7,8 milijonov dinarjev.

Kmetijska zadruga Mirna je do konca septembra dosegla 75 odst. finančnega plana. Do konca leta ga bodo izpolnili kljub občutno slabšemu pridelku krompirja in sadja, zato pa so prodali več reprodukcijskega materiala, odkupili več

lesa pa tudi strojne usluge so se občutno povečale.

Kmetijska zadruga Velike Kapele je sklenila za 4 ha kooperacijskih pogodb za krompir (plan ima 7), 8 ha za koruzo (plan 39) in 12 ha za travnike (plan 50). — Prejšnji teden so imeli tudi napovedano kmetijsko predavanje. Predavatelj sicer ni prišel, predvajali so pa kljub temu kmetijski film, ki si ga je ogledalo 50 do 60 ljudi. Kmetje se zanimajo za predavanja s filmom bolj kot za predavanja brez filmov.

Literarni dan v Dol. Toplicah

V četrtek 26. novembra so priredili književnik France Bevk, Tone Pavček in Severin Salj v Dolenjskih Toplicah literarni dan. Učenci topliške, soteske in poljske šole so z zanimanjem poslušali literate, ki so brali svoja dela. Mladini so najbolj ugajale pesmi Toneta Pavčka. Pred prireditvijo so poklonili otroci literatom šolke cvetlic, oni pa so jim na koncu objavili, da jih bodo še obiskali.

Na zadnji seji je topliško turistično društvo sprejelo več važnih sklepov za še boljše turistično ureditev njihovega kraja. Predvsem bo treba čimprej rešiti vprašanje električnega toka, ki je prešibek — zaradi

Predavanje je organizirala brežiška Delavska univerza.

Prosvetno društvo Pišcec ne spi. V nedeljo 6. decembra je igralo doma igro "Zamotana snubitev".

Večerna Ekonomska srednja šola Brežice bo začela danes s poukom. Za šolo se je prijavilo 69. odraslih. Organizira jo Delavska univerza. Sestav prijaviteljev je precej mešan, saj se tu ustavlja vedno več avtomobilov. Urbanistična komisija bo pregledala in odobrila razne gradnje, ki so za razvoj turizma nujne. Ugotovili so tudi, da nekateri privatni oddajalci sobe ne odvajajo redno pobrane turistične takse. Zaradi vedno večjega tujkega prometa je nujno še, da dobi turistično društvo primerno sobo, kjer bi imelo pisarno, kjer bi prodajali tudi razne razglednice Dolenjskih Toplic. Odbor društva je predlagal dva člana za poddelitev turističnih znakov, sprejel pa je še nekatere druge sklepe

točka pa tudi vodovod ne dela tako, kot bi moral. Zgraditi bi treba čimprej novo transformator. Tudi bencinska črpalka je v Toplicah že zelo potrebna, saj se tu ustavlja vedno več avtomobilov. Urbanistična komisija bo pregledala in odobrila razne gradnje, ki so za razvoj turizma nujne. Ugotovili so tudi, da nekateri privatni oddajalci sobe ne odvajajo redno pobrane turistične takse. Zaradi vedno večjega tujkega prometa je nujno še, da dobi turistično društvo primerno sobo, kjer bi imelo pisarno, kjer bi prodajali tudi razne razglednice Dolenjskih Toplic. Odbor društva je predlagal dva člana za poddelitev turističnih znakov, sprejel pa je še nekatere druge sklepe

Konferenca "Lisica" Sevnica je dosegla letni plan 132 milijonov dinarjev bruto proizvodva že do 29. novembra. Računajo, da bodo do konca leta presegli plan za 15 odstotkov. V podjetju manjka vodilnega in komercialnega kadra, ki bi imel nekaj let prakse. Ta kader bi sicer dobili pa nimajo zanj stanovanja. Prihodnje leto namerava "Lisica" nadzidati za eno nadstropje dejavnosti, prizidati garažo ter menzo in po možnosti nekaj stanovanj.

Kmetijska zadruga Sevnica je imela pretekli teden tejo zadruškega sveta, na kateri so razpravljali o realizaciji plana pogodbene proizvodnje, o realizaciji blagovnega prometa ter finančnem rezultatu pa tudi o sprejemanju zemlje v zakup. Zadruga namerava šestim hektarom hmelja priključiti še štiri, da bo tako sušilnica, ki jo bodo zgradili, polno izkoriščena. Na Posadli bodo 2 ha črnega ribezlja. Zgradili bodo še strojne lope in skladišče za kmetijske pridelke.

On in njegovi otroci so bili večkrat zaprti zaradi sodelovanja z NOB. Iz zaporov so se vračali, spet delali, nakar so jih ponovno zapirali. Zaradi svoje napredne dejavnosti je bil v začetku leta 1942 odpuščen iz službe brez odpravnine in pokojnine. Od leta 1943 dalje je živel na osovbojenem ozemlju.

Po vojni se je nastanil spet v Novem mestu, odkoder se je preselil šele nekaj mesecev pred smrtjo v Ljubljano. Na pokojnika bomo ohranili lep spomin, užalostentim sorodnikom pa izrekamo naše iskrene sožalje.

Novomeška kronika

«Otroci in kino» bi bila zelo hvaležna tema za predavanje novomeškim staršem, ki puščajo otroke (malčke iz vrtec, učence osemletke) k vsem kinopredstavam, čeprav jim šola to prepoveduje. Še bolj koristno pa so filmske predstave na primer z BB v naslovni vlogi za dojenčke do treh let, ki jih matere prinesejo v kino in jih silijo spat, otroci pa glasno izražajo svoje navdušenje nad filmom.

72 družin v blatu. Kje? V blokih na Znančevih nji vah stanuje 72 družin z nad 100 otroci. Pot od blokov v mesto pa je tako blatna, da je kmalu ne bo moč več uporabljati ne za avtomobilski promet ne za pešce. Skrajni čas je že, da po dveh letih to cesto enkrat dokončno uredi, sicer bodo te družine res občale v blatu.

Tudi protivoljno gasilsko društvo v Novem mestu je lepo počastilo dan republike. Na večer pred praznikom so priredili proslavo, na kateri je govoril o pomenu praznika predsednika društva Bernard. Ob tej priložnosti so dolgoletnim članom podelili značke.

Na živilskem trgu, v ponedeljek, 7. decembra ni bilo kaj prida dobiti. Prodajali so solato v glavicah po 30 din, motovilce — merica 25 din, radič merica 25 din, jajca po 27 dinarjev, špinaco — merica 25

V tork je bil v Ljubljani pokopan Franc Hočevar, upokojen učitelj, star skoraj 71 let in oče petih partizanov, izmed katerih so trije prvoborci, njegov sin dr. France Hočevar pa je naš veleposlanik na Poljskem. Pokojnik je bil rojen na Potoku pri Mu-

blavi. Njegova stara mati je bila sestra pisateljice Josipa Jurčiča. Starši so bili revni kajzarji, zato je moral že kot otrok krepko prijeti za delo. Končal je učiteljske v Ljubljani, služboval pa je največ na Dolenjskem, v Smihelu pri Novem mestu, Birčni vasi in trgovski nadaljevalni ter obrtni nadaljevalni šoli v Novem mestu.

On in njegovi otroci so bili večkrat zaprti zaradi sodelovanja z NOB. Iz zaporov so se vračali, spet delali, nakar so jih ponovno zapirali. Zaradi svoje napredne dejavnosti je bil v začetku leta 1942 odpuščen iz službe brez odpravnine in pokojnine. Od leta 1943 dalje je živel na osovbojenem ozemlju.

Po vojni se je nastanil spet v Novem mestu, odkoder se je preselil šele nekaj mesecev pred smrtjo v Ljubljano. Na pokojnika bomo ohranili lep spomin, užalostentim sorodnikom pa izrekamo naše iskrene sožalje.

Gibanje prebivalstva: Rodile so: Stanka Stalcer iz Kolo-dvorske 10 — dečka, Agata Križanič iz Glavnega trga 4 — dečka, Marinka Smalc iz Glavnega trga 27 — dečka in Ivanča Horvat iz Kettejevega dvoreda 46 — deklico. Poročili so se: Milan Gutman, uslužbenec iz Cvelbarjeve 8, in Marija Veselič, delavka iz Marindola. Anton Pungercar, delavec iz Slavkove 1, in Marija Hočevar, kuharica iz Celja, Franc Stine, šofer Nadmlin 7, in Antonija Gril, delavka iz Regere vasi. Frančišek Bartol, delavec, in Kristina Peterle, gospodinja, oba iz Kuriske poti 8. Umrl je Frančišek Napast — pater, Ciprljan iz Novega mesta, star 76 let. — Neavče: Zvonimira Lukiča, sina godbenika iz Ljubljanske ceste 1, je podrl motorist in mu poškodoval glavo.

V Beli cerkvi so razvili mladinski prapor

Pred dnevom republike je mladinski aktiv v Beli cerkvi pri Novem mestu razvil mladinski prapor. Pred razvitjem je govoril predsednik aktivna LMS Bela Cerkev, ki je opisal zgodovinski pomen praznika republike — 29. november

Ob tej priložnosti so sprejeli v mladinske vrste 20 novih članov LMS in s tem precej dvignili število svojih aktivnih članov.

Mladinski prapor je razvil član OK LMS Novo mesto. Po končani slovesnosti je mladinski aktiv v svoji dvorani priredil dramsko predstavo za vse udeležence proslave.

Proslava in prireditve je v celoti dobro uspela; poveljimo lahko vodstvo aktivna LMS v Beli Cerkvi, ki je dobro organiziral mladinsko manifestacijo, ki jim bo dala še več vneme pri njihovem nadaljnjem delu.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Čedenski koledar

Cetrtek 10. decembra — Smiljan Petek, 11. decembra — Danjel Sobota, 12. decembra — Alojša Nedelja, 13. decembra — Lučija Ponedeljek 14. decembra — Dušan

Torek 15. decembra — Kristina Sreda, 16. decembra — Albin

ČESTITKA

Dragi mami MARIJI KORELC iz Dolenje vasi 6 pri Catežu želita za neno praznovanje obilo sreče hkrati pa se ji zahvaljujeta za vso skrb Polde in Ružica iz Beograda

KINO

BREŽICE: 10. do 12. dec. ameriški barvni film »Komur zvonijo zvonovi«. 13. in 14. dec. nemški barvni film »Rosemarie«. 15. in 16. dec. francoski film »Nepričakovana ljubezen«.

CRNOMELI: 11. in 13. dec. ameriški barvni film »Preko mnogih rek«.

KOSTANJEVICA: 13. dec. ameriški film »Tarzan v puščavi«. METLIKA: 12. in 13. dec. angleški barvni film »Richard III«.

MOKRONOG: 12. in 13. dec. ameriški barvni film »Nežni akord«.

NOVO MESTO »Krkka«: 11. do 14. dec. italijanski barvni film »Jez na Pacifiku«.

SEVNICA: 12. in 13. dec. jugoslovanski film »H«.

SEMIC: 13. dec. francoski film »Oče, mamica, služkinja in jaz«.

TREBNJE: 12. in 13. dec. ameriški barvni film »Kvartopirec iz Mississippija«.

RAZPIS DRAŽBE

Občinski ljudski odbor Metlika bo prodal na javni dražbi 26. decembra 1953 ob 11 uri dopoldne mlin v Gradcu. Dražba bo na licu mesta

GIBANJE PREBIVALSTVA

GRADAC

Novembra so se poročili: Jože Kambrš iz Gradnika in Antonija Staršašič iz Kranca Milan Malešič, uslužbenec iz Domžal, in Marija Gregorič, uslužbenka iz Ljubljane Albin Stupanič, kmet, in Anica Sober delavka oba iz Klitstra.

Umrla sta: Marija Skradski, gospodinja iz Zemeča, stara 58 let in Ana Stefančič, učiteljica iz Podzemlja, stara 82 let.

SEVNICA

Novembra je bila rojena ena deklica.

Poročili so se: Franc Vovk, delavec iz Zigarškega vrha in Antonija Mikolič delavka iz Kočice pri Ptuj, Leopold Teraž zidar iz Sevnice, in Teresija Skoda, šivilja iz Zaloče, Janez Seničar, delavec, in Teresija Možič, delavka, oba iz Ledine, Jože Kranjc, delavec iz Podgorice, in Teresija Pirc, delavka iz Vrha, Franc Potočan, rudar iz Hrastnika, in Alojzija Kranjc, gospodinjica pomočnica iz Podgorice, Viktor Košar, strojni ključničar iz Smarja, in Frančiška Slemenček, gospodinjica pomočnica iz Sp. Brezovca.

Umrla sta: Jože Jarbec, kmet iz Zirkov dola, star 47 let, in Marija Zibert, gospodinja iz Smarja, stara 84 let.

BREŽICE

Novembra so se poročili: Ilijaž Franc, osovbojenec, in Ana Wolf, upokojenka, oba iz Sentenarta. Ilija Vlašavljčič, oficir JLA iz Brežic, in Nada Kobal, študentka iz Vel. Malenc. Stanislav Kocjan, mesar z Malega vrha, in Ivana Bertolc, učiteljica iz Silovca. Mirko Maučič, pelec in Milena Slivnik, pekova pomočnica, oba iz Brežic. Krešimir Tomlin, oficir JLA in Albina Zabkar, gospodinja, oba iz Brežic. Anton Berkovič, zidar, pomočnik iz Crnce, in Marija Škor, delavka iz Brežic. Jože Mlakar, sromonik iz Brežic, in Marija Zakšek, kmetovalka iz Stolovnika.

Umrl je Voljčenc Anton, pojeledec iz Silnovca, star 15 let.

NOVO MESTO

V času od 23. novembra do 7. decembra je bilo rojenih 31 dečkov in 29 deklic.

Poročili so se: Jože Gabrič, mizar z Rake, in Teresija Dovič, učiteljica iz Utika. Ivan Bakše, mesar iz Sentjerneja, in Ana Bajc, šivilja iz Dobrave, Alojz Zupančič, avtolepar, in Magdalena Boh, tkalka, oba iz Regere vasi. Franc Može, delavec iz Silovca, in Mihaela Skrajner, uslužbenka iz Borčevega.

Umrl so: Anton Skedelj, delavec z Vršnih sel, star 58 let. Ivan Pretnar, dijak iz Dolge vasi, star 18 let. Marija Čučar, delavka iz Silnovca, star 23 let. Franc Bevc, kmet s Hudega, star 65 let. Janez Plavec, čevljar iz Vel. Bučne vasi, star 80 let.

Iz novomeške porodnišnice

V preteklih štirinajstih dneh so v novomeški porodnišnici rodile:

Fani Vidmar iz Travnega dola iz dečka. Anica Likovič iz Goleka — deklico. Neža Gorenc iz Hudega Brezja — deklico. Jožica Rakar iz Breznice — deklico. Marija Primožič z Otoka — dečka. Stefka Jug iz Mačove — dečka. Draga Badovinac iz Likovca — deklico. Ana Skufca z Lopate — dečka. Frančiška Kirn iz Pangerčgrma — dečka. Milka Breznikar iz Dol. Medvedjega sela — deklico. Marija Zeleznik iz Vel. Brusnice — dečka. Jožeta Nemančič iz Metlike — dečka. Angela Balkevec iz Preloke — dečka. Amalija Travnik iz Zuzemberka — dečka. Ana Simončič iz Oresja — dečka. Marija Malešič iz Rosalnice — dečka. Jožeta Avguštinčič iz Petca — dečka. Stanislava Longar z Brega — deklico. Rozi Zupančič iz Lotne — deklico. Zdenka Stimec iz Kočevca — dečka. Nada Laharnar iz Rodna — dečka. Hedvika Škulj iz Trnovca — dečka. Otilija Povše iz Dobindola — deklico. Pavla Medle iz Gaberja — dečka. Marija Peča-

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Alojza Vranca, kovača iz Pljavice, je udaril kolo v levo kolo. Dominik Avguštin, delavec iz Podhoste, je na cesti padel in se udaril v levo kolo. Jožeta Trameta, sina cestarja iz Ruhnje v., je podrl avto. Jože Jarc, sin kov. iz Podhoste, je padel v vodnjak. Ivan Poškovalec iz Blata je padla z voza in si poškodovala glavo. Janez Murgelj, upokojenec iz Gor. Kamenc, je padel na prosti in udaril v glavo ob tratično kolo. Ivan Poškovalec iz Dolge vasi je doma pred hišo padel in si poškodoval desno kolo. Andreja Pekarija, rudarja iz Rudnika je rudarski vozček stisnil in mu poškodoval desno roko.

Brežiška kronika nesreč

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Alojza Lekše, sin delavca iz Kalce-Nakla, je pri padcu dobil notranje poškodbe. Jožeta Mak, delavka iz Senovega, si je zlomila levo nogo. Martin Kranjc, delavec iz Blata, je padel z voza in dobil težje poškodbe. Marija Grdešič, gospodinja iz Dola, si je pri padcu poškodovala levo nogo. Franc Splek, dimnikarski vajenec iz Brežic, si je pri padcu poškodoval levo nogo. Martin Knez, kmetovalec iz Pavlove vasi, si je pri delu v vinogradu poškodoval desno roko.

OBVESTILA

RAZPIS

Upravni odbor KMETIJSKE ZADRUGE DOBOVA razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE

Pogoji za sprejem so: dovršena srednješolska izobrazba z najmanj petimi leti izobrazbe v knjigovodstvu. Zašteleno je obvladanje knjigovod-

Iz Suhe krajine pišejo

Podjetje Ina že naročila osovbojena sklenjena pogodba za delo v letu 1950. V perspektivnem načrtu je, da bo to podjetje izdelovalo tudi čolnicke za teletinske stroje. Za tovrstno proizvodnjo bodo morali urediti prostore izven sedanje delavnice.

Tudi Kmetijska zadruga Hinje je že presegla letni plan ne le v orometu, temveč tudi v preseženem dohodku, ki bo vplival na močan porast skladov. Medtem ko je bila v prejšnjih letih hinjska zadruga v doseganju prometa na tretjem mestu, se je letos povzpela na prvo mesto.

PROMET Z ŽIVINO

V novembru je Kmetijska zadruga Zuzemberk dosegla v odkupu živine 14 milijonov prometa. Samo v enem dnevu je odkupila 75 prašičev. Promet z živino se je v zuzemberški zadrugi povečal v dvorski za drugi pa zmanjšal. Novembra je bilo pri razmeroma dobrem odkupu živine doseženo okoli 4 milijone prometa. Dvorski zadrugi prodajajo živino tudi v Zuzemberku, kjer je odkupno mesto bolje organizirano. Zaradi zmanjšane prometa z živino dvorska zadruga ne bo dosegla letnega plana.

DEKLETA SO ODSLA NA PRAKTIČNO DELO

Po dolgem pričakovanju bo končno tudi Zuzemberk dobil

OBVESTILA

RAZPIS

Upravni odbor KMETIJSKE ZADRUGE DOBOVA razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE

Pogoji za sprejem so: dovršena srednješolska izobrazba z najmanj petimi leti izobrazbe v knjigovodstvu. Zašteleno je obvladanje knjigovod-

GUSTAV MURN

v soboto je umrl Gustav Murn, star 87 let, popularen Novomešanec. Rojen je bil v Trebčih vasi pri Zuzemberku, v Novo mesto pa se je preselil okoli leta 1900. V začetku je opravljal medicarsko obrt, pozneje se je pa posvetil gostinstvu. Bil je dobričina, ljudem je zaupal, saj je vsakemu, ki je prišel k njemu, rad podpisal deniko, čeprav je dobil denar redkokdaj vrnjen. Bil je tudi krepkega zdravia, saj je še pred nekaj leti vozil kolo.

V stari Jugoslaviji je bil tudi občinski odbornik. V obrtnem društvu je stal vedno na strani naprednih članov. Zaradi naprednega mišljenja so ga Italijani med zadnjo vojno tudi zprili. Znan je bil še po tem, da je med vojno pomagal preganjanim naprednim ljudem tako, da jim je nudil brezplačno hrano in stanovanje. Pokojniku bomo ohranili lep spomin.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi dragega očeta, moža in starega očeta

ANTONA LOPARCA S TANČE GORE

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti, zlasti pa črnomaljski godbi.

Zalufoji: žena, hčerke, sinovi, snabe, vnuki in ostalo sorodstvo.

LJUDSKI LOV NA DOLENJSKEM

Polhe oderejo na meh, jih slečejo. Debelih ne derejo, ker je škoda mastne kože, pa da jih poparijo z vrelo vodo in osopajo. Ko so polhi odrli, nastanejo kožice na deščice, kjer se posuše. Potem pride na vrsto strojenje. Iz poljših kožic delajo polhovke. Kučma polhovka je bila nekdanj značilno kranjsko pokrivalo. Kožice so vrgle polharjem lepe denarje. Svoje robo so razstavili v Ljubljani na Pavlovem kožuhaškem sejmu (25. januar).

Polhe love s pastmi po drevesih in na tleh pri jamah - poljšinah, kamor se spravlja polharji pri pravih pastih. Gre za skupino aktivnih past (škate, samojstre - samostrel), ki jih polharji pričvrščajo po bukvah, in pa za pasivne past, ki se uporabljajo za lov v poljšinah (razni tulci). Pasti za poljši love se pojavljajo v tolikih variantah s tako bogato terminologijo, da je poljši lov pri nas najbolj razgibana oblika ljudskega lova in tako za etnografa najbolj vabljiva.

Poljši lov je najbolj ugoden v oblačnih nočeh in za dežjem. V dežju se polhi tiče v duplih in poljšinah, potem pa toliko bolj živahno išče žir in drugo hrano. Če se oglasa sova, je lov slab - pred to roparico živalce beže.

Najpreprostejši lov na drevu je lov v duplu. Polhar pokadi v žlambor, živalce beže in lovec jih prestrže v rokov ali v nogavico. Polhe pobirajo iz dupla tudi s kavljem iz žice.

Edinstvena je past »duplo«, ki jo uporabljajo na Brezovi rebri. Na drevo pritrdijo posebno škaflo, ki naj nadomesti resnično votlino v drevesu. Polhi se naselijo v njej in tu gnezdi, zahajajo v duplo preko vse-

ga leta. Tako jeseni, ko so polhi lepo rejeni, zajame polhar vso družino.

Pasti za lov na drevu so lezene škatle z močnim peresom. Imajo razne oblike in imena: škaflo, lovcica, skrinca, kragulovka, samojstra, toplarca, ajnfogarca itd.

Pri poljšnih nastavlja tuce (tulce), lonce, samopadke, žičnate raušelce. Lov pri poljšnih je opisal Valvasor takole: »... Napravilo veliko skrinjo in v sredi odprtino. Vanjo vtaknejo pesto starega koleca. V cev nabijejo veliko ostrih žebeljev, tako da ga mole konice ven. Polh gre lahko noter, nazaj pa ne more, ker mu žebelji nastavlja osto. Skrinje zakopljejo nad poljšjo luknjo, tako da gleda le cev na dan vse naokrog pa zadelajo. Polhi se gneto v skrinjo, dokler ni nabito polna...»

Za razstavo smo oskrbeli številne pasti za poljši lov na drevesu, več primerkov tulcev, raušelce, poljšo kožico na sušenju in fotokopiji dveh Valvasorjevih upodobitev poljšega lova. Prva podoba predstavlja, kako hudič polhe pase, druga pa nočni lov na drevesu. Polharji z baklami pohajajo po gozdu in pregledujejo pasti, če se je že kaj ujele. Na prvem drevesu vidimo ujetega polha v samojstri.

RIBJI IN RAČJI LOV

Dolenjske vode, zlasti Krka, so bile v preteklosti bogate rib in rakov. Rake je v Krki, Mirni in Temenici povsem uničila račja kuga v letih 1882-1885. Tudi v drugih potokih so v tistem času poginili najboljši raki - žlahtniki, obdržali so se le slabše vrste raki - koščaki, ki za lov ne pridejo kdo ve kaj v poštev. Ribje boga-

stvo naših voda pa je okrnila zlasti zadnja vojna in čas po njej, ko so ribji tatovi nezasišano uničevali zarod z razstrelivi.

Glavne vrste krških rib so ščuka, sulc, mrena, klen, platica. Vse te vrste so lovili v glavnem na iste načine, le bodenje se je uporabljalo samo pri večjih ribah.

Z ostmi so lovili predvsem ponoči v ladjah (večjih čolnih). Za ta lov so bili potrebni trije ali štiri možje: prvi je vozil, drugi je svetil, eden ali dva pa sta bodla. Svetili so s škopu, s trskami, z različnimi baklami (iz konoplje, iz razcefrane breze) in s karbitovkami. Svetar je moral biti izurnjen. Slamo je moral držati narahlo med prsti, sicer je bilo veliko dima, pa malo svetlobe. Škopnikov so pri tem nočnem lovu mnogo porabili. Naložili so jih v čoln, kolikor so mogli, pomagali pa so jim nosili ob bregu v smeri lova. Ko je škopu zmanjkalo, so jo šli prosit v vasi, kmetom pa so v zameno zanjo dali ribe. Od svetlobe, ki jo daje škopnik ali bakla, je riba omamljena in kar miruje. Osti so nasajene na močnem drogju. Ribič, ki bode, mora biti hudo spreten. Veliki krški sulci tehtajo do 30 kg. Tak sulc je tako močan, da udari z repom ob čoln, ko ga ribič vleče iz

vode, in uide, ribiča pa drog lahko močno udari po glavi. Mrene so bodli podvevi. Te ribe se drže votlin po rečnem dnu. V eni taki votlini jih je okoli deset. Ribič bode, dokler vseh ne odnese.

Vrše in raušelni so si podobne lovne priprave, ločijo se samo po materialu, iz katerega so narejene. Vrše so spletene iz šibja ali protja, raušelni pa so iz vrvi. Delujejo na enaki osnovi kakor skrinjica za poljši lov, ki nam jo je opisal Valvasor.

Spet 5 divjih prašičev!

28. novembra popoldne se je pred gostilno Osoinik v Novem mestu zbralo lepo število članov zelene bratovščine iz Gorenjske, iz Posavja, Bele krajine in Dolenjske. Avtobus jih je odpeljal na partizansko Frato Lovska zveza Novo mesto je imela tam svečano sejo, kjer so razdelili tudi odlikovanja. Po seji je bila spominska svečanost ob kresu pri spomenikih v NOV padlih lovecv.

Naslednjega dne, na dan republike ob 7. zjutraj, je zadonel lovski rog in klical na zbor. Prišel se je pohod v lovišče na Brezovi rebri. Glas roga se je takoj pomešal z laježem

Divja mačka na Čatežu

V zdravilišču Čateške Toplice so 14 dni izginjale kokoši. Vsak dan po dve. Strojnik in nek uslužbenec sta opazila večjo sivo zver, ki se zvečer smukala okoli kokošnjaka. Presodili so, da bo divja mačka. Ker so se prav takrat v zdravilišču zbrali udeleženci kletarskega tečaja, jim je direktor potožil svoje težave. Med tečajniki je bilo nekaj lovecv iz bližnje okolice. Odšli so domov po puške in nato pričeli s prežjo. Prvo noč ni bilo nič, drugo prav tako. Tretji dan preže, v četrtek 26. XI. zjutraj pa je zagrmel strel. Lovel so pobrali lep plen, veliko divjo mačko, ki je na našem področju med zvermi že precejšnja redkost.

SLAVKO DOKL:

Spoti po Poljski

(Nadaljevanje)

HEROJSKO MESTO VARŠAVA

Ne vem, če je katerokoli mesto v drugi svetovni vojni toliko pretrpelo kot ravno Varšava. V času vojne je dalo 800.000 žrtev, največ seveda v času velikega upora leta 1944. Porušeno je bilo 80% mesta. Že na poti, ko smo dosegli predmestje, smo opazili ruševine. Večidel mesta pa je že obnovljen. Cele četrti so obnovili tako, da so danes natanako take kot pred vojno. V tem je tudi vzrok za počasno obnovo, ki je zelo draga in traja mnogo samoodpovedovanja.

Najlepši razgled na Varšavo se nam je nudil s palače kulture in znanosti, ki so jo leta 1955 zgradili Rusi in podarili Poljski. Palača je visoka 230,68 metra, ima 33 nadstropij, njena prostornina pa znaša 815.412 kubikov. Vanjo so vgradili 40 milijonov opeke, gradilo pa jo je 3000 delavcev. V njej so razne dvorane, bazen, športna igrišča in drugo. Stavba je zares pompozantna in gospoduje nad vso Varšavo. Ponoči je vsa osvetljena in je vidna daleč naokrog. Poljaki pa niso najbolj ponosni nanjo, ker pravijo, da so jo Rusi zgradili s njihovim denarjem. Všeč jim ni tudi to, da palača še vedno nosi ime Jožefa Stalina.

V Varšavi smo obiskali tovarno električnih merilnih naprav »Generala Svirčevskega«. Ime nosi po poljskem generalu, ki so ga ubili Nemci že na pragu svobode. Tovarna je pred vojno izdelovala puške, sedaj pa je preusmerila proizvodnjo v električne merilne aparate. V njej je zaposleno precej mladine. Srečanja z njo ne bomo nikoli pozabili. Sprejeli so nas v dvorani z orkestrom na odru. Miza je bila bogato obložena z jestvinami in pijačo. Izmenjali smo zdravice in skupaj zapeli naše in njihove pesmi. Ločitev je bila težka. Spremljali so nas do tramvaja, pa se kar niso mogli ločiti od nas.

SVETOVNI MLADINSKI FESTIVAL

V dneh našega bivanja na Poljskem je bil na Dunaju svetovni mladinski festival, katerega odmev je bilo čutiti na Poljskem in Češkem. V tem času so se v Varšavi mudile številne mladinske delegacije iz drugih držav. Za vse je bila organizirana svečana akademija ali kakor so jo imenovali Poljaki - festival v malem. Spored je bil zelo obširen, saj je trajal dve uri in pol. Pred pričetkom kulturnega sporeda je spregovoril predstavnik poljske mladine, ki je toplo pozdravil vse delegacije in govoril o pomenu zблиževanja med mladino vsega sveta. Na odru se je pojavil tudi sovjetski delegat, ki je pozdravil vse, razen Jugoslovanov, in poveljeval vzhodni blok. Seveda smo mu to zamerili. Pozneje je ruski študent skušal popraviti napako, s tem da je pozdravil tudi Jugoslovane in opustil propagando vzhodnega bloka.

HULIGANSTVO NA POLJSKEM

O poljskih huliganih je bilo že marsikaj napisanega. Tudi mi smo se zanimali zanje. Zeleni smo, da se srečamo z njimi, kar nam je tudi uspelo. V Katovicah smo jih srečali v nekem nočnem lokalu, kjer so pisali zahodnjake pesle in počenjali vse mogoče norosti. Med njimi so bile sumljive ženske, ki so se selile od mize do mize. Nekaj mož se je na vso moč hvalisal, da se je boril proti jugoslovanskim partizanom. Drugi spet je razgrajal in metal kozarce skozi okno. Takoj so se pripeljali z džipom policaji, ki so poskrbeli za red, pri čemer niso varčevali z udarci. Lokal se je v trenutku izpraznil.

Drugi primer huliganstva smo doživeli v Sopoti, kjer je neki fant z obličjem na glavi nadlegoval dekleta. Tudi njega so odpeljali na policijo. Oblast je namreč zelo stroga do pojavov huliganstva. Obsodbo izrečuje v osmih urah.

Huliganstvo je socialni problem, dediščina vojne. Korenine pa ima tudi v družbenih odnosih za mladino je namreč značilna politična apatija. Pred seboj nimajo jasne perspektive, zato se zatekajo k objektivnim razvadam, ki jih le počasi odpravljajo prek raznih klubov, z zaposlitvijo v mladinski organizaciji, izleti, športom in na druge načine. V Gdanskou so ustanovili klub, sestojč se iz samih huliganov, da bi jih tako postopoma obrnili k koristnemu izživljanju.

KMETIJSTVO NA POLJSKEM

Za poljsko kmetijstvo je značilna razdrobljenost. Kmetje pridelujejo vse, kar potrebujejo. Kmetijsko strojništvo je počasno napreduje. Problem so skušali reševati z združenji, ki pa v večini primerov niso bile rentabilne. Izmed 7000 združenj, kolikor jih je obstajalo pred letom 1956, jih je danes ostalo samo še 1000. Sedaj so ubrali drugo pot prek tako imenovanih krožkov, nekaterih združnih organizacij, ki povezujejo privatne kmete v skupno obdelavo.

Kmetje se še vedno niso rešili obvezne oddaje. Država jim plača samo polovico oddajnih pridelkov, sredstva za drugo polovico pa bo odslej dajala v obliki mehanizacije oziroma strojev združnim organizacijam. Koristili jih bodo lahko samo tisti kmetje, ki so vključeni v združno organizacijo. Na ta način nameravajo postopoma mehanizirati oziroma modernizirati kmetijsko proizvodnjo in povečati hektarske prinosne.

Izobraževanju kmečke mladine posvečajo precej pozornosti. Razen številnih tečajev obstaja tudi vrsta enoletnih in dvoletnih kmetijskih šol. Vso skrb posvečajo tudi zблиževanju kmečke, delavske in šolske mladine. V ta namen organizirajo razna taborjenja, skupne izlete, prireditve in podobno.

Seznanjanje mladine s poljsko zgodovino je ena izmed najvažnejših nalog mladinske organizacije. Uvedil so posebne značke, ki jih bodo podeljevali mladincem, ki bodo prebrali določeno število zgodovinskih, leposlovnih, političnih in drugih knjig. V času proslave 1000 let obstoja Poljske, ki bo trajala od 1959 do 1966 bodo izvedli veliko akcijo za izgradnjo 1000 šol. V ta namen dajejo delavci in kmetje prostovoljne prispevke, ki jim jih odtegujejo pri plači in davkih (delavci 0,5 do 1%, kmetje pa 5% od davkov). Nove šole ne bodo služile samo šolskemu pouku, temveč tudi kulturnemu in drugemu izživljanju. Vsaka šola bo imela večjo kuhinjo, kino, gledališko dvorano, športno igrišče in ne vem kaj vse še. V času počitnic bodo v njih organizirali letovanja za mladino.

Sreča je šla ...

Poročilo o zrebanju denarne loterije Ljudske tehnike dne 4. dec. 1959 v Novem mestu

Srečke, ki se končujejo s štev.	so zadele dobitke	Srečke, ki se končujejo s štev.	so zadele dobitke
30	500	5	100
0811	20.000	055*	1.100
4131	50.000	005*	5.100
		0465*	10.100
25262	100.000	696	1.000
63	200	298	2.000
1444	10.000	19	200
4174	20.000		
28764	200.000	20459	300.000

Skupaj je bilo izzrebanih 6.725 dobitkov in 3 premije v skupnem znesku 2.550.000 din. V dobitkih z * so vezani dobitki že upoštevani.

Izplačevanje dobitkov se prične 5. decembra 1959 in traja do 4. februarja 1960. Izplačevanje premij in dobitkov do vključno 20.000 dinarjev pri Okrajnem odboru Ljudske tehnike v Novem mestu, a ostale dobitke izplačujejo okrajni odbori Ljudske tehnike v Sloveniji in trafikah v okraju Novo mesto.

OKRAJNI ODBOR LJUDSKE TEHNIKE NOVO MESTO

OKROGLE

PO VRSTI

»Naa, zdaj si ti na vrsti, da me tožiš, kajti zadnjič sem jaz proti tebi vložil tožbo,« pravi večni tožbar svojemu prav takemu sosedu.

PRI BRIVCU

Možak s palico stopi v brivnico in zaprosi, če bi ga lahko hitro obrili, ker mora na vlak. Novopečeni pomočnik se je moza hitro lotil, ker pa je bil še ves neroden v poslu, ga je najprej urezal na eni strani, potem še na drugi in do konca je bil možak ves porazen. Brivec, da bi nekako »zatušal« in se prikupil, pravi, »Kajne, nekdo sem vas že bril!«

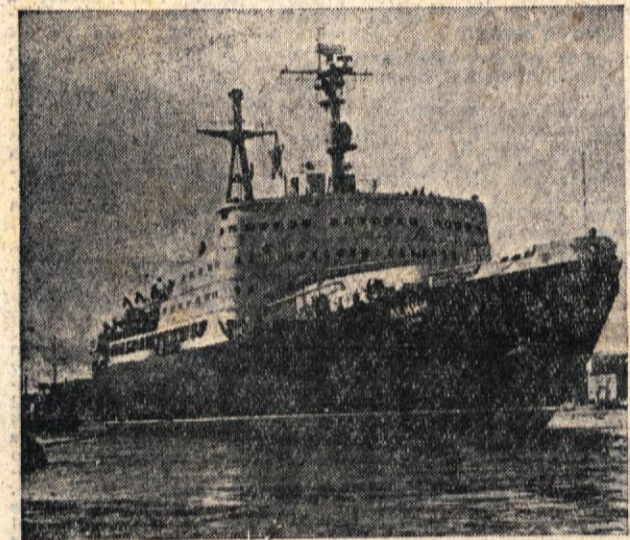
»Ne niste. Nogo sem izgubil pri avtomobilski nesreči...«

TAKTIČEN DIREKTOR

Direktor politik v pisarno nedavno sprejetega knjigopodročja pravi: »Verjemite, da res ne vem, kako bo naše podjetje moglo uspevati brez vas, vendar bomo od pojuršljenjem naprej le poskusili.«

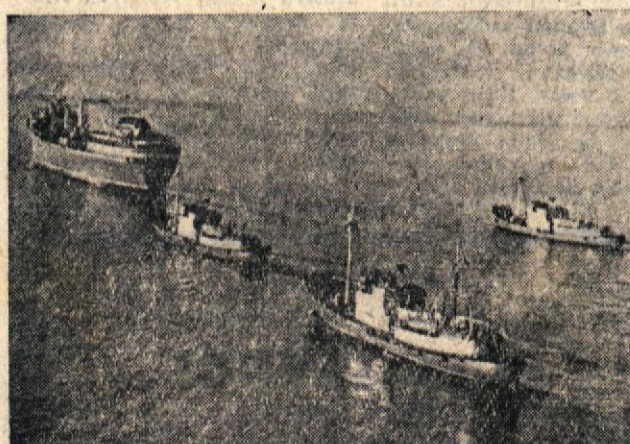
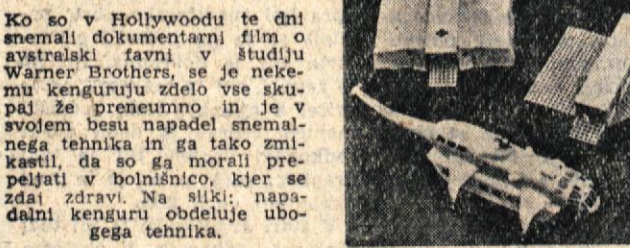
— Če vam pravim, da je nekdo telefoniral, naj prinesemo papirgo-samico!

Ponos Sovjetske zveze je velik atomski ledolomilec »Lenin«, ki se pravkar pripravlja na svojo prvo pot na področja večnega ledu, kjer bo skrbel za zvezo in pot do sovjetskih raziskovalcev, pa tudi ribičev in kitolovcev, ki delajo okoli Severnega tečaja.

Helikopter - bolnišnica. Tako bi lahko rekli angleškemu modelu tega vozila na gornji sliki. V stanju je prenesti razen številnih nosil z bolniki in ranjeniki tudi kompletno poljsko bolnišnico z lastno električno centralo in termično centralo za razvod tople vode za ogrevanje in drugo porabo (na spodnji sliki). Posebno porabna bo ta naprava pri morebitnih elementarnih nesrečah - poplavih, potresih in drugih naravnih katastrofah.

Te dni je odplula sva delov v Antarktiko iz Odesa v Črnem morju sovjetska kitolovska skupina »Sovjetska Ukrajina«. Tako se imenuje tudi poveljska kitolovka, ki je hkrati cela tovarna za predelavo kitov, spremlja pa jo 16 hitrih kitolovskih enot. Na sliki: ob odhodu iz odeskega zaliva.

Robert Scheckley:

HUDE SANJE

Zbudila se je z zavestjo, da kriči in vedela je, da traja to gotovo že nekaj dolgih sekund. V sobi je bilo mrtvo, vendar je bila kljub temu po vsem telesu pokrita s potnimi kapljicami. Trkalo so se ji čez obraz, po ramelih in preko oprisa nočne srajce. Hrbet je imela premočen od potu in rjuha pod njo je bila vsa vlažna.

V hipu je začela drgetati.

»Be vse v redu s tabo?« je vprašal mož.

Nekaj trenutkov sploh ni mogla odgovoriti. Ovilja je lakti tesno okrog skrčenih kolen in si prezadela, da bi nehala trepetati. Mož poleg nje je bil kot temna gmota, dolg, teman valj na motnem bleščanju rjuhe. Ko ga je pogledala, je pričela znova trepetati.

»Be kaj pomagalo, če prižgem luč?« je vprašala.

»Ne!« je rekla ostro. »Ne premikaj se - prosim!«

Potem se je slišalo samo enakomerno tiktanje ure, a tudi to je bilo polno nekakšne grožnje.

»Se je spet ponovilo?«

»Da,« je odvrnila. »Popolnoma isto. Za božjo voljo, ne dotikaj se me!« Pomaknil se je proti njej. Odražal se je od rjuhe teman in usločen in ona je spet divje vztrepetala.

»Sanje,« je previdno pričel, »so bile ... sem bil jaz ...?« Rahljčutno je umolknil in komaj opazno spremenil lego svojega telesa. Pazil je, da je ne bi prestrašil.

A že se je spet obnavljala. Razklenila je pesti in prisilila diani trdno in plosko ob posteljo.

»Da,« je rekla. »Spet kač. Po vsem telesu so se mi plazile. Velike in majhne so bile - na stotine kač. Soba jih je bila vsa polna in še zmeraj so prihajale skozi vrata, skozi okna. Ornara je bila tako natrpana s kačami, da so pod vraticami padale na tla.«

»Pomiri se,« je rekel. »Si prepričana, če sploh hočeš govoriti o tem?«

Ni odgovorila.

»Bi rada zdaj luč?« jo je nežno vprašal.

»Oklevala je, potem je rekla: »Ne še. Ne upam si še.«

»Oh,« je rekel z glasom popolnega razumevanja. »Potemtakem je bil tudi tisti drugi del sanj...«

»Bil.«

»Glej, mogoče pa ne bi smela govoriti o tem.«

»Le govori!« Poskusila se je nasmejati, pa je samo zakasajala. »Človek bi mislil, da se bom počasi privadila. Koliko noči zdaj že trajajo?«

Sanje so se zmeraj začele s majhno kačo, ki se ji je počasi prilapljala po faktu. Gledala je vanjo z majhnimi rdečimi očmi. Dvignila se je in zagnala kačo daleč proč od sebe. Potem je po odejaji spozlela druga, večja, hitrejša kača. Tudi to je začela stran, med tem pa je hitro zlezla iz postelje in obstala na podu. A nankrat je začutila kačo pod stopalom, takoj nato pa ji je druga, zvita v laseh, že vsela čez oči in skozi odprta vrata jih je prihajalo še več. Vrečke je stegnila roke proti možu in se umaknila nazaj v posteljo.

A v sanjah njenega moža ni bilo tam. V postelji poleg nje - dolg teman valj na motnem bleščanju rjuhe - je bila veličanska kača. Spoznala pa jo je šele tedaj, ko so kače že obijale njene lakti.

»Prižgi zdaj luč,« je velela. Mišice so ji skrčile in stisnilo, ko je luč preplavila vilo sobo. Stegna so se ji napela v pripravljenosti, da bi se odgnala s postelje, če...

A bil je njen soprog, vendarje.

»Mož bog,« je dahnila in se končno popolnoma sproščeno pogreznila nazaj v žimnico.

»Si začudena?« jo je vprašal in se po strani zarezal.

»Vedno,« mu je rekla, »vedno sem prepričana, da te ne bo, da bo tu kača.«

Dotaknila se je njegove roke, kot bi se hotela prepričati, ali je res on ali ni.

»Vidiš, kako nesmiselno je vse to,« je dejal mehko in tolažeče. Če bi je hotela pozabiti Če bi je imela malo zaupanja vase, pa bi te nočne more prešle.«

»Vem,« je rekla in pričela vrskavati vse podrobnosti sobe. Mala mizica s telefonom, nastana z naskokniti znamenki in sporocili, je bila neskončno pomirjujoča. Mahagonijeva pisalna miza, polna prask in vdrtin, je bila star prijatelj, kot sta bila tudi mali radio in časopis na podu. In kako domača in vsakdanja je bila njena smaragdno zelena obleka, ki jo je snoči brezskrbno vrgla preko stola!

»Zdravniki ti je povedal isto,« je rekel. »Ko so bile med nama se tiste težkoče, si v vsem, kar ti je šlo narobe, vsem, kar te je bolelo, videla mene. In še zmeraj me vidiš, čeprav so zdaj najine skrbi pri kraju.«

»Ampak ne zavestno,« je rekla, »pri-segam ti, da ne hoče.«

»Pa vendar,« je vztrajal. »Se spominjaš, ko sem se hotel ločiti? Ko sem ti rekel, da te nisem nikoli ljubil? Se veš, kako si me tedaj sovražila. Čeprav mi nisi hotela dati svobode?« Premolknil je, da bi začel sapo. »Sovražila si Heleno in mene. Zdaj se ti mačkaje. Pod našino poravnano še vedno ti sovražijo.«

»Ne verjamem, da sem te kdaj koli sovražila,« je rekla. »Samo Heleno -, to mršavo opico!«

»Ne smemo govoriti slabo o tistih, ki so rešeni vseh nadlog,« je zazmrmljal.

»Da,« je rekla zamisljeno. »Mislim, da sem jo jaz priglasila do zloma. Ne morem reči, da mi je žal. Misliš, da me hodi strašiti?«

»Ne smiš se mučiti brez vzroka,« je rekel. »Heleno je bila preobčutljiva, živčna, upetniška narava pač. Nevrotičen tip.«

»Vse se bo še uredilo, zdaj ko je ni več.« Nasmehnila se je in gube zaskr-

benosti so izginitle z njenega čela. »Cisto nora sem nate,« je zamrmrala in mu segla v sveto rjavo laso. »Nikoli ne bi pustila, da mi odideš.«

»Res bolje, da ne. Tudi on se ji je nasmehnil. »Saj te sploh ne želim zapustiti.«

»Samo pomagaj mi.«

»Kolikaj ti je mogoče.« Sklonil se je in jo rahlo poljubil na lice. »Ampak, ljubica, če ne boš premagala teh sanjskih strahov, ki ti silikajo mene kot glavno pošast, bom pač moral stran.«

»Samo ne reci tega,« je šepnila. »Se pomisli, naš morem na kaj takega. In najtežje je, da se nama.«

Pokimal je.

»Vseeno pa imaš prav,« je dejala. »Mislim, da se bom pogovorila še s kakšnim drugim psihiatrom. Teh sanj noč za nočjo ne bi več doigo prenesla.«

»In stvar postaja zmeraj hušša,« jo je opozoril z namršnim čelom. »Od začetka ni bilo tako pogosto, zdaj pa že vsako noč. Če ne boš kmalu kaj ukrenila, se zna zgoditi, da...«

»Bo že šlo,« je rekla. »Ne govori več o tem!«

»Moram. Pričenja me skrbeti. Če bo ta fiksna ideja s kačo še trpela, me boš nekako ponoči, ko bom spal, še z nožem zabodla.«

»Nikoli ne bom storila tega. A ne govori več o tem. Želim, da bi pozabila. Mislim, da se ne bo več ponovilo, pa ti?«

»Upam.«

Segla je z roko čez njega, ugasnila luč, ga poljubila in zaprla oči. Po nekaj minutah se je obrnila. Čez pol ure se je spet obrnila, rekla nekaj brez zveze in obmolvavala. V naslednjih dvajsetih minutah je še enkrat trnila z rama, sicer se pa ni več ganila.

Njen mož je bil v temi, kakor temna gmota poleg nje.

»Ležal je oprti na komolec, premišljeval je in poslušal njeno dihanje in tiktanje ure. Potem se je v vsej svoji dolžini iztegnil po postelji.«

Počasi je razvezal trak svoje pižame in vkiel zanj tako dolgo, da ga je bilo prostega kakih trideset centimetrov. Potem je odgnal odelo. Prisušujoč njeno dihanje, se je s trakom v roki čisto tople prevrtil proti nji. Položil ji je trake na lakte. Pričel ji je vleči trak po laktu, počasi, po več sekund za vsak centimeter. Kmahu je zajecala. (Prevod M. S.)